

ప్రజాశక్తి

సైన్సాంత్రిక యుటిలిటీస్

కాంకన్ వైఫల్యం-బడుగుదేశాల విజయం

నిర్మాణ పునాదిపై మరింత కేంద్రీకరణ

గ్రామాల్లో మారుతున్న పరిస్థితులు

పశ్చిమాసియాలో రగులుతున్న కొలిమి పాలస్తీనా

అధికారానికి అంటకాగుతున్న అమెరికన్ జర్నలిజం

అక్టోబర్ 2003

అది ఫిబ్రవరి 28, 1964 మధ్యాహ్నం, రోజూరియో నగరం నడిబొడ్డున ఒకపాత కోర్టు భవనంలోంచి ఉల్లాసంగా ఏదో మాట్లాడుకుంటూ మెట్ల మీదుగా దిగుతున్నారీద్దరు వ్యక్తులు. గిలర్మో జువాన్ కెహో, అదాల్ఫో ట్రంపర్ అనే వీరిద్దరూ రోజూరియోలో ప్రసిద్ధ కమ్యూనిస్టు న్యాయవాదులు.

కార్మికుల పక్షాన మరో కొత్త కేసును ఆ రోజే వాళ్లు చేపట్టారు. అదే వారి ప్రస్తుత చర్చనీయాంశం. సుదీర్ఘకాలంపాటు శ్రామిక హక్కుల పరిరక్షణ కోసం నడుం కట్టి శక్తియుక్తులన్నీ ధారపోసిన సంయుక్త కృషి వారిది.

ఎప్పటిలాగే కోర్టుద్వారం ముందు ట్రంపర్ డొక్యుమెంట్రీ కారు పార్కు చేసి వుంది. డ్రయివింగ్ వీల్ దగ్గర ట్రంపర్ కూర్చున్నాక, ఆయన ప్రక్కన కెహో చికిలిబద్ధాడు.

మరుక్షణం రివాల్వర్ కాల్పులు మర్రోగాయి. వెంటనే కారులోంచి బయటికి దూకి, రివాల్వర్ అక్కడే పారేసి పారిపోతున్న హంతకుణ్ణి వెంబడించాడు ట్రంపర్.

కాని రక్తం ధారగట్టి కారుతుండగా అంతలోనే నేలమీద వాలిపోయాడు. అప్పటికే కెహో సీట్లోంచి నెమ్మదిగా వక్కకి వారిగిపోతున్నాడు.

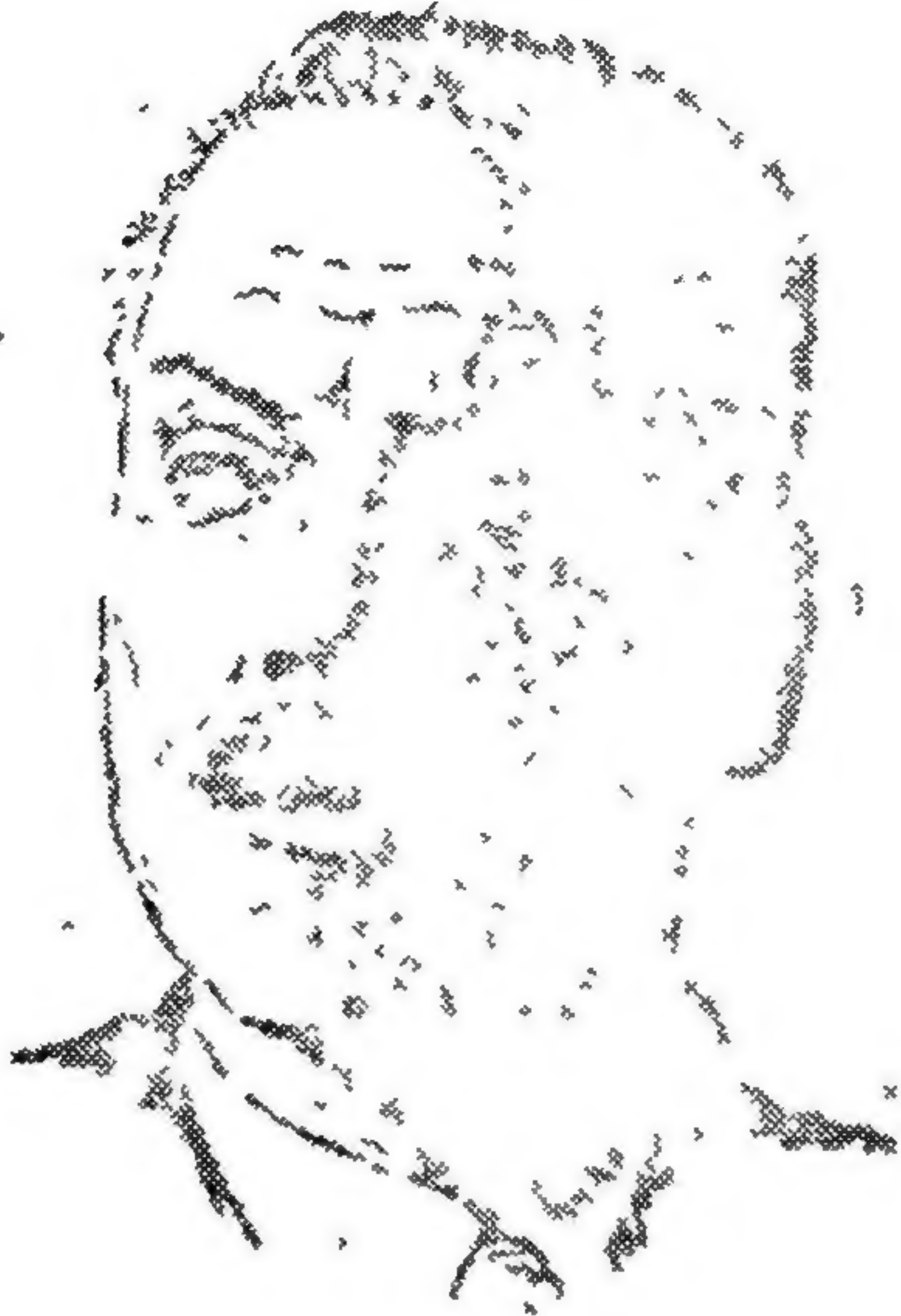
హుటాహుటిగా వాళ్ళిద్దరూ దగ్గరలోని బ్రిటానికో హాస్పిటల్ కి తరలించబడ్డారు. ట్రంపర్ కి ఉదరభాగంలో మూడు

తీవ్రగాయాలైనా ప్రాణాపాయం లేదని పరీక్షలో తేలింది. కాని కెహో పరిస్థితి మాత్రం విషమంగా వుంది. కుడికంటిమీద ఒక బుల్ లెట్ దెబ్బ, మరొకటి తల వెనుక లోతుగా దూరిపోయింది.

కొద్ది క్షణాల్లోనే ఈ దుస్సాహసిక దాడివార్త నగరమంతటా పాకి, రాజధాని బ్యూనస్ ఎయిర్స్ కూడా చేరిపోయింది. దేశం నలుమూలలా కబురందగానే ఎల్లెడలా ఆగ్రహవేశాలు, నిరసన తుఫాన్ లా చెలరేగాయి. “కెహో పరిస్థితి ఎలా వుంది?” “ఆయన బ్రతికే వున్నాడా?” అని వాకబుచేస్తూ వందలాది ఫోన్ కాల్స్ వచ్చాయి.

తండోవ తండాలుగా ప్రజలు హాస్పిటల్ కు చేరుకుని అదుర్దాగా ఎదురైన ప్రతి వారినీ కెహో ఆరోగ్యం గురించి ప్రశ్నిస్తున్నారు. అందరి దృష్టి ఇప్పుడు చావు బ్రతుకులమధ్య కొట్టుమిట్టాడుతూ కెహో పడివున్న 440 వార్డుపైనే లగ్నమైంది. రోజులు గడిచాయి. ఆయన ఆరోగ్య పరిస్థితిలో కొంత మెరుగుదల కనపడింది. సన్నిహితులతో కాసేపు మాట్లాడగలిగాడు కూడా. ఎంతో ఆత్మతతో ఎదురుచూస్తున్న కెహో అభిమానులకీవార్త కారుచీకట్లో కాంతిరేఖలా

కర్ణామృతమైంది. అంతలోనే, ఈ ఆనంద కిరణాలింకా ప్రసరించకముందే విషాద మేఘాలు దట్టంగా కమ్ముకున్నాయి. హత్యా ప్రయత్నం

కడనరతు కన్నజీవులు

వెంటనడచిన కెహో

జరిగిన 69 రోజుల తర్వాత మే 6న దుఃఖంతో గొంతుక మంద్రంగా వినిపించింది. “గిలర్మో వాన్ కెహో ఇకలేడు.”

రోజూరియో నగరం, దేశం, యావత్ ప్రజానీకం విభ్రాంతితో మునిగి పోయాయి. ఎటుచూసినా విషణ్ణ వదనాలే. కడసారి చూపుకోసం వచ్చిన ప్రజలు, నాయకులు, వివిధ ప్రజాసంస్థల ప్రతినిధులు తన ఆఫీసుగదిలో ప్రశాంతంగా శాశ్వత నిద్రలో నిమగ్నమైన ప్రియతమనేత కెహోను ఎరువు, తెలుపుల గులాబీలు, పూ గుత్తుల సముద్రంలో ముంచెత్తారు. కామ్రేడ్ కెహో అకాలమృతికి సంతాపంగా అర్జెంటీనా కమ్యూనిస్టుపార్టీ “అపారమైన దుఃఖభారంతో కమ్యూనిస్టుపార్టీ, దాంతో పాటు స్త్రీలు, పురుషులు, నేమన్న ప్రజాస్వామ్యం, కిరాయి దుండగుల తుపాకిగుళ్ళకు బలైపోయిన కామ్రేడ్ జువాన్ కెహోముందు, వారి విప్లవ పతాకాలను ప్రగాఢమైన శ్రద్ధాభిమానాలతో అవనతం చేస్తున్నారు” అని ప్రకటించింది. అహోరాత్రులూ, పీడిత ప్రజాసంక్షేమానికే అంకితమైన విప్లవనేతకిది సగౌరవమైన వీడ్కోలు.

గిలర్మో జువాన్ కివో 1933 జులై 21న రోజూరియోలో ఒక సంపన్న కుటుంబంలో

పుట్టాడు. న్యాయవాద వృత్తిలో చెయ్యి తిరిగినవాడు కెహో తండ్రి. భావాలపరంగా మితవాది, ఛాందసుడు. తనలాగే కొడుకును కూడా పెద్ద లాయర్ని చేయాలని ఆయన అభిలాష. కెహో ఆయన ముచ్చట తీర్చాడు. కాని తండ్రి ఆలోచనలకు, ఆశలకు భిన్నమైన జీవిత పథాన పయనించాడు.

బాల్యం నుంచే తన చుట్టూవున్న ప్రపంచాన్ని నిశితంగా పరిశీలించటం కెహో అలవరచుకున్నాడు. తన సహ విద్యార్థులు కనీసం ఒంటికి సరైన గుడ్డకు కూడా నోచుకోకుండా దారిద్ర్యంతో ఎంత బాధ వడుతున్నారో గమనించాడు. తనకూ వారికీ స్థితి గతుల్లో ఉన్న విపరీత వ్యత్యాసం అతని పసి మనసును కలవరపరిచింది. కరుణతో చేతనైనంతగా వారినాడుకొనడానికి ఆరాటపడేవాడు. దిక్కులేని నిరుపేదల బాగుకోసమే, వారి నుఖ సంతోషాలకోసమే తాను భావి జీవితం గడపాలని చిదిమితే పాలుగారే బాల్య దశలోనే కెహో నిర్ణయించుకున్నాడు. ఆనందం అందరి సొత్తు కావాలంటే సామాజిక అసమానతలు తొలిగించటమొక్కటే మార్గమన్న సత్యాన్ని గుర్తించాడు. నమాజంలో అన్యాయాన్ని, దోపిడీని ఎదిరించడానికి న్యాయవాదవృత్తి అత్యంత ప్రయోజనకరమని అతని నమ్మిక.

స్వతహాగా కుశాగ్రబుద్ధి కలవాడైన అతని న్యాయశాస్త్రాలను, చట్టాలను క్లుణ్ణంగా అధ్యయనంచేసి మక్కిటవట్టాడు. కెహో న్యాయశాస్త్రంలో డిప్లమోరాగానే

వెంటనే ఒక పెద్ద కంపెనీకి లీగల్ ప్రతినిధిగా ఉద్యోగం దొరికింది. మామూలుగా ఎంతో సీనియర్ న్యాయవాదులకు కూడా దొరకని అపురూపమైన అవకాశం అది. కాని ఆ సందర్భంగా కెహో తీసుకున్న నిర్ణయం అందర్నీ దిగ్భ్రాంతుల్ని చేసింది. పెద్ద మొత్తంలో వచ్చే జీతం దబ్బులకోసం ఆ కంపెనీ తరపున కేసులు చేపడితే, ఎందరో కార్మికుల నోట్ల మట్టికొట్టి, యజమానులకు లాభాలు పంచాల్సివస్తుందని గ్రహించి కెహో ఆ ఉద్యోగంలో చేరడానికి నిరాకరించాడు. అంతకు కొద్దిరోజుల ముందు తండ్రి అడ్డపానికి విరుద్ధంగా వివాహం చేసుకున్న ఫలితంగా వేరుగా సొంత సంపాదనపైన నిలబడి చదువుకొనసాగించాల్సి వచ్చిన దుర్భర పరిస్థితుల్లో కూడా వెతుక్కుంటూ వచ్చిన ఉద్యోగాన్ని నమ్ముకున్న ఆదర్శాలకోసం త్రోసిరాజనడానికి ఎంతయినా సాహసం కావాలి!

కాగా, సంవత్సరం తిరక్కుముందే కెహో తాపీ కార్మికుల, మాంస పరిశ్రమ కార్మికుల యూనియన్లకు లీగల్ సలహాదారుగా కృషి ప్రారంభించాడు. కెహో తండ్రి శాంటా-ఫె

(మిగతా 27వ పేజీలో)

లోపలిపేజీల్లో...

పీపుల్స్ వార్ చర్యలు ఎవరికి లాభం?

1. కాంకన్ వైఫల్యం

బడగుదేశాల

విజయం

...4

2. నిర్మాణ పునాదిపై

మరింత కేంద్రీకరణ

...10

3. గ్రామాల్లో మారుతున్న

పరిస్థితులు

...12

4. పశ్చిమాసియాలో

రగులుతున్న కొలిమి

పాలస్తీనా

...20

5. అధికారానికి

అంటకాగుతున్న

అమెరికన్ జర్నలిజం

...25

ప్రజాశక్తి సాహితీసంస్థ తరపున
ప్రచురణ కర్త, ముద్రాపకుడు :

వి.కృష్ణయ్య

సంపాదకులు : వి. శ్రీనివాసరావు

ముద్రణ :

ప్రజాశక్తి డైలీ ప్రింటింగ్ ప్రెస్,

1-1-60/2, ఆర్టీసీ క్రాస్ రోడ్స్,

హైదరాబాద్ -20

ఫోన్ : ఎడిటోరియల్ 27665420,

27663761

మేనేజర్: 27673787

ఫ్యాక్స్ : 27639921

Email:

editor@prajashakti.com

PRAJASAKTI, Hyderabad,

RNI, Regd. No. 52973/94

visit PRAJASAKTI at :

www.prajashakti.com

చంద్రబాబునాయుడిపై అలిపిరి వద్ద పీపుల్స్ వార్ క్షేమార్ మైన్స్ తో దాడిచేసి హత్యాయత్నానికి పాల్పడింది. ఈ ఘటనను సమర్థించుకుంటూ పీపుల్స్ వార్ రాష్ట్ర నాయకత్వం ఒక ప్రకటన జారీచేసింది. దానికి వారు చెప్పిన కారణాలు ప్రధానంగా రెండు. ఒకటి: తమపై సాగిస్తున్న దారుణమైన నిర్బంధకాండ. రెండు: చంద్రబాబు అనుసరిస్తున్న ప్రపంచబ్యాంకు ఆర్థిక విధానాలు. ఈ విధానాల పర్యవసానంగా ప్రజలపై పడుతున్న భారాల గురించి వారు వివరంగా ఆ ప్రకటనలో పేర్కొన్నారు. మొదటది వారికి సంబంధించింది కాగా రెండోది ప్రజలకు సంబంధించిన అంశం. ప్రజా ఉద్యమాలపై నిర్బంధం విధించే అందరినీ హతమార్చడం ద్వారా నిర్బంధం తగ్గేవరకు ఈపాటికి పూర్తిగా స్వేచ్ఛాయుత వాతావరణం వచ్చి ఉండాలి. ప్రపంచంలో అనేకమంది బూర్జువా నాయకులను, నాయకురాళ్లను అనేకరకాల ఉగ్రవాద సంస్థలు హత్యచేశాయి. కాని ఇంతవరకు ఎక్కడా దానివల్ల నిర్బంధం ఆగలేదు. పైగా ఇంకా పెరిగింది. ఇందిర, రాజీవ్ హత్యనంతరం వచ్చిన పివి ఇప్పటి నూతన ఆర్థిక విధానాలకు ఆద్యుడు. ప్రజానుకూల విధానాలు అనుసరించడానికి బదులుగా అతను దేశాన్ని ఐయంఎఫ్ కు తాకట్టు పెట్టాడు. ఇందిర హత్య అనంతరం బలహీనపడుతున్న కాంగ్రెసు తిరిగి కోలుకొని మరికొంతకాలం పరిపాలన చేసేశక్తిని సంపాదించుకుంది. ఆమె కుమారుడు రాజీవ్ కు ఎవరికీ రానంత మెజారిటీ వచ్చింది. ఆ తర్వాత ప్రజలు ఆయన్ను అంతే దారుణంగా ఓడించి సాగనంపారు. కాని వారి స్థానాన్ని అంతకన్నా ప్రమాదకరమైన బిజేపీ లాంటి మతోన్మాదశక్తి ఆక్రమించింది. ఇందిరనైనా, ఎన్ టీఆర్ నైనా ప్రజలు బతికుండగానే ఓడించి ప్రజాశక్తి అంటే ఏమిటో వారికి రుచి చూపించారు. అందువల్ల వ్యక్తుల నిర్మూలన ద్వారా బూర్జువానాయకులు బలపడుతున్నారే తప్ప బలహీనపడటం లేదు. తద్వినంగా వారి ప్రజా వ్యతిరేకచర్యలతో విసిగిపోయిన ప్రజానీకాన్ని నమీకరించి పోరాడితే వారి జీవితకాలంలోనే ఓటమిని చవిచూడగలుగుతున్నారు. చంద్రబాబుపై హత్యప్రయత్నానంతరం పరిస్థితిని కూడా సమీక్షించుకుంటే ఇంతకు భిన్నమైన గుణపాఠం తీయలేం. అక్టోబర్ 1కి ముందు రాష్ట్రంలో చంద్రబాబు విధానాలపై తీవ్రమైన చర్చసాగుతోంది. కృష్ణయాదవ్, బిగ్ బాస్ వంటి అవినీతి చేతులు కుదిపేస్తున్నాయి. వివిధవర్గాల ప్రజలు ఆయన పాలనాతీరుపై విరుచుకుపడుతున్నారు. ఎన్నికలే జరిగితే తెలుగుదేశానికి ఓటమి తప్పదన్న భావనలు వెల్లడికానారంభించాయి. అది జరుగుతుందా లేదా అన్నది ఎవరూ గ్యారంటీ ఇవ్వలేకపోయినా ఒక్కటి మాత్రం నిజం. చంద్రబాబుపై ప్రజల అవిశ్వాసం ఆరంభమయింది. ఆయన, ఆయన పార్టీప్రజల నుండి వేరుపడుతున్నారన్నది పలురకాల సర్వేలు వెల్లడించిన నిజం. సరిగ్గా ఈ సమయంలో అలిపిరి ఘటన జరగటం పరిణామాలను మలుపు తిప్పింది. దాదాపు వారం పదిరోజుల పాటు ప్రతిపక్షాలు ఏ విమర్శ చేయాలన్నా భయపడే పరిస్థితి వచ్చింది. ప్రజలు అపార్థం చేసుకుంటారనే అంచనాయే దీనికి కారణం. ఆ అవకాశమూ ఉంది. దెబ్బ తగిలి పాపం మంచం మీద ఉంటే పలకరించాల్సింది పోయి విమర్శిస్తారా అని ఎవరైనా అంటే సమాధానం ఏమని చెప్పగలరు? దాదాపు ఈ కాలమంతా చంద్రబాబు విధానాలపై చర్చ వెనుకపట్టు పట్టింది. ఆయనపై దాడిని ఖండించే వార్తలతోనే మీడియా నిండిపోయింది. పీపుల్స్ వార్ సానుభూతిపరులనుకునే వారు సైతం దాడిని ఖండించక తప్పిందికాదు. బహిరంగంగా ఏ ఒక్కరూ (వార్ మినహా) దాడిని బలపరచలేదు. అది చాలు పీపుల్స్ వార్ ప్రజా ఉద్యమాలను, ఉద్యమకారులను ఆత్మరక్షణలో పడేసిందని చెప్పుకోదానికి. అంతేకాదు ఈ కాలమంతలా చంద్రబాబుపై దాడిని ఆసరా చేసుకొని సానుభూతి పవనాలు ఏమేరకుంటాయోనని అంచనాలు వేసుకోవడంలోనే రాజకీయపార్టీలన్నీ మునిగిపోయాయి. అధికారపార్టీ ఎన్నికల అంచనాల్లోకి దిగింది. రోజూ ప్రజలను చంద్రబాబు నివాసానికి తరలించి సానుభూతిని పెంచే యత్నం చేస్తున్నారు. తాను మారానని, ప్రజలకు సేవ చేయడానికే భగవంతుడు తనకు పునర్జన్మ ప్రసాదించాడని చంద్రబాబు చెప్తున్నారు. అదే ఆయనకు రానున్న ఎన్నికలలో ప్రచారాస్త్రం కాబోతుంది. ప్రపంచబ్యాంకు ఏజెంటుగా అవతారం చాలించి దేవుడిబిడ్డగా కొత్త అవతారం ఎత్తి ప్రజల ముందుకు రావడానికి ప్రయత్నిస్తున్నారు. ఇది ప్రస్తుత పరిస్థితుల్లో తెలుగుదేశానికి లాభిస్తుందా లేదా అన్నది వేరే విషయం. అసలు విషయం నుండి పక్కదారి పట్టించడానికి పాలకపక్షానికి మంచి అంశం దొరికింది. తాత్కాలికంగానైనా చంద్రబాబు ప్రభుత్వంపై అసంతృప్తిని తగ్గించగలిగింది. లేదా తగ్గకపోయినా తక్షణం పెరగకుండా నివారించగలిగింది. ఆమెరకు అది పాలకపక్షానికి మేలు చేసినట్లే. పీపుల్స్ వార్ అంచనా ప్రకారం తమ చర్యలతో ప్రజలు ఉత్తేజపడి ఉండాలి. వారు కార్యచరణలోకి రావాలి. కాని జరిగింది తద్వినం. రాష్ట్రమంతలా భయానక వాతావరణం ఏర్పడింది. నాయకులకు భద్రత పేరుతో పౌరహక్కులను కాలరాచే అవకాశం సృష్టాతిస్పష్టంగా కనిపిస్తున్నది. కాబట్టి పీపుల్స్ వార్ చర్యలు తమకు తెలియకుండానే ఏరకంగా ప్రజా ఉద్యమాలకు హాని చేస్తున్నాయో, పాలకవర్గాలకు మేలు చేస్తున్నాయో ఆలోచించుకోవాల్సిన తరుణం ఆసన్నమయింది. ఎన్ కౌంటర్ల ద్వారా నక్సలిజాన్ని అణచలేరనడం ఎంత వాస్తవమో హత్యల ద్వారా విప్లవం తేలేమన్నదీ అంతేవాస్తవం. వ్యక్తి నిర్మూలనకు, సాయుధపోరాటానికి మధ్యనున్న తేడాను అర్థం చేసుకోవాలి. వార్ సానుభూతిపరులు, ప్రజాస్వామిక వాదులు ఇలాంటి చర్యల వల్ల జరుగుతున్న హానిని గుర్తించాలి. వ్యక్తుల నిర్మూలన ద్వారా పాలకవర్గాలు బలహీనపడవనీ, అది ప్రజా ఉద్యమాల ద్వారానే సాధ్యమని గుర్తించాలి. పైగా ఇలాంటి దుందుడుకు చర్యలు పాలకవర్గాలకే మేలు చేస్తాయని పాఠం నేర్చుకుంటే తమపంథా మార్చుకోదానికి అది సహాయపడుతుంది. ఇప్పటికైనా పునరాలోచించుకొని ఇప్పుడిప్పుడే రాష్ట్రంలో పునరుజ్జీవనం చెంది పుంజుకుంటున్న వామపక్ష ఉద్యమ పురోగమనానికి వారు దోహదపడాలి. వామపక్షాలపై అక్కసు వెళ్లగక్కడం మానుకొని ప్రజా ఉద్యమ ప్రపంతిలో కలవాలి.

వి.శ్రీనివాసరావు

సంపాదకుడు

‘కాంకన్’ వైఫల్యం! బడుగు దేశాల విజయం!!

డా. వై. రాధాకృష్ణమూర్తి

మెక్సికో నగరానికి ఆగ్నేయమూలనున్న కరీబియన్ సముద్రతీర ప్రాంతం కాంకన్. అది అతిసంపన్నుల విహార వినోద కేంద్రం. ఇటీవల అక్కడ జరిగిన డబ్బుటికీ సర్వసభ్య సమావేశాలు బడుగుదేశాల ఐకమత్యంతో విఫలమయ్యాయి. సమావేశాలు విఫలమయ్యాయి అనేకంటే తమపై అమెరికా, ఇయు తదితర సంపన్నదేశాల దుష్ట వన్నాగాలను తిప్పికొట్టడంలో బడుగు దేశాలు విజయం సాధించాయంటే మరింత బాగుంటుంది. 148 దేశాల వాణిజ్య మంత్రులు పాల్గొన్న కాంకన్ సమావేశం డబ్బుటికీ మంత్రిత్వస్థాయి సమావేశాల్లో ఐదవది. మొదటి నాలుగు సమావేశాల్లో మరాకేష్లో మొదటిది (1994), సింగపూర్లో రెండవది (1996), సియాటెల్లో మూడవది (1999), దోహాలో నాల్గవది (2001) జరిగాయి.

రెండు శిబిరాల మధ్య స్పష్టమైన విభజనరేఖ కనిపించడం ఈ సమావేశాల్లో ఆసక్తికరమైన అంశం. ఒకవైపున అమెరికా, యూరోపియన్ యూనియన్ నాయకత్వాన సంపన్న దేశాలు, మరోవైపు భారత్, చైనా, బ్రెజిల్, అర్జెంటీనా మొదలైన 20కి మించిన దేశాలు మోహరించి ఉన్నాయి. ఈ రెండు శిబిరాలకూ పరస్పర విరుద్ధ ప్రయోజనాలు ఉన్నాయి. ఈ ప్రయోజనాల మధ్య జరిగిన ఘర్షణ కాంకన్ వైఫల్యానికి దారితీసింది. ఈ సమావేశానికి ముందు, తరువాత కూడా మీడియాలో విస్తృతమైన చర్చలు, విశ్లేషణలు, వ్యాఖ్యానాలు వచ్చాయి.

ఈ నేపథ్యంలో కాంకన్ చర్చల లోతుపాతుల తీరుతెన్నులు, వైఫల్య కారణాలు, పర్యవసానాలు పరిశీలించడం అవసరం. ఈ మొత్తం పరిణామాలను అవగాహన చేసుకోవడానికి ఈ సంస్థ ఆవిర్భావం, పరిణామం స్థూలంగానైనా తెలుసుకోవడం ఉపయుక్తంగా ఉంటుంది.

1945లో రెండవ ప్రపంచ యుద్ధం ముగిసింది. అనేక వలస దేశాల విముక్తికి అది దారితీసింది. ఈ దేశాలు స్వతంత్రంగా అభివృద్ధి కావల్సిన ప్రణాళికలు చేసుకుంటున్నాయి. తమ ముడి సరుకులను ఎగుమతి చేసుకోవడం, అవసరమైన యంత్రాలు, సాంకేతిక పరిజ్ఞానం, వినిమయ వస్తువులు దిగుమతి చేసుకోవడం వాటికి అవసరమైంది. సంపన్నదేశాలు అప్పటివరకూ వలస అక్రోబర్

దేశాలపై ఆర్థిక, రాజకీయ ఆధిపత్యాన్ని చెలాయిస్తూ వచ్చాయి. తద్వారా ఆయా దేశాలను నిరాఘాటంగా దోచుకోవడానికి అవకాశం ఉండింది. ఇప్పుడు ఆ స్వతంత్రదేశాల మార్కెట్లు వాటికి అవసరం. ఈ స్వతంత్రదేశాల మధ్య వ్యాపార లావాదేవీలు సాఫీగా జరిగేందుకు నియమనిబంధనలు, ఎగుమతి, దిగుమతి సుంకాల క్రమబద్ధీకరణ అవసరమైంది. ఈ లక్ష్యం కోసమే 1947లో 24 దేశాలు కలిసి గాట్ (general agreement on trade and tariffs-GATT) అనే సంస్థను స్థాపించాయి. దీని ఆధ్వర్యంలో దఫదఫాలుగా, అనేక విడతలుగా చర్చలు జరుగుతూ వచ్చాయి. జెనీవాలో రెండు సార్లు, ఫ్రాన్స్, ఇంగ్లండ్, షిల్లాన్, కెన్యా, టోక్యోలో ఒకొక్కసారి చొప్పున ఏడు దఫాలుగా చర్చలు జరిగాయి. వాటిలో సుంకాలు (tariffs), పరిణామాత్మక ఆంక్షలు (QRS), ఎగుమతి సబ్సిడీలు ప్రధానాంశాలుగా ఉంటూ వచ్చాయి. ఈ చర్చల్లో తమకు న్యాయం జరగడంలేదని అసంతృప్తి చెందిన 77 బడుగు దేశాల (జి-77) కృషితో 1964లో ఆంక్టాడ్ (UNCTAD) ఏర్పడింది.

వ్యాపారంతో పాటు బడుగుదేశాలు అభివృద్ధిని సాధించే చర్యలు తీసుకోవడం. చర్చల సందర్భంగా బడుగు దేశాల అభివృద్ధిని దృష్టిలో ఉంచుకోవడం ఈ సంస్థ ఉద్దేశం. (డబ్బుటికీ రంగంపైకి వచ్చాక ఈ సంస్థ తెరమరుగైంది. గాట్ ఎనిమిదవ రౌండ్ చర్చలు ఉరుగ్వే దేశంలోని పాంటాడెల్ ఎస్టా పట్టణంలో 1986 సెప్టెంబర్లో ప్రారంభమై 1994 వరకూ సాగుతూ వచ్చాయి. ఎనిమిదవ రౌండ్ ప్రాధాన్యతలు

1. అతి దీర్ఘకాలం సాగిన చర్చలు
2. చర్చల పరిధిని విస్తరించడం- గాట్, ట్రిప్లె, ట్రిప్లె, వ్యవసాయం
3. బడుగుదేశాలను సంపన్నదేశాలు ముఖ్యంగా అమెరికా తన ఆర్టికల్ 301, సూపర్ 301తో బెదిరించి లొంగదీసుకునే ప్రయత్నం
- 4 ఇంతవరకూ జరుగుతూ వచ్చిన చర్చల సంకలనాన్ని 1991లో డంకెల్ డ్రాఫ్ట్ పేరుతో ప్రతిపాదన (సర్ ఆర్థర్ డంకెల్ గాట్ సంస్థకు డైరెక్టర్ జనరల్)

డంకెల్ ప్రతిపాదనలు ఈ చర్చల సమగ్ర స్వరూపంగా, పరిశీలనాంశాలుగా భవిష్యత్ చర్చలకు ఎజెండాగా ఉంటాయి. ఇందులోనే ప్రమాద బీజాలు ఉన్న సంగతిని ప్రపంచవ్యాప్తంగా గుర్తించారు.

రెండు శిబిరాల మధ్య స్పష్టమైన విభజనరేఖ కనిపించడం ఈ సమావేశాల్లో ఆసక్తికరమైన అంశం. ఒకవైపున అమెరికా, యూరోపియన్ యూనియన్ నాయకత్వాన సంపన్న దేశాలు, మరోవైపు భారత్, చైనా, బ్రెజిల్, అర్జెంటీనా మొదలైన 20కి మించిన దేశాలు మోహరించి ఉన్నాయి. ఈ రెండు శిబిరాలకూ పరస్పర విరుద్ధ ప్రయోజనాలు ఉన్నాయి. ఈ ప్రయోజనాల మధ్య జరిగిన ఘర్షణ కాంకన్ వైఫల్యానికి దారితీసింది. ఈ సమావేశానికి ముందు, తరువాత కూడా మీడియాలో విస్తృతమైన చర్చలు, విశ్లేషణలు, వ్యాఖ్యానాలు వచ్చాయి.

విస్తారమైన చర్చ జరిగింది. మనదేశం నుండి 250 మంది పార్లమెంటు సభ్యులు ఈ ప్రతిపాదనల్లో ఉన్న ప్రమాదాన్ని మెమోరాండం రూపంలో ప్రభుత్వం దృష్టికి తీసుకువచ్చారు. ఈ డంకెల్ డ్రాఫ్ట్ ఆధారంగా 114 దేశాలు 1995 జనవరి 1న సంతకాలు చేయడం ద్వారా డబ్ల్యుటీఓ అవతరణ జరిగింది. గాట్ తన అవతారాన్ని చాలించింది.

సంపన్నదేశాలు బడుగు దేశాలను ఆర్థికంగా లొంగదీసుకోవడానికి ఇంతకుముందు వాటి ఆధిపత్యంలో ఉన్న ప్రపంచబ్యాంకు, ఐఎంఎఫ్ సరిపోని పరిస్థితి ఏర్పడింది. ఎందుకంటే ఆ సంస్థల ద్వారా వ్యవసాయం, సేవల రంగం, మేధోసంపత్తి హక్కులు తదితరాలను చొప్పించడం సాధ్యం కాదు. అందుకు డబ్ల్యుటీఓ లాంటి మరో సంస్థ అవసరమైంది. డబ్ల్యుటీఓ స్వభావం

స్వేచ్ఛా వాణిజ్యం తన నినాదం, ఆశయం, లక్ష్యం అని డబ్ల్యుటీఓ ప్రకటించుకుంది. కానీ దీని కబంధ హస్తాలు ప్రపంచం నలుమూలలకూ విస్తరించాయి. సభ్యదేశాల సంఖ్య ఇప్పటికీ 148కి పెరిగింది. ఆలస్యంగానైనా ప్రపంచంలోకెల్లా అత్యధిక జనాభా కలిగిన చైనా అందులో ప్రవేశించింది.

పరిపాలన నిర్మాణం

1. సభ్యదేశాల వాణిజ్యమంత్రుల సమావేశాలు (జనరల్ బాడీలు)

2. విధాన నిర్ణయాలను అమలు చేయడం, పర్యవేక్షించడం కోసం మరొక మండలి ఉంటుంది. దీనికి సెక్రటేరియట్, డైరెక్టర్ జనరల్ ఉంటారు.

3. వివాద పరిష్కార విభాగం (డిఎస్బి)

4. అన్ని దేశాలకూ సమానంగా ఒకే ఓటు

5. రెండేళ్లకోసారి సభ్య దేశాల సాధారణ, విస్తృత సమావేశాలు జరుగుతాయి. సమావేశాల సందర్భంగా ఇంతకుముందు తీసుకున్న నిర్ణయాల అమలు (implementation) పరిశీలన. ఇంతకుముందు ఖరారు కాని అంశాలపై చర్చ. తుది నిర్ణయం తీసుకోవడం జరుగుతుంది.

ఇప్పటికీ డబ్ల్యుటీఓ సమావేశాలు ఐదు పర్యాయాలు జరిగాయి. ఈ క్రమంలో కాంకన్ తాజాది.

సింగపూర్ సమావేశాలు

సింగపూర్ సమావేశంలో అమలుతీరుపై చర్చ జరగాలని బడుగు దేశాలు పట్టుబట్టాయి. దీనికి ప్రతిగా దిగువన పేర్కొన్న నాలుగు కొత్త అంశాలను చర్చించాలని సంపన్నదేశాలు ప్రతిపాదించాయి.

అవి

1. పెట్టుబడులు (Investments)

2. పోటీ విధానం (competitive policy)

3. ప్రభుత్వ సేకరణపై పారదర్శకత (Transparency in government procurement)

4. వ్యాపార సదుపాయాలు (Trade facilitation)

అక్టోబర్

ఈ నాలుగు అంశాలను కలిపి సింగపూర్ అంశాలు (Singapore issues)గా పిలుస్తున్నారు. వ్యవసాయం, సేవారంగాన్ని కూడా ఎజెండా మీదకు తీసుకువచ్చే ప్రయత్నం జరిగింది.

ఏమైనా చర్చలు పెద్దగా ముందుకు సాగలేదు.

సియాటెల్

ఇక్కడ జరిగిన సమావేశంలోనే సంపన్నదేశాలకు బడుగు దేశాలకు నడుమ, అలాగే పాశ్చాత్య, ప్రాచ్య దేశాల మధ్య ఉన్న వైరుధ్యాల తీవ్రత ప్రదర్శితమైంది. అమెరికా వ్యాపారంతో సంబంధం లేని మరికొన్ని అంశాలను, సామాజిక అంశాలను (social clauses) చర్చకు ప్రతిపాదించింది.

1. కార్మిక ప్రమాణాలు (Labour standards)

2. పర్యావరణ ప్రమాణాలు (environmental standards)

అంతేకాకుండా సమావేశాల సందర్భంగా రెండు విషయాలు అందరికీ తేటతెల్లమైనాయి.

- ఉరుగ్వే రౌండ్ లో తీసుకున్న నిర్ణయాలు నంపన్న దేశాలకు లాభాన్ని చేకూర్చాయి. బడుగు దేశాలకు నష్టంగా పరిణమించాయి.

- డబ్ల్యుటీఓ సభ్య బడుగు దేశాల అంతర్గత స్వయం ప్రతిపత్తిని దెబ్బతీస్తోంది.

ఇంకా జరగబోయే చర్చల్లో ఈ వైరుధ్యాలు మరింతగా తీవ్రమయ్యే ప్రమాదం ఉన్నట్లు దేశాలు గుర్తించాయి. దానికి తోడు మరొక అపూర్వ పరిణామం సియాటెల్ సమావేశాల సందర్భంగా ముందుకు వచ్చింది. అదే డబ్ల్యుటీఓ వ్యతిరేక ప్రజా ప్రదర్శన. ప్రపంచంలోని నలుమూలల నుండి అనేక దేశాల స్వచ్ఛంద సంస్థల సభ్యులు, వామపక్ష అభిమానులు, దేశ భక్తులు, విభిన్న సంఘాలకు చెందిన వారు వందల వేల సంఖ్యలో సమావేశ స్థలాన్ని చుట్టుముట్టి ఈ అన్యాయానికి వ్యతిరేకంగా వినూత్న రీతిలో ప్రదర్శనలు జరిపారు. సియాటెల్ నగర వీధులు ప్రదర్శనకారులు, పోలీసులకు మధ్య రణరంగంగా మారాయి. ఈ నేపథ్యంలో సియాటెల్ సమావేశం అర్ధాంతరంగా ముగిసింది. తరువాత దోహలో జరిగే చర్చలు అభివృద్ధి మీద కేంద్రీకరించాలని దాన్ని అభివృద్ధి రౌండ్ (Development round) గా ఉండాలని ప్రతిపాదించారు.

దోహ

దోహ సమావేశాల సందర్భంగా ఉరుగ్వే రౌండ్ నిర్ణయాల అమలు (Implementation) తిరిగి చర్చకు వచ్చింది. దీనిపై పూర్తి చర్చ జరగకుండా పాక్షికంగా సంతృప్తిపర్చేందుకు నిర్ణయాలు చేశారు. ఈ సమావేశాల సందర్భంగా ఈ క్రింది అంశాలు చర్చకు వచ్చాయి.

1. ప్రజారోగ్య అవసరాలలో ట్రిప్స్ అమలు చేసే సమస్య

సంపన్నదేశాలు బడుగు

దేశాలను ఆర్థికంగా

లొంగదీసుకోవడానికి

ఇంతకుముందు వాటి

ఆధిపత్యంలో ఉన్న

ప్రపంచబ్యాంకు, ఐఎంఎఫ్

సరిపోని పరిస్థితి ఏర్పడింది.

ఎందుకంటే ఆ సంస్థల

ద్వారా వ్యవసాయం, సేవల

రంగం, మేధోసంపత్తి

హక్కులు తదితరాలను

చొప్పించడం సాధ్యం కాదు.

అందుకు డబ్ల్యుటీఓ లాంటి

మరో సంస్థ అవసరమైంది.

2. నిరుపేద దేశాల (ఆఫ్రికా దేశాలు, కరీబియన్ దేశాలు, పసిఫిక్ ఐలాండ్స్- (ఎ.సి.పి.)) వ్యవసాయ అవసరాలకు కొన్ని ప్రత్యేక రాయితీలు ఇవ్వడం

3. సంపన్నదేశాలు తమ వ్యవసాయ ఎగుమతులకిచ్చే సబ్సిడీలను క్రమేపీ తగ్గించుకునే ప్రయత్నం చేయాలి తగ్గించుకుంటామని సంపన్న దేశాలు స్పష్టమైన హామీ ఇవ్వవు. అయితే, ఒక ప్రయత్నం అది కూడా దశల వారీగా జరుగుతుంది. (అదీ సంప్రదింపుల తుది సారాంశంతో సంబంధం లేకుండానే)

4. సింగపూర్ అంశాలపై చర్చ సభ్యదేశాలన్నింటి పూర్తి సమ్మతితోనే భవిష్యత్తులో జరగాలి. సభ్య దేశాలు పెరుగుతున్న కొద్దీ ఆ దేశాలకు ఉమ్మడి ప్రయోజనాల యెడల జాగురూకత కూడా పెరుగుతూ రావడం దోహా సమావేశంలో వచ్చిన ఒక కొత్త మంచి పరిణామం. దోహా సమావేశం కూడా చెప్పుకోతగ్గ ఫలితాలు సాధించకుండానే ముగిసింది.

జెనీవా

దోహా తర్వాత 2003వ సంవత్సరం ఆగస్టు ఆఖరి వారంలో జెనీవాలో ఒక 'ప్రతినిధుల పరిమిత సమావేశం'లో ఉన్నత స్థాయి చర్చలు నడిచాయి. ఈ చర్చలు ప్రత్యేకించి దోహా సమావేశంలో సూచించిన ప్రజారోగ్య సమస్యలకు సంబంధించినవి. ఈ సమస్య పరిష్కారం మిగతా పెద్ద సమస్యల పరిష్కారానికి దోహదం చేస్తుందని భావించబడింది. అందుకే కాంకన్ సమావేశం కంటే రెండు వారాల ముందు దీనిపై కొన్ని ముఖ్య నిర్ణయాలు తీసుకున్నారు. వాటి సారాంశం ఏమంటే ఏ దేశానికైనా పెద్ద వ్యాధులు ప్రబలి ప్రజారోగ్యం ఒక అత్యవసర పరిస్థితిగా పరిణమించినప్పుడు పేటెంట్ హక్కులు ఉన్న మందులకు కొన్ని సడలింపులు ఇవ్వాలని నిర్ణయించారు. ఆ సందర్భంలో ఆ దేశంలోనే మందుల కంపెనీలకు అత్యవసర ఔషధాలను తయారు చేసే అవకాశం ఇవ్వవచ్చు. దానినే 'కంపల్సరీ లైసెన్సింగ్' అంటారు. అలాంటి సందర్భంలో పేటెంట్ ఉన్న మందులను పేటెంట్ హక్కు లేని ఆ దేశంలో సాధారణ నామం (జెనెరిక్ నేమ్) పేరుతో మాత్రమే తయారు చేసుకోవాలి. అలాగే మాత్రం పరిమాణం, రూపం, రంగు, ప్యాకింగ్ పేటెంట్ దారుని తయారీకి పూర్తి భిన్నంగా ఉండాలి. ఈ అవకాశం కేవలం హెచ్ఐవి/ఎయిడ్స్, టిబి, మలేరియా వ్యాధులకు మాత్రమే లభ్యం.

అత్యవసర పరిస్థితి ఉన్నదీ లేనిదీ నిర్ధారించేందుకు పై షరతులన్నీ అమలు అవుతున్నాయో లేదో పరిశీలించేందుకు ఒక కమిటీ ఉంటుంది. అంటే పేటెంట్ మందుల ఉపయోగంలో బదుగు దేశాలకు కొంత వెసులుబాటు ఇచ్చినప్పటికీ ఇది అనేక పరిమితులకు లోబడి మాత్రమే ఉంటుంది. కాంకన్ సమావేశాలు

ఈ సమావేశం దోహా డెవలప్ మెంట్

అక్టోబర్

రౌండ్ కు రెండవ దశగా భావించబడింది. ఈ సమావేశంలో ప్రధాన ఎజెండాగా 1. వ్యవసాయ సబ్సిడీలు, 2. సింగపూర్ అంశాలు, 3. 2003 ఆగస్ట్ 24న జెనీవాలో కూర్చుని తయారు చేసిన మంత్రివర్గ ప్రకటన ముసాయిదా ప్రాతిపదికగా ఈ చర్చలు జరపడం. ప్రాథమిక దశలోనే వచ్చిన భిన్నాభిప్రాయాల మేరకు ఆ ముసాయిదా ప్రకటనకు రెండు సార్లు సవరణలు చేశారు. అలా సవరించిన ముసాయిదాను సెప్టెంబర్ 13న జరిగిన సర్వ ప్రతినిధి సభలో ప్రవేశపెట్టారు.

క్రిందటి సమావేశం కంటే భిన్నమైన పరిణామం కాంకన్ లో కనిపించింది. ఒకవైపు అమెరికా, ఐరోపా యూనియన్ ఇంతకుముందు కీచులాడుకుంటూ ఉండేవి. అభిప్రాయభేదాలను సరిచేసుకుని ఇప్పుడు ఉమ్మడిగా నిలబడ్డాయి. రెండవ వైపున బదుగు దేశాల మధ్య కూడా ఒక అపూర్వమైన ఐక్యమత్యం ఏర్పడింది. ఇండియా, చైనా, బ్రెజిల్, అర్జెంటీనా, మలేషియా మొదలగు దేశాల నాయకత్వాన 20 దేశాలు 'జి-20ప్లస్' పేరుతో తమ ఉమ్మడి ప్రయోజనం కోసం గట్టిగా నిలబడ్డాయి.

వ్యవసాయ సబ్సిడీల సమస్య

ఉరుగ్వే రౌండ్ లో వ్యవసాయంపై ఆయా దేశాలు ఇచ్చే సబ్సిడీలను సంపన్న దేశాలు 36 శాతానికి, వర్తమాన దేశాలు 20 శాతానికి, పేద దేశాలు 13.33 శాతానికి తగ్గించుకోవాలని నిర్ణయించారు. ఆ ఒప్పందాల మేరకు వర్తమాన, పేద దేశాలు తమ దిగుమతి నుంకాలను తగ్గిస్తూ వచ్చాయి. పరిణామాత్మక ఆంక్షలను ఎత్తివేస్తూ వచ్చాయి. తమ తమ పేటెంట్ చట్టాల్లో మార్పులు తీసుకువచ్చాయి. తాము వ్యవసాయానికి ఇచ్చే సబ్సిడీలలో గణనీయమైన మార్పులు చేశాయి. కానీ సంపన్నదేశాలు మోసపూరిత వైఖరిని అవలంబించాయి. ప్రత్యక్ష సబ్సిడీలను ఒక మేరకు తగ్గించుకుంటూ లెక్కలోకి రాని పరోక్ష సబ్సిడీలను ఇవ్వడం ప్రారంభించాయి. ఉదాహరణకు "అమెరికా తన వ్యవసాయ రంగానికి సంవత్సరానికి 318 బిలియన్ డాలర్లు సబ్సిడీగా ఇస్తోంది. ఇది వారి మొత్తం వ్యవసాయ ఆదాయంలో 31 శాతం. పత్తి పంటను సాగు చేసే రైతులు కేవలం 2500 మందే అమెరికాలో ఉన్నారు. వారికి నాలుగు బిలియన్ డాలర్లు సబ్సిడీని ప్రభుత్వం ఇస్తోంది. ఇది నాలుగు ఆఫ్రికా దేశాల్లో కోటి మంది పత్తి ఉత్పత్తిదారుల జీవితాలను దుర్భరం చేస్తోంది"

యూరోపియన్ యూనియన్ ఒక్కొక్క ఆవు మీద రోజుకు రెండు డాలర్లు ఖర్చు పెడుతోంది. (ప్రపంచంలో 100 కోట్ల జనాభా రోజుకు ఒక డాలర్ తోనే బ్రతుకుతున్నట్లు ఐరాస ప్రధాన కార్యదర్శి కొఫీ అన్నన్ ఈ మధ్య ప్రకటించారు. జపాన్ ఒక ఆవు మీద ఏడు డాలర్లు ఖర్చు పెడుతోంది.

ప్రత్యక్ష, పరోక్ష పెట్టుబడుల గురించి కొద్దిపాటి వివరణ అవసరం. వీటిని యాంబర్, బ్లూ, గ్రీన్ బాక్స్ సబ్సిడీలు అని వ్యవహరిస్తున్నారు.

యాంబర్ బాక్స్ సబ్సిడీలు : యాంబర్ బాక్స్

దోహా తర్వాత 2003వ సంవత్సరం ఆగస్టు ఆఖరి వారంలో జెనీవాలో ఒక 'ప్రతినిధుల పరిమిత సమావేశం'లో ఉన్నత స్థాయి చర్చలు నడిచాయి. ఈ చర్చలు ప్రత్యేకించి దోహా సమావేశంలో సూచించిన ప్రజారోగ్య సమస్యలకు సంబంధించినవి. ఈ సమస్య పరిష్కారం మిగతా పెద్ద సమస్యల పరిష్కారానికి దోహదం చేస్తుందని భావించబడింది. అందుకే కాంకన్ సమావేశం కంటే రెండు వారాల ముందు దీనిపై కొన్ని ముఖ్య నిర్ణయాలు తీసుకున్నారు. వాటి సారాంశం ఏమంటే ఏ దేశానికైనా పెద్ద వ్యాధులు ప్రబలి ప్రజారోగ్యం ఒక అత్యవసర పరిస్థితిగా పరిణమించినప్పుడు పేటెంట్ హక్కులు ఉన్న మందులకు కొన్ని సడలింపులు ఇవ్వాలని నిర్ణయించారు.

సింగపూర్ అంశాలు అంటే...?

పెట్టుబడులు : విదేశీ పెట్టుబడిదారులకు కూడా సమాన అవకాశాలు కల్పించాలి. అన్ని రంగాలకూ అవకాశం కల్పించాలి. వారు తమ ముడి పదార్థాలు ఇష్టం వచ్చిన ప్రాంతం నుండి తెప్పించుకునేందుకు వాటికి అవకాశం ఉండాలి. స్వదేశీ విదేశీ పెట్టుబడిదారుల మధ్య పన్నుల వ్యవస్థలో ఎలాంటి తారతమ్యాలు ఉండకూడదు.

పోటీ విధానం :

పోటీతో కూడిన స్వేచ్ఛా వ్యాపారానికి పూర్తి అవకాశం ఉండాలి. డంపింగ్ నిరోధక చట్టాల్లో వెసులుబాటు ఉండాలి.

దేశీయ సంస్థలకు, చిన్నతరహా సంస్థలకు అదనపు సౌకర్యాలు ఉండకూడదు.

ప్రభుత్వ సేకరణలో పారదర్శకత :

మార్కెట్లో వస్తు సేకరణకు విదేశీ, స్వదేశీ ప్రయివేటు సంస్థలన్నింటికీ అవకాశం ఉండాలి.

ఇది బహుళజాతి కంపెనీల ప్రవేశానికి ఉద్దేశించినదే.

వ్యాపార సౌలభ్యాలు : కస్టమ్స్ క్లియరెన్స్ ప్రపంచం మొత్తం మీద ఒకే విధంగా ఉండాలి. అన్నీ ఆధునీకరణ, కంప్యూటరీకరణ చేయాలి.

దీనికి పెద్ద ఎత్తున ఆర్థిక వనరులు అవసరం.

ఈ నాలుగు అంశాలు కూడా ఒక దేశ స్వయంప్రతిపత్తిని కుదించి స్వయం నిర్ణయాలు చేసుకునే అవకాశాలు లేకుండా చేస్తాయి. సేవలను కూడా ఇందులో చేర్చే ప్రయత్నం చేశారు.

సేవలు : ఇన్ఫర్మేషన్ టెక్నాలజీ, బయోటెక్నాలజీ వగైరాల వల్ల పశ్చిమదేశాల్లో విస్తరిస్తున్న సేవారంగాన్ని (బ్యాంకింగ్, బీమా, టెలికం తదితరాలు) బడుగుదేశాలలోకి ప్రవేశపెట్టే ప్రయత్నం. కానీ, మన దేశంలో పుష్కలంగా ఉన్న మానవసంపద (నైపుణ్యం ఉన్న వారు, నైపుణ్యం లేనివారు) సంపన్నదేశాల్లో ప్రవేశించడానికి మాత్రం అనేక ఆంక్షలు.

సబ్సిడీలు వ్యాపార అస్తవ్యస్తానికి దారితీస్తాయి. కనుక వాటిని తప్పనిసరిగా తగ్గించుకోవాలి. ఎగుమతి సబ్సిడీలు ఉత్పత్తి మద్దతు ఈ కేటగిరీ కిందకు వస్తాయి.

గ్రీన్ బాక్స్ సబ్సిడీలు : ఉత్పత్తితో సంబంధం లేకుండా ఉత్పత్తిని పునర్నిర్మాణం చేసే పేరుతో నగదు రూపంగా ఇన్సూరెన్స్ పేరుతో ఇచ్చే సహాయం.

బ్లూ బాక్స్ సబ్సిడీలు : ఇప్పటి ఉత్పత్తితో సంబంధం లేకుండా గతంలో సాగు చేసిన భూమి విస్తీర్ణం ఆధారంగా ఇచ్చే సహకారం. పదావుగా పెట్టిన భూమికి ఇచ్చే పరిహారం.

నిజానికి పై రెండూ పరోక్ష సబ్సిడీలే! మోసపూరితంగా ఇచ్చే నిషిద్ధ సబ్సిడీలు.

సంపన్నదేశాలు ఇచ్చే సబ్సిడీలను తగ్గించడంతోపాటు వ్యవసాయరంగంలో సమానత్వ ప్రాతిపదికపై విధానాలుండగలవని ముర్రాకేష్ లో వాగ్దానం చేసిన అమెరికా, యూరోపియన్ యూనియన్లు తామిచ్చే సబ్సిడీలను పెంచాయి. ఇవి ఇచ్చే మొత్తం సబ్సిడీలు 36 శాతం పెరిగాయి. దీనినే 21దేశాలతో కూడిన కూటమి కాంకన్ లో వ్యతిరేకించింది. ఇటీవల బుష్ ప్రభుత్వం తీసుకువచ్చిన వ్యవసాయ బిల్లు కారణంగా 8200 కోట్ల డాలర్ల సబ్సిడీలు పెరిగాయి. కిలో ఒకటికి 1.23 డాలర్లుగా ఉన్న ప్రపంచ మార్కెట్ ధరకూ, ప్రకటిత మద్దతు ధర అయిన 1.57 డాలర్లకూ మధ్యగల వ్యత్యాసాన్ని పత్తి రైతులకు చెల్లించేందుకు అమెరికన్ వ్యవసాయ చట్టం-2002 ప్రభుత్వానికి

అనుమతిస్తోంది. ఈ విధంగా అమెరికన్ పత్తి రైతులకు 390 కోట్ల డాలర్లు లభించాయి. అయితే ఇందులో అత్యధిక భాగం భారీ క్షేత్రాలను నిర్వహించే భూస్వాములకు దక్కింది. ఈ సబ్సిడీల ద్వారా అమెరికా తన పత్తి ఎగుమతులను రెట్టింపు చేసుకుంది. అలాగే చెరకు మొదలగు పంటలు కూడా.

దీనివల్ల ప్రపంచ మార్కెట్లో వ్యవసాయ ఉత్పత్తుల ధరలు తగ్గిపోయి బడుగు దేశాల ఎగుమతులకు అనారోగ్యకరమైన పోటీ వస్తుంది. ఉదాహరణకు 1985తో పోల్చితే కోకో ధర 71 శాతం, కాఫీ ధర 64 శాతం, బియ్యం ధర 60 శాతం, రబ్బరు ధర 60 శాతం 2000 సంవత్సరం నాటికి పడిపోయింది.

సంపన్నదేశాల దేశాలలో వ్యవసాయంపై ఆధారపడే వారి సంఖ్య కేవలం మూడు నుండి నాలుగు శాతం కాగా బడుగు దేశాలలో 60 నుండి 70 శాతం ఉంది. ప్రపంచ వాణిజ్యంలో అమెరికా, యూరోపియన్ యూనియన్, జపాన్ వాటా 80 శాతం ఉండగా భారత్ సహా వర్తమాన దేశాల వాటా ఒక శాతం మాత్రమే! ఈ నేపథ్యంలో కాంకన్ సమావేశాల్లో ప్రవేశపెట్టిన మంత్రివర్గ డిక్లరేషన్ ముసాయిదా మూడు అంశాలను ప్రతిపాదించింది. 1) తమ దేశాలు ఇచ్చే వ్యవసాయ ఉత్పత్తి మద్దతు మొత్తం వ్యవసాయ ఉత్పత్తి విలువలో ఒక నిర్దిష్ట శాతం వేరకు తగ్గించుకోవడం జరుగుతుంది. 2) బడుగు దేశాలకు ప్రత్యేక శ్రద్ధ ఉన్న ఉత్పత్తులకు మాత్రమే ఎగుమతి సబ్సిడీలను తగ్గించడం

సంపన్నదేశాలు ఇచ్చే సబ్సిడీలను తగ్గించడంతోపాటు వ్యవసాయరంగంలో సమానత్వ ప్రాతిపదికపై విధానాలుండగలవని ముర్రాకేష్ లో వాగ్దానం చేసిన అమెరికా, యూరోపియన్ యూనియన్లు తామిచ్చే సబ్సిడీలను పెంచాయి. ఇవి ఇచ్చే మొత్తం సబ్సిడీలు 36 శాతం పెరిగాయి. దీనినే 21దేశాలతో కూడిన కూటమి కాంకన్ లో వ్యతిరేకించింది. ఇటీవల బుష్ ప్రభుత్వం తీసుకువచ్చిన వ్యవసాయ బిల్లు కారణంగా 8200 కోట్ల డాలర్ల సబ్సిడీలు పెరిగాయి.

జరుగుతుంది. 3) దీనికి ప్రతిగా బడుగు దేశాలు తమ దిగుమతి సుంకాలను ఒక సాధారణ స్థాయికి తగ్గించాలి. (దీనినే స్విస్ ఫార్ములా అంటున్నారు)

బడుగు దేశాలు తమ ఉత్పత్తులకు మరింతగా మార్కెట్ సౌలభ్యం కల్పించాలి. దీనిపైన వర్తమాన దేశాలు, పేద దేశాలు కూడా తీవ్రంగా స్పందించాయి. ఉత్పత్తి మద్దతును అత్యధికంగా తగ్గించాలని పట్టుబట్టాయి. ఆదాయ మద్దతు మూర్తిగా తీసివేయాలని కోరాయి. గ్రీన్ బాక్స్ సబ్సిడీల ఎడల తీవ్రమైన వ్యతిరేకతను తెలియజేశాయి. వారు కోరినట్లు మార్కెట్ సౌలభ్యం కల్పిస్తే తమ వ్యవసాయ రంగం మూర్తిగా ధ్వంసం అవుతుందని చెప్పాయి. ముసాయిదాలో సూచించిన సబ్సిడీల తగ్గింపు కేవలం నామ మాత్రమే అని భావించాయి. ముఖ్యంగా పత్తి మీద అమెరికా ఇస్తున్న సబ్సిడీ తమ పత్తి వ్యవసాయాన్ని మూర్తిగా ధ్వంసం చేస్తోందని దీనిపై సంపన్నదేశాలు ఏమీ స్పందించలేదని ఆగ్రహం వ్యక్తం చేస్తూ ఆఫ్రికా, కరీబియన్, పసిఫిక్ దేశాలు మూకుమ్మడిగా సమావేశం నుండి నిరసన తెలుపుతూ వాకౌట్ చేశాయి. ఈ ఘటనతో కాంకన్ సమావేశానికి చావుదెబ్బ తగిలింది.

సింగపూర్ అంశాలు

వ్యవసాయరంగంలో ఇచ్చే రాయితీలకు ప్రతిగా సింగపూర్ అంశాలపై చర్చను చేపట్టాలని ప్రతిపాదించిన సంగతి ఇంతకుముందు చూశాము. కొంత అరకొర చర్చలు వీటిపై జరిగిన తర్వాత బడుగు దేశాల ప్రతిఘటనను దృష్టిలో ఉంచుకుని కొన్ని రాజీ ప్రతిపాదనలు ముందుకు తెచ్చారు. ఈ నాలుగు సింగపూర్ అంశాలను ఒకేసారి కాకుండా కొన్ని దఫాలుగా చర్చకు తీసుకోవాలని అందులో ప్రభుత్వ సేకరణలో పాఠదర్శకత అనే అంశాన్ని, పోటీ విధానం అనే అంశాన్ని ఒక వర్కింగ్ గ్రూప్ కు నివేదించాలని ప్రతిపాదన. మరొక అంశం పెట్టుబడులు. దీనిని ఇంకా మూర్తి వివరణలకోసం వాయిదా వేయాలని నిర్ణయించారు. ఈ రాజీ ప్రతిపాదనలు కూడా బడుగు దేశాలకు మింగుడు పడలేదు. ఇండియా, మలేషియాతోపాటు మరో 20 దేశాలు ఈ ప్రతిపాదనను నిర్వ్వంధంగా తోసిపుచ్చాయి. దోహా సమావేశంలో భావించినట్లు ఈ అంశాలు అన్ని దేశాలనుండి స్పష్టమైన ఏకాభిప్రాయం (explicit consensus) ఉంటేనే చర్చలకు అనుమతించాలని అడ్డుతగిలాయి.

దీని ఫలితంగా ఈ అంశాన్ని 'గ్రీన్ రూమ్' చర్చకు వంపారు. గ్రీన్ రూమ్ అనేది భిన్న ప్రాంతీయ వివిధ ఆర్థిక ప్రయోజనాలు కలిగి ఉన్న ప్రతినిధులతో కూడిన చిన్న కూటమి. తెరవెనుక చర్చలు నడిపే ప్రక్రియ. (బహిరంగ వేదికపైకి వచ్చే ముందు నటీనటులు మేకప్ కోసం ఏర్పాటు చేసుకునే గదిని గ్రీన్ రూమ్ గా వ్యవహరించడం

అక్టోబర్

ఆనవాయితీ)

ఈ సందర్భంలో సంపన్నదేశాలు ముఖ్యంగా అమెరికా, యూరోపియన్ యూనియన్, జపాన్ దేశాలు బడుగు దేశాలను లొంగదీసుకుని తమ దారిలోకి తెచ్చుకోవడం ద్వారా ఆ దేశాల మధ్య వచ్చిన ఐకమత్యాన్ని భగ్నం చేయడానికి నయానో భయానో అనేక ప్రయత్నాలు జరిగాయి. బడుగు దేశాలకు ఇస్తున్న ఆర్థిక సహాయాలు (Aid), ఇస్తున్న ప్రాధాన్యాలు ఉపసంహరించుకోవడం లాంటి బెదిరింపులతో కొన్ని దేశాలతో విడివిడిగా మంతనాలు జరపడం తదితర ప్రయత్నాలు జరిగాయి. ఇన్ని చేసినా బడుగుదేశాల మధ్య వచ్చిన ఏకాభిప్రాయం చెక్కుచెదరలేదు. సింగపూర్ అంశాలపై మూర్తి స్థాయి చర్చకు అనుమతి, అవకాశం లభించలేదు.

ఆ విధంగా వ్యవసాయ సబ్సిడీలు తగ్గించడానికి, సింగపూర్ అంశాలను చర్చించడానికి ఒక దానికొకటి పోటీగా పెట్టి తమ మాట నెగ్గించుకోవాలని సంపన్నదేశాలు చేసిన ప్రయత్నం నెరవేరలేదు. బడుగు దేశాల స్వయంప్రతిపత్తికి, సార్వభౌమత్వానికి అవకాశం లేకుండా చేయడం, వ్యవసాయ సబ్సిడీలు తగ్గించే విషయంలో మొండివైఖరిని అవలంబించి పైగా పేద దేశాలను తమ దిగుమతి సుంకాలను తగ్గించుకోవాలని ఒత్తిడి చేయడం ఈ వైఫల్యానికి ప్రధాన కారణాలుగా చెప్పుకోవచ్చు.

కాంకన్ సమావేశాలకు ఐరాస ప్రధాన కార్యదర్శి కోఫీ అన్నన్ వంపిన ప్రకటన గుర్తించతగినది. "ఈనాటి అంతర్జాతీయ వాణిజ్య విధానం చెప్పిన మాటలకు అనుగుణంగా లేదు. స్వేచ్ఛా మార్కెట్ కు అనేక ఆటంకాలు ఉంటున్నాయి. న్యాయబద్ధమైన పోటీ స్థానంలో ధనిక దేశాలు సబ్సిడీలను ఇస్తున్నాయి. పరిస్థితి పేద దేశాలకు వ్యతిరేకంగా ఉంది".

సమావేశ అధ్యక్షుడు డీబెల్ సమావేశాన్ని ముగించినట్లు పేర్కొంటూ ఒక చిన్న ప్రకటన చేశారు. తమకు ఆతిథ్యం ఇచ్చిన మెక్సికో దేశానికి ధన్యవాదాలు తెల్పడం, ప్రతిష్టంభన ఏర్పడిన అంశాలపై మరికొంత కనరత్న జెనీవాలో జరగాలన్న కోరిక ఆ ప్రకటన సారాంశం.

ఆ విధంగా నీయాటెల్ 1999 వైఫల్యంలో కాంకన్ 2003 చేరిపోయింది. ఈ వైఫల్యాన్ని బడుగుదేశాల విజయంగా భావించవచ్చు. కాంకన్ సమావేశం కుప్పకూలినా బడుగుదేశాల ఐక్యత మాత్రం భగ్నం కాలేదు.

స్పందనలు

సమావేశం విఫలంగా ముగిసిన అనంతరం ఆయా దేశాల ప్రతినిధులు తమ ప్రయోజనాలను దృష్టిలో ఉంచుకుని దీనిపై ప్రతిస్పందించారు. అమెరికా వ్యాపార ప్రతినిధి జోలిట్ మాట్లాడుతూ డబ్ల్యుటీఓ లేకపోయినా తమకు ఆరు దేశాలతో స్వేచ్ఛా వాణిజ్య ఒప్పందం

వ్యవసాయరంగంలో ఇచ్చే

రాయితీలకు ప్రతిగా

సింగపూర్ అంశాలపై చర్చను

చేపట్టాలని ప్రతిపాదించిన

సంగతి ఇంతకుముందు

చూశాము. కొంత అరకొర

చర్చలు వీటిపై జరిగిన

తర్వాత బడుగు దేశాల

ప్రతిఘటనను దృష్టిలో

ఉంచుకుని కొన్ని రాజీ

ప్రతిపాదనలు ముందుకు

తెచ్చారు. ఈ నాలుగు

సింగపూర్ అంశాలను

ఒకేసారి కాకుండా కొన్ని

దఫాలుగా చర్చకు

తీసుకోవాలని అందులో

ప్రభుత్వ సేకరణలో

పాఠదర్శకత అనే అంశాన్ని

పోటీ విధానం అనే అంశాన్ని

ఒక వర్కింగ్ గ్రూప్ కు

నివేదించాలని ప్రతిపాదన.

మరొక అంశం పెట్టుబడులు.

దీనిని ఇంకా మూర్తి

వివరణలకోసం వాయిదా

వేయాలని నిర్ణయించారు.

ఉందని, మరొక 14 దేశాలతో సంప్రదింపులు జరుపుతున్నామని ఒక ధీమా... ఒక బెదిరింపు వ్యక్తం చేశారు.

యూరోపియన్ యూనియన్ ప్రతినిధి పాస్కల్ లామీ మాట్లాడుతూ డబ్ల్యుటీఓ నిర్మాణాన్ని ఒక 'మధ్యయుగాల నిర్మాణం'గా నిందించారు. పేద దేశాలు కూడా తమతో సమానమైన హక్కు ఉండటం ఆయనకు రుచించలేదన్నది స్పష్టం. అదే సమయంలో పరస్పర నిందారోపణలు అవసరం లేదని, చర్చలు తిరిగి ప్రారంభించే అవకాశాన్ని పరిశీలించాలని చెప్పారు.

అత్యంత ఉత్సాహంగా ఉన్న వేలాది మంది ప్రదర్శనకారుల జేజేల మధ్య బ్రెజిల్ ప్రతినిధి సీలో ఎమెరిన్ మాట్లాడుతూ "దీని వైఫల్యమే మన విజయం" అని ప్రకటించారు.

సంపన్నదేశాలు లేవనెత్తిన అంశాలన్నీ వ్యాపారానికి సంబంధం లేనివే అని మలేషియా ప్రతినిధి మేడం రఫీదా అజీజ్ అన్నారు.

బడుగు దేశాల విజయానికి కారణాలివి....!

ప్రపంచ వాణిజ్య సంస్థ అనలు స్వరూపాన్ని దేశదేశాల్లోని ప్రగతిశీలకాముకులు, వేదాపులు గుర్తించారు. దీని వల్ల కలిగే ప్రమాదాలపై ప్రజలను వారు చైతన్యం చేశారు. ఆ కారణంగా ప్రపంచంలో అనేక చోట్ల ఎల్లప్పుడూ ఏదో ఒక డబ్ల్యుటీఓ వ్యతిరేక ప్రదర్శన జరుగుతూనే ఉంది. కాంకన్ సమావేశాల సందర్భంగా కూడా పెద్ద ఎత్తున నిరసన ప్రదర్శనలు జరిగాయి.

మునుపెన్నడూ లేని రీతిలో ఒక రైతు డబ్ల్యుటీఓ సమావేశాలకు వ్యతిరేకంగా తన ప్రాణాన్ని బలి ఇచ్చారు. దక్షిణ కొరియాకు చెందిన లీ క్యూంగ్ హే అనే ఈ రైతు అత్యంత వ్యవప్రయాసలకోర్చి రూపుదిద్దుకున్న తన పాడి పరిశ్రమ డబ్ల్యుటీఓ విధానాల కారణంగా నష్టాలపాలైంది. ఈ దారుణాన్ని ప్రపంచానికి చాటి చెప్పడం కోసం ఆయన ప్రాణత్యాగానికి సైతం సిద్ధపడటం అటు బడుగు దేశాలకు స్ఫూర్తిగా నిలవడంతో పాటు సంపన్న దేశాలకు ఒక హెచ్చరికలా ఉపయోగపడింది. సంపన్నదేశాలు కాస్త వెనకడుగు వేయడానికి ఇది కూడా దోహదం చేసింది.

బ్రెజిల్ అధ్యక్షునిగా ఈ సమయంలో బడుగుజీవుల గురించి ఆలోచించగలిగిన, నిబద్ధత కలిగిన వామపక్ష కార్మిక నేత లూలా డిసిల్వా ఉండటం ఒక సానుకూల పరిణామమైంది. సంపన్నదేశాల దోపిడీని బ్రెజిల్ సమర్థవంతంగా వ్యతిరేకించడానికి ఇది దోహదపడింది.

సోషలిస్టు దేశమైన చైనా డబ్ల్యుటీఓ సమావేశాల సందర్భంగా ఈసారి నిర్మాణాత్మక పాత్ర పోషించింది. వర్ధమాన, బడుగు దేశాల ప్రయోజనాల కోసం ఆ దేశం గట్టిగా నిలబడింది.

ఇరాక్ పై అమెరికా, బ్రిటన్లు దురాక్రమణ యుద్ధానికి పాల్పడ్డాయి. భారీ విధ్వంసకర ఆయుధాలు కుప్పలుకుప్పలుగా ఉన్నాయని పేర్కొన్న ఈ రెండు దేశాలు ఇరాక్ ఆక్రమణ సందర్భంగా కనీసంగానైనా వాటి ఉనికిని రుజువు చేయలేక పోవడం వాటి విశ్వసనీయతను దారుణంగా దెబ్బ తీసింది. అమెరికా, బ్రిటన్ చేసినవన్నీ అసత్యారోపణలేనని యుద్ధానంతర కాలంలో తేటతెల్లమైంది. ఇది కూడా ఈ దేశాలు కాంకన్లో దూకుడుగా వ్యవహరించలేక పోవడానికి ఒక కారణమైంది.

మరో కీలక అంశం అమెరికా, భారత్లో వచ్చే ఏడాది జరగనున్న సార్వత్రిక ఎన్నికలు. సంపన్నదేశమైన అమెరికా, వర్ధమాన దేశమైన భారత్ తమ తమ దేశాల్లోని రైతులను ప్రసన్నం చేసుకునే ప్రయత్నాల్లో ఉన్నాయి. అత్యధిక భాగం ప్రజానీకం వ్యవసాయ రంగంపై ఆధారపడి ఉన్న కారణంగా ఎన్నికల్లో వారి ఆగ్రహానికి గురికాకుండా ఉండటం కోసమే భారతదేశం కాంకన్ సమావేశాల్లో అంతగట్టిగా నిలబడింది. అమెరికా కూడా తన వ్యాపార ప్రయోజనాల కోసం నిలబడింది. ఎవరూ రాజీకి సిద్ధం కాకపోవడంతో సమావేశాల్లో ఏకాభిప్రాయం సాధ్యం కాలేదు.

భారత్కు సంబంధించి ఇక్కడ మరొక విషయం కూడా చెప్పుకోవాలి. తమ తమ ప్రయోజనాలపై రాజీ పడేందుకు ఇతర బడుగు దేశాలు ససేమిరా అనడంతో భారతదేశానికి అప్పటివరకూ ఉన్న ఊగిసలాట నుండి బయటపడి సంపన్నదేశాల వాదనలకు వ్యతిరేకంగా నిలబడక తప్పలేదు.

ఫలితాలు

డబ్ల్యుటీఓ వరుసగా రెండుమూడు వైఫల్యాలను చవిచూసింది. దీని ద్వారా అగ్రరాజ్యాలు తమ ఆధిపత్యాన్ని చెలాయించే అవకాశాలు కుంచించుకుపోతున్నాయి.

డబ్ల్యుటీఓ దాని ప్రాముఖ్యతను పోగొట్టుకుంటున్నదన్నది స్పష్టంగా కనిపిస్తున్న అంశం. అయినా భవిష్యత్తులో దీన్ని తిరిగి పునరుద్ధరించే అవకాశం ఉందని కొందరు, దీనితో పాటు ప్రపంచబ్యాంకు, అంతర్జాతీయ ద్రవ్యనిధి (ఐఎంఎఫ్) కూడా ఇదే దారి పట్టవచ్చని మరి కొందరు వ్యాఖ్యానిస్తున్నారు.

కాంకన్లో బడుగు దేశాల మధ్య సాధించిన ఐకమత్యాన్ని పటిష్టపర్చుకోవడం, ఈ దేశాలతో పాటు మన దేశ ప్రయోజనాలు కాపాడుకోవడం, ఇదే పట్టుదలను భవిష్యత్తులో కూడా కొనసాగించడం మనదేశం ముందు, ప్రజల ముందు ప్రస్తుతం ఉన్న కర్తవ్యం.

మరో కీలక అంశం అమెరికా, భారత్లో వచ్చే ఏడాది జరగనున్న సార్వత్రిక ఎన్నికలు. సంపన్నదేశమైన అమెరికా, వర్ధమాన దేశమైన భారత్ తమ తమ దేశాల్లోని రైతులను ప్రసన్నం చేసుకునే ప్రయత్నాల్లో ఉన్నాయి. అత్యధిక భాగం ప్రజానీకం వ్యవసాయ రంగంపై ఆధారపడి ఉన్న కారణంగా ఎన్నికల్లో వారి ఆగ్రహానికి గురికాకుండా ఉండటం కోసమే భారతదేశం కాంకన్ సమావేశాల్లో అంతగట్టిగా నిలబడింది. అమెరికా కూడా తన వ్యాపార ప్రయోజనాల కోసం నిలబడింది. ఎవరూ రాజీకి సిద్ధం కాకపోవడంతో సమావేశాల్లో ఏకాభిప్రాయం సాధ్యం కాలేదు.

నిర్మాణ పునాదిపై మరింత కేంద్రీకరణ

పశ్చిమబెంగాల్ మార్క్సిస్టు పార్టీ కృతనిశ్చయం

కమ్యూనిస్టు సిద్ధాంతం, కమ్యూనిస్టు సూత్రాలను దృఢ నిశ్చయంతో అనుసరించడం ద్వారా పార్టీ నిర్మాణాన్ని ఇంకా మెరుగు పరచాలని కోల్ కతాలోని ముజఫర్ అహ్మద్ భవన్ లో సెప్టెంబర్ 20, 21 తేదీల్లో సమావేశమైన బెంగాల్ సిపిఎం. యూనిట్ తీర్మానించింది. రాష్ట్ర కమిటీకి చెందిన 36 మంది సభ్యులు చర్చలో పాల్గొని, పార్టీ నిర్మాణాన్ని ఇంకా బలోపేతం చేయవలసిన కర్తవ్యానికి సంబంధించిన వివిధ అంశాలపై మాట్లాడారు. ఈ లక్ష్యాన్ని సాధించే దిశగా, సరిదిద్దే కార్యక్రమాన్ని మెరుగు పరచి, ఇంకా ఎక్కువ సభ్యులను రాబట్టేందుకు, ముఖ్యంగా పార్టీ విజ్ఞాన పరిధిని విస్తృత పరచవలసి ఉంది. రాబోవు కాలంలో పార్టీ క్రమశిక్షణను గట్టిగా అమలు జరుపవలసి ఉంది.

రాష్ట్ర కమిటీ సమావేశానికి పొలిట్ బ్యూరో సభ్యుడు బిమన్ బసు అధ్యక్షత వహించాడు. రాష్ట్ర కార్యదర్శి అనిల్ బిస్వాస్ పార్టీ నిర్మాణ నివేదికను సమావేశంలో ప్రవేశపెట్టారు. పొలిట్ బ్యూరో సభ్యుడు ప్రకాశ్ కరత్ రెండు రోజుల సమావేశాలకు హాజరయ్యారు.

రాజకీయ - సైద్ధాంతిక చైతన్య స్థాయిని పెంచుకుంటే, పార్టీ నిర్మాణం బలోపేతం కాదని, తన నివేదికను సమర్పిస్తూ అనిల్ బిస్వాస్ చెప్పారు. సామ్రాజ్యవాద, పెట్టుబడిదారీ శక్తుల నీడలో కమ్యూనిస్టు వ్యతిరేక ప్రచారం, ప్రపంచవ్యాప్తంగా, పాతాళానికి తాకిన వరిస్థితిలో ఈ కర్తవ్యం తక్షణ ప్రాధాన్యతను సంతరించుకుంది.

బెంగాల్ పార్టీని నష్ట పరిచేందుకు మొదలైన తప్పులు, పెడమార్గాల ప్రధాన మూలాలను రాష్ట్ర కమిటీ గుర్తించింది. అవి.

1. బూర్జువా, పెటీ బూర్జువా, ప్యూడల్ సంబంధాలు, ఆలోచనల ప్రభావం బాగా పెరగడం.
  2. సామ్రాజ్యవాద శక్తుల ఆదేశం మేరకు, ఆర్థిక వ్యవస్థ సరళీకరణ కావడం. తత్ఫలితంగా వికృత వినియోగతత్వం విస్తరించడం.
  3. బూర్జువా సూత్రాలైన స్వార్థం, అహంకారం లాంటి విలువలపై కేంద్రీకరిస్తూ మీడియాలో విపరీత ప్రచారం జరగడం.
  4. బూర్జువా పార్టీల సూత్రరహిత స్వభావం, వారిరాజకీయ దివాలాకోరు తనం, ధనబలాన్ని వినియోగించడం.
  5. మితవాద శక్తుల రాజకీయాలను ఉధృతంగా ప్రచారం చేయడం.
  6. పార్టీ కార్యక్రమం యొక్క ప్రధాన దృక్పథంపై అవగాహనలో సమతుల్యం లేకపోవడం.
- నివేదిక ఇలా పేర్కొంది 'నిర్మాణ పని విధానంలో మెరుగుదల తీసుకొచ్చినప్పటికీ, ప్రాధాన్యతలను గమనంలోకి తీసుకున్నట్లయితే, ఈ మార్పులు అంతగా సరిపోవు'. పార్టీ అక్టోబర్

వ్యవస్థ నిర్మాణ వివిధ విభాగాల్లో లోపం కొనసాగుతూనే ఉంది. అలాంటి బలహీనతలను అధిగమించే నిమిత్తం కమిటీ స్థాయిలోనూ, వ్యక్తిగత స్థాయిలోనూ, పార్టీ సభ్యుల కార్యక్రమాలను పరిశీలించేందుకు ఒక త్రిమాస పద్ధతిని ఏర్పాటు చేయడమైంది. అయినా, పరిశీలనా ప్రక్రియను ఇంకా అభివృద్ధి పరచవలసిన అవసరం ఉంది.

ఈ దిశలో, సమిష్టి నాయకత్వం, సమిష్టి నిర్మాణ పని, 'విమర్శ-ఆత్మవిమర్శ' యొక్క సూత్రాలను సరిగ్గా అమలు జరపడం ద్వారా, నిర్మాణ లోపాలు, తప్పులపై ఎడతెగని పోరాటం చేయవలసి ఉంది. అవినీతికి వ్యతిరేకంగానూ, సభ్యులలో అవాంఛిత చొరబాటుదార్లకు వ్యతిరేకంగానూ, పోరాటాన్ని సాగించవలసిన ప్రాధాన్యతను తక్కువ అంచనా వేయకూడదు.

చర్చలో పాల్గొన్న ప్రకాశ్ కరత్ మాట్లాడుతూ బెంగాల్ రాష్ట్రశాఖ సమావేశంలో జరిగిన నిర్మోహమాట చర్చ, అఖిల భారత స్థాయిలో జరిగే దిద్దుబాటు ఉద్యమానికి గొప్ప సహాయకారిగా ఉంటుందని చెప్పారు. పార్టీ పునాది బలహీనంగా కొనసాగుతూ ఉన్న చాలా రాష్ట్రాల్లో, పార్టీ నిర్మాణ కర్తవ్యాన్ని, ఈ సమావేశంలో చర్చకు వచ్చిన అంశాలు గట్టిగా నొక్కి చెప్తున్నాయని కరత్ పేర్కొన్నారు. పార్టీ సభ్యుల రాజకీయ చైతన్య స్థాయిని తగినంతగా పెంచడం పార్టీకి చాలా అవసరమని కరత్ చెప్పారు.

పూర్తికాలం పని చేసే పార్టీ సభ్యుల సంఖ్య, పార్టీ ఆర్గనైజర్ల సంఖ్యను పెంచే కర్తవ్యం ఇది వరకు కంటే ఇప్పుడు ఎక్కువ ప్రాధాన్యత సంతరించుకుందని, పార్టీని బలోపేతం చేసేందుకు లెనినిస్టు సూత్రాలు మినహా మరెలాంటి ప్రత్యామ్నాయం లేదని కరత్ నొక్కి చెప్పారు.

గత రెండున్నర దశాబ్దాల కాలంలో 3500 పార్టీ కార్యకర్తలు బెంగాల్ లో వీర మరణం చెందడాన్ని అలాగే పార్టీ కార్యకర్తలు, నాయకులు సానుభూతి పరులు అత్యధికంగా నిర్విరామ పోరాటాలు జరపటాన్ని పార్టీ నిర్మాణ పత్రం ప్రముఖంగా పేర్కొంది. పార్టీ నడిపిన రాజకీయ పోరాటాలకు అసంఖ్యక ప్రజల మద్దతు లభించిందని డాక్యుమెంటు పేర్కొంది.

అదే సమయంలో, వామపక్షంపై తీవ్ర శతృత్వం కలిగిఉన్న రాజకీయపార్టీల వెంట పేద ప్రజల్లో గణనీయమైన సంఖ్య చేరి ఉందని నిర్మాణ పత్రం పేర్కొంది. శ్రమజీవుల, ముఖ్యంగా పేదల, అణగదొక్కుబడ్డ వారల ఐక్యత, సంఘీభావాన్ని స్థిరపచుకునేందుకు, అదే సమయంలో రాజకీయపోరాటాలను కొనసాగించేందుకు పార్టీ ప్రజా సంఘాలు ప్రస్తుతం కంటే ఇంకా ఎక్కువ చొరవను ప్రదర్శించాలని డాక్యుమెంటు కోరింది.

పార్టీ నిర్మాణ పునాదిని బలోపేతం చేసే

ఈ దిశలో, సమిష్టి నాయకత్వం, సమిష్టి నిర్మాణ పని, 'విమర్శ-ఆత్మవిమర్శ' యొక్క సూత్రాలను సరిగ్గా అమలు జరపడం ద్వారా, నిర్మాణ లోపాలు, తప్పులపై ఎడతెగని పోరాటం చేయవలసి ఉంది. అవినీతికి వ్యతిరేకంగానూ, సభ్యులలో అవాంఛిత చొరబాటుదార్లకు వ్యతిరేకంగానూ, పోరాటాన్ని సాగించవలసిన ప్రాధాన్యతను తక్కువ అంచనా వేయకూడదు.

కర్తవ్యాన్ని నెరవేర్చేందుకుగాను, పార్టీ కర్తవ్యాలను సంక్షిప్తంగా నిర్మాణపత్రంలో పేర్కొన్నారు.

ప్రభుత్వ పని విధానం వల్ల సమస్యల నెదుర్కొన్న ప్రజలు పార్టీని కలుసుకున్నప్పుడు వారి సమస్యలను జాగ్రత్తగా వినాలి. పేద ప్రజల సమస్యలకు, వారిచ్చే ప్రకటనలకు పార్టీ అధిక ప్రాధాన్యత నివ్వాలి.

స్వతహాగా ఎలాంటి పార్టీ నిధులను వసూలు చేయరాదు. రసీదులు/కూపన్న ఇవ్వకుండా నిధులను వసూలు చేయకూడదు. ఇంటింటికి వెళ్లి నిధులను వసూలు చేయాలి.

ప్రజల నుండి పార్టీకి వచ్చిన ఫిర్యాదులను జాగ్రత్తగా పరిశీలించి, త్వరగా పరిష్కరించాలి. పార్టీ సభ్యుడు పక్కదారి పట్టినట్లుగా నేరారోపణ వచ్చిన యెడల దానిపై విచారణ జరిపి అలాంటి పార్టీ సభ్యునితో మాట్లాడి అతన్ని / ఆమెను సరిదిద్దే ప్రయత్నం చేయాలి. అలాంటి సరిదిద్దు సూత్రానికి ఆయన/ఆమె కట్టుబడి ఉండని పక్షంలో తగిన చర్యల గురించి ఆలోచించి అమలు పరచాలి.

ప్రత్యర్థుల నాయకత్వంలో టెర్రరిస్టు దాడుల కుట్రలను అందరి సహకారంతో ప్రజా సమీకరణతో అడ్డుకోవాలి.

ప్రజాప్రతినిధులు, ప్రభుత్వ అధికార్లు ఉన్నతమైన సూత్రాలకు కట్టుబడి ఉండాలి.

కార్మికుల్లోనూ, పేద వ్యవసాయ కార్మికుల్లోనూ, మహిళలలోనూ నాయకత్వ కార్యకర్తలతో ఉన్న వారిని పార్టీ విజ్ఞానాన్ని అందించడం ద్వారా, వారిని పార్టీలోకి తీసుకొని వచ్చేందుకు ప్రత్యేక చొరవను ప్రదర్శించాలి. పోరాటాలు, ఉద్యమాలు నడిపుతూనే, పార్టీ విజ్ఞానం, ఆచరణాత్మక విజ్ఞానం గురించి నొక్కి చెప్పాలి.

రోజువారీ కర్తవ్యాలను ఎప్పటికప్పుడు నెరవేర్చాలి. ప్రజలతో నిత్యసంబంధాలను నిర్మించే అవసరాన్ని గుర్తించుకోవాలి.

పార్టీ నిర్మాణాన్ని బలోపేతం చేసేందుకు రాష్ట్రకమిటీ ఈ క్రింది కర్తవ్యాల కార్యక్రమాన్ని ఆమోదించింది.

దోషాలు, దారితప్పడాలు, సూత్రరహిత స్వభావాల సమస్యల గురించి, పార్టీ ప్రతిస్థాయిలో తప్పుకుండా చర్చించాలి. ఇలాంటి ప్రవృత్తులపై పోరాటం చేసేందుకు పార్టీ కార్యకర్తలకు స్ఫూర్తిని కలిగించాలి. కేంద్రీకృత ప్రజాస్వామ్య సూత్రం లేకుండా పార్టీ నిలువలేదు అనే విషయంపైన, పార్టీ ధ్యేయాలు, సూత్రాలపైనా మొత్తం పార్టీకి క్రమబద్ధమైన శిక్షణ ఇవ్వాలి.

కేంద్రీకృత ప్రజాస్వామ్య సూత్రంపై బలమైన ప్రేరణ కలిగించేందుకు మొదటి చర్యగా రాష్ట్ర కమిటీ సభ్యులతోనే ప్రారంభించాలి.

ఒక సభ్యునిపై అవినీతి ఆరోపణ ఫిర్యాదు దాఖలా చేసినప్పుడు ఎలాంటి భయాలు, సంకోచాలు లేకుండా ఆ సభ్యుడికి చెందిన కమిటీ దృష్టికి గాని, లేక మరియు పై కమిటీ దృష్టికి గాని తీసుకొని రావాలి.

ఒక సభ్యుని చరాస్తిగాని, స్థిరాస్తిగాని తగిన ఆదాయ వనరులు లేకుండా, పెరిగిన సంఘటన దృష్టికి వచ్చినప్పుడు, ఆ సభ్యున్ని ప్రశ్నించాలి. అర్థవంతమైన కారణాలను ఆ సభ్యుడు చూపని యెడల అతని/ఆమెపై చర్యలు తీసుకోవాలి.

ఫిర్యాదు ముట్టినట్లయితే, విచారణ నిమిత్తం,

ఒకరు లేక ఇద్దరితో ఒక కమిటీని ఏర్పాటు చేయాలి. ఆ కమిటీ తన కర్తవ్యాన్ని దాని ప్రాధాన్యత ప్రాతిపదికగా, త్వరగా నెరవేర్చాలి.

ఎన్నికల్లో గెలిచేందుకు రాజకీయ పోరాటం చేయాలి. ప్రతిపక్ష టెర్రరిస్టు దాడులను ఎదుర్కోవడంలో ప్రజలను వెంట తీసుకెళ్లాలి. పార్టీకి, ప్రజాసంఘాల మధ్య ఉన్న సంబంధంలో ఏమైనా కలతలుంటే చక్కదిద్దుకోవాలి. ఈ విషయంలో ప్రజా సంఘాలు, కార్మిక సంఘాలు, ప్రజాస్వామ్య యుతంగా పనిచేసేటట్లు చూడాలి.

ఒకే వ్యక్తి ప్రాధాన్యత, ఒకే వ్యక్తి అధికారం స్థానే సమిష్టి నాయకత్వం, సమిష్టి నిర్మాణం తప్పకుండా నెలకొల్పాలి. రసీదులు లేకుండా నిధులను వసూలు చేయరాదు. ఎవరైనా తాను వ్యక్తిగతంగా సేకరించిన నిధులను ఖర్చుపెడుతూ పోయినట్లయితే అలాంటి చర్యను నేరంగా పరిగణించాలి. సంవత్సరంలో రెండుసార్లు ప్రజల నుండి పార్టీ సానుభూతి పరుల నుండి క్రమబద్ధంగా నిధులను వసూలు చేసేటట్లు చూడాలి. ప్రతి పని స్థాయిలో అవసరాని కనుగుణంగా పార్టీ నిధులను మెరుగు పరచుకోవాలి.

అధికారంలో ఉన్న ప్రజా ప్రతినిధులు, బాధ్యతాయుత స్థానంలో ఉన్నవారు, అత్యున్నత విలువలతో నడచుకోవాలి. వారు పార్టీ కేంద్ర కమిటీ, రాష్ట్ర కమిటీ రూపొందించిన సూత్రాలకు కచ్చితంగా కట్టుబడి ఉండాలి.

ప్రభుత్వేతర సంస్థల కార్యనిర్వాహకులు, తాము నిర్వహించే ఉత్సవాలు, సంతలు సంబంధించి తమ భౌగోళిక పరిధిలోని రాష్ట్ర / జిల్లా / ప్రాంతీయ / స్థానిక కమిటీలకు జవాబుదారీగా ఉండాలి. అలాంటి విషయాల్లో సంబంధించిన స్థానిక / ప్రాంతీయ పార్టీ కమిటీలను సంప్రదించి, వాటి పర్యవేక్షణలో వాటిని నిర్వహించవలసి ఉంటుంది.

పార్టీ ప్రచురణలను చదవడం, ప్రచారం చేసే కర్తవ్యాలపై ఇంకా ఎక్కువగా కేంద్రీకరించాలి. గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో కనీసం నెలలో ఒకసారి, పట్టణ ప్రాంతాల్లో వారంలో ఒకసారి పార్టీ ప్రచురణల అమ్మకాల ఉద్యమాన్ని చేపట్టాలి.

శ్రామిక ప్రజల నుండి పేద వ్యవసాయ కార్మికుల నుండి పార్టీ సభ్యులను చేర్పించే పనికి ప్రాధాన్యత నివ్వాలి. వారిని నాయకత్వ స్థానానికి పెంచే కర్తవ్యం కష్టమైనప్పటికీ, తప్పకుండా ప్రయత్నించాలి. అవసరమైతే, పేదల నుండి శ్రామిక ప్రజల నుండి వచ్చిన సభ్యులకు, సాధారణ విద్యలో వెనకబడి ఉత్సాహాన్ని చూపిన సభ్యులకు, ప్రత్యేక రాజకీయ శిబిరాలను నిర్వహించే విషయంలో ప్రత్యేక శ్రద్ధ చూపాలి. మహిళా సభ్యుల విషయంలో చేసిన అభివృద్ధి అంత సంతృప్తి కరంగా లేదు. చాలా శాఖలలో మహిళా సభ్యులు లేరు. వివిధ ఉద్యమాల్లో నాయకత్వం వహించిన మహిళా కార్యకర్తలను, మూడంచెల పంచాయతీ వ్యవస్థలో ఎన్నికైన మహిళలను పార్టీలో చేర్పించేందుకు ప్రత్యేక ప్రణాళికను మొదలు పెట్టాలి.

ప్రతి స్థాయిలో జరిగిన పనిని కార్యకర్తల పని ఆధారంగా బేరీజు వేసే త్రైమాసిక నివేదికలను సరిగా తయారు చేసే కర్తవ్యానికి, అలాంటి నివేదికలను పైస్థాయిలో పరిశీలించే విషయానికి పార్టీ దృష్టికి వచ్చిన బలహీనతలను తొలగించే కర్తవ్యానికి ప్రాధాన్యత నివ్వాలి.

ప్రజల నుండి
పార్టీకి వచ్చిన ఫిర్యాదులను
జాగ్రత్తగా పరిశీలించి,
త్వరగా పరిష్కరించాలి.
పార్టీ సభ్యుడు పక్కదారి
పట్టినట్లుగా నేరారోపణ
వచ్చిన యెడల దానిపై
విచారణ జరిపి అలాంటి
పార్టీ సభ్యునితో మాట్లాడి
అతన్ని/ఆమెను సరిదిద్దే
ప్రయత్నం చేయాలి.
అలాంటి సరిదిద్దు సూత్రానికి
ఆయన/ఆమె కట్టుబడి
ఉండని పక్షంలో తగిన
చర్యల గురించి ఆలోచించి
అమలు పరచాలి.

గ్రామాల్లో మార్పు తీసుకువెళిస్తున్నాము

దక్షిణ భారత్ లో కేస్ స్టడీ

**జి.నిరంజనరావు,
కె.నారాయణ్ నాయర్**

భారతదేశం గ్రామాల్లో నివసిస్తుందన్న నానుడి స్వాతంత్ర్యానికి పూర్వం ఎంత వాస్తవమో నేడు కూడా అంతే వాస్తవం. స్వాతంత్ర్యానంతరం ఐదు దశాబ్దాల ఆర్థిక ప్రణాళిక విధానం అనుసరించిన తర్వాత కూడా అత్యధిక ప్రజానీకం గ్రామాల్లోనే నివసిస్తోంది. ఈ కాలంలో జాతీయ ఆదాయంలో వ్యవసాయం, అనుబంధ పరిశ్రమల వాటా క్రమంగా తగ్గిపోతూ వస్తోంది. ఆర్థికరంగంలో ద్వితీయ, తృతీయ రంగాలవాటా పెరుగుతూ వస్తోంది. సంఘటిత రంగంలో నిలకడలేని పరిస్థితి వలన పెరుగుతున్న కార్మిక శక్తిని తగినవిధంగా ఇముడ్చుకోలేక పోతున్నాము. దీంతో మెజారిటీ కార్మికులు గత్యంతరం లేని పరిస్థితుల్లో గ్రామీణ, పట్టణ ప్రాంతాల్లోని అసంఘటిత రంగంలో చేరిపోతున్నారు. పట్టణ ప్రాంతాల్లో అసంఘటిత రంగంలో అవసరానికి మించిన కార్మికులు ఉండటమే కాక నామమాత్రపు వేతనాలు మాత్రమే అందుతున్నాయి. గ్రామీణ ప్రాంతాలలో నేటికీ వ్యవసాయం, అనుబంధ రంగాలు మెజారిటీ ప్రజలకు ఉపాధి కల్పిస్తూ వారికి ఆదాయ వనరుగా ఉన్నాయి. రెండవ అంశం గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో ఆర్థిక వ్యవస్థ తీరు తెన్నులు గురించిన పరిశోధన ఆసక్తికరంగా మారింది. ఉపాధి, ఆదాయం, ఉత్పత్తి తదితర విషయాలకు సంబంధించి సూక్ష్మస్థాయిలో పరిశీలన ఆసక్తికరమైన వివరాలు వెల్లడిస్తున్నప్పటికీ అవి గ్రామ అధ్యయనాలు, గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో చోటు చేసుకుంటున్న మార్పులు తదితర విషయాలపై జరిగే అధ్యయనాలు ఈ ఖాళీని భర్తీ చేస్తాయని ఆశించవచ్చు. మూడవది, స్వాతంత్ర్యానంతరం గ్రామీణ భారతం వ్యవస్థాగత, సంస్థాగత, సాంకేతిక రంగాలలో వచ్చిన మార్పులను తనలో ఇముడ్చుకున్నది. ఫలితంగా ఈ కాలంలో గ్రామాలు భిన్న రీతుల్లో మార్పులకు గురయ్యాయి. ఈ మార్పులు సాపేక్షికంగా కులాలు, వర్గాలు గ్రామీణ ప్రాంతంలో ఆస్తులు కలిగి ఉండటంలోను, సమాచార సాంకేతిక పరిజ్ఞానం అందుబాటులోకి రావటం ద్వారా గ్రామీణ ప్రజల దృక్పథంలో వస్తున్న మార్పులు, మౌలిక సదుపాయాల విస్తృతి, వైవిధ్యం వంటి పరిణామాలను గమనించవచ్చు.

గ్రామీణ సమాజాన్ని ఆర్థికవ్యవస్థను ప్రభావితం చేస్తున్న సాధనాలు గ్రామీణ జీవితంలోనూ గ్రామీణ జీవితం వెలుపల కూడా ఉత్పన్నమవుతున్నాయి. అయితే పలు రాష్ట్రాల్లో కనిపిస్తున్న ప్రగతి, అభివృద్ధి ప్రాంతాల వారీగా, కులాలు వర్గాలు వారీగా కనిపిస్తున్న అసమానతలకు పలు చారిత్రక కారణాలేకాక వర్తమాన సామాజిక రాజకీయ అంశాలు దోహదం చేస్తున్నాయి. మిగిలినవాటితో పోల్చినపుడు బాగా అభివృద్ధి చెందిన రాష్ట్రాల్లో ఆర్థికాభివృద్ధి వేగంగా ఉంటుంది. ఇదేవిధమైన పరిణామం కులాలు, వర్గాలు వంటి సామాజిక తరగతుల్లోనూ, కుటుంబ సమూహాల్లోనూ కనిపిస్తోంది. ఆస్తులు కలిగి ఉన్న కులాలు, కుటుంబాలు, వర్గాలు మిగిలిన వారికంటే వేగంగా అభివృద్ధి చెందుతున్నాయి. మరో వంక ప్రభుత్వాలు చేపడుతున్న పలు పథకాలు, విధానాలు ద్వారా వెనకబడిన తరగతుల వారు కూడా మిగిలిన వారిలాగా వేగంగా అభివృద్ధి చెందటానికి, బాగా అభివృద్ధి చెందిన కులాలు, వర్గాల వారికి తమకు మధ్య ఆర్థిక అంతరాలు తగ్గించేందుకు దోహదం చేస్తున్నాయి. ఈ చర్యలు అమలు జరపటంలో ప్రభుత్వ యంత్రాంగం అంతగా శ్రద్ధ కనిపించని చోట దిగువతరగతి వర్గాలకు ఈ పథకాలు, విధానాల ద్వారా అందాల్సిన ఫలితాలు అందటం లేదు. ఫలితంగా మిగిలిన వారు మరింత బలపడుతున్నారు. 1990 దశకంలో రాజ్యాంగ సవరణల ద్వారా ప్రణాళిక విధానం, సూక్ష్మస్థాయిలో అమలు తీరులను వికేంద్రీకరించటం కేరళలో ప్రజాప్రణాళిక ఆవిర్భవించటానికి దారితీసింది. ఈ ఫరిణామాలపై జరిగిన అధ్యయనాలు గ్రామీణ పరిణామాల్లో వచ్చిన మార్పులు గురించి వెల్లడిస్తున్న వివరాలు తదుపరి ప్రయోజనాలకు, విధాన రూపకల్పనకు ఉపయోగంగా ఉంటాయి.

గ్రామీణ ప్రాంత సర్వేలు, అధ్యయనాలు

గ్రామీణ అధ్యయనాలు, గ్రామీణ సర్వేల మధ్య తేడా ఉందని నిపుణులు చెప్తున్నారు. గ్రామీణ సర్వేలలో గణాంకాలు, కుటుంబ సమాచారం, పలు సామాజిక, ఆర్థిక సూచికల ద్వారా సమగ్రంగా ఉంటాయన్న అభిప్రాయం ఉన్నది. మరోవంకం గ్రామీణ అధ్యయనం ఒక్కో గ్రామానికే పరిమితం అయి మేధావులు జరిపే సర్వేలు మరింత లోతయినవిగాను సామాజిక మానవీయ అధ్యయనాలతో కూడినవిగాను ఉంటాయి.

ఈ రెండింటి మధ్య మరో రకమైన తేడాను

తిరువనంతపురం వర్క్ షాపులో ఆంధ్రప్రదేశ్, తమిళనాడుల నుండి అత్యధికంగా 26 పరిశోధనా పత్రాలు సమర్పించారు. ఆంధ్రప్రదేశ్ నుండి మొత్తం 14 పరిశోధనా పత్రాలు సమర్పించగా అందులో రెండు పరిశోధనా పత్రాలు బహుముఖ కోణాలను ప్రస్తావించాయి. ఎనిమిది పత్రాలు తెలంగాణా గ్రామాల అధ్యయనానికి సంబంధించినవి, నాలుగు పత్రాలు దక్షిణ కోస్తా గ్రామాలకు సంబంధించినవి ఉన్నాయి. తెలంగాణా ప్రాంతంలోని ఎనిమిది గ్రామాల్లో ఐదింటిని వరంగల్ జిల్లా నుండి ఎంపిక చేశారు. అదిలాబాద్, నిజామాబాద్, కరీంనగర్ ల నుండి ఒక్కో గ్రామాన్ని పునరధ్యయనం కోసం ఎంపిక చేశారు.

కూడా గుర్తిస్తున్నారు. గ్రామీణ సర్వే ఒకటి లేదా అంతకంటే ఎక్కువ గ్రామీణ జీవన పాఠ్యాలు గురించి లోతయిన అధ్యయనాలు చేస్తుండగా గ్రామీణ అధ్యయనంలో అరకొరగా ఉన్న గణాంకాలన్నింటినీ ఒక చోట చేర్చి పరిశోధన సహాయకులు, అనుభవం కలిగిన పరిశోధకులు పోల్చి చూడటం, విశ్లేషించటం వంటివి ఉంటాయి. గ్రామీణ అధ్యయనంలో అనుభవం ఉన్న పరిశోధకులు గ్రామీణ జీవితానికి సంబంధించిన నిర్దిష్ట కోణాలపై దృష్టి సారిస్తారు.

గ్రామీణ జీవనంలో వస్తున్న గుర్తించదగిన మార్పులను గ్రామీణ సర్వేలు విశ్లేషిస్తాయి. గ్రామీణ అధ్యయనాలు ఆ సామాజిక ఆర్థిక మార్పుల తీరుతెన్నులను పరిశీలిస్తాయి.

గ్రామీణ పునరధ్యయనాలు, పున:సర్వేల నిర్వచనాలు, వాటి మధ్య గల తేడాల గురించి భిన్నాభిప్రాయాలు ఉన్నప్పటికీ ఈ రెండు పద్ధతులు గ్రామీణ జీవనం గురించి విలువైన సమాచారాన్ని వెలుగులోకి తెస్తున్నాయి. ఈ సమాచారం స్థూల దృష్టిలో జరిగే సర్వేల ద్వారా వెలుగులోకి రాదు. భారతదేశంలో పరిశోధకులకు ఈ తరహా గ్రామీణ అధ్యయనాలు, సర్వేలు కొత్తేమీ కాదు. స్వాతంత్ర్యానికి ముందు, తర్వాత సామాజిక శాస్త్రవేత్తలు విస్తృతంగా చేపట్టారు. భారతదేశంలో దీర్ఘకాలం క్రితం నెలకొల్పబడిన పరిశోధనా ప్రమాణాలు, సాంప్రదాయాన్ని ముందుకు తీసుకెళ్లటంలో భాగమే ఈ అధ్యయనం.

ఈమధ్య పేరుగాంచిన ఒక సామాజిక శాస్త్రవేత్త చెప్పినట్లుగా “ గ్రామీణ అధ్యయనాలకు సంబంధించి 1950, 60 దశకాలు స్వర్ణయుగంగా చెప్పవచ్చు. 1950, 60 దశకాల్లో జరిగిన గ్రామీణ అధ్యయనాలను నేడు మనం తిరిగి పున:ధ్యయనం మాత్రమే చేస్తున్నాము. ప్రపంచంలో ఎక్కడా లేనంతగా భారతదేశంలో గ్రామీణ సర్వేలు, అధ్యయనాలు పకడ్బందీగా జరిగాయని చెప్పవచ్చు. (ది హిందూ పత్రికలో ఆండ్రీబెలిట్ ల్ సెప్టెంబరు 3, 2002)

తిరువనంతపురంలోని అభివృద్ధి అధ్యయనాల కేంద్రం డచ్ ప్రభుత్వం సహాయంతో కేరళలో స్థానిక స్థాయి అభివృద్ధిపై పరిశోధన కార్యక్రమం (కేరళ పరిశోధన) దాదాపు ఏడేళ్లు కొనసాగింది. 1996లో కేరళ పరిశోధన కార్యక్రమం గ్రామీణ అధ్యయనంపై ఒక పరిశోధనను ప్రారంభించింది. ఈ పరిశోధన ఆంధ్రప్రదేశ్, తమిళనాడు, పాండిచ్చేరి, కేరళ, కర్ణాటక రాష్ట్రాల్లో వస్తున్న గ్రామీణ మార్పులను విశ్లేషించటం ఉద్దేశ్యంగా పెట్టుకున్నది. ఈ పరిశోధన ప్రాజెక్టు లక్ష్యాలు రెండు. మొదటిది జనాభాగణాంకాలు, పట్టణ గ్రామీణ డైరెక్టరీల నుండి గ్రామీణ సమాచారాన్ని కంప్యూటరీకరించటం కాగా రెండవది నమూనా ప్రాతిపదికన దక్షిణాది రాష్ట్రాల్లో గ్రామీణ అధ్యయనాలు చేపట్టటం.

మొదటి లక్ష్యంలో భాగంగా కేరళ, తమిళనాడుల్లో 1971, 1981, 1991ల్లో జరిగిన గణాంకాల ఆధారంగా గ్రామీణ సమాచారాన్ని సేకరించి గ్రామాలను నూచించే చిత్రపటాలతో సహా కంప్యూటరీకరించటం, దీనికి గాను ఒక ఉమ్మడి సమాచార

పట్టికను తయారు చేయటం వంటివి ఉన్నాయి. ఈ ప్రాజెక్టు విశ్లేషణాత్మక కోణాలు ఇలా ఉన్నాయి. మొదటిది, ఎంపిక సామాజిక ఆర్థిక సూచికలు గ్రామాల్లో ఆయా కాలాల్లో ఎలా మారాయన్నది రికార్డు చేయటం. రెండవది, ఈ మార్పులను నిర్ధారించే విధివిధానాలను గుర్తించటం. మూడవది, ఎంపిక చేసుకున్న సూచికల ఆధారంగా ఎంపిక చేసిన సామాజిక ఆర్థిక సూచికలలో ఆయా గ్రామాల సామర్థ్యం ఆధారంగా చిత్రపటాలు తయారు చేయటం.

రెండవ లక్ష్యం కింద గ్రామీణ అధ్యయనాలు, సర్వేలలో రెండురకాల కనరత్తు చేపట్టాలని భావించటం జరిగింది. మొదటిది, ఇప్పటి వరకు జరిగిన గ్రామీణ సర్వేలు, అధ్యయనాలను సమీక్షించటం, రెండవది, అన్ని దక్షిణాది రాష్ట్రాల్లో గ్రామీణ పున: సర్వేలు చేపట్టేందుకు సహాయం చేయటం.

గణాంకాల సమాచారాన్ని విశ్లేషించటం

దీంతో భాగంగా గ్రామాలు, పట్టణాలకు సంబంధించిన గణాంకాలను కంప్యూటరీకరిస్తారు. ఈ వివరాలు 1961 తర్వాత మారిన సరిహద్దుల సమాచారంతో సహా ఉంటాయి. అన్ని గ్రామాలకు సంబంధించిన ఇటువంటి సమాచారాన్ని కంప్యూటరీకరించేందుకు గాను ఉమ్మడి పట్టికను తయారు చేస్తారు. విశ్లేషణాత్మక కోణాలను అందించటంతో పాటు ఈ పద్ధతిలో భాగంగా ఆయా ప్రాంతాల సామాజిక, ఆర్థిక లక్షణాలను వివరించేవిధంగా చిత్రపటాలు కూడా తయారు చేస్తారు. తొలుత ఈ ప్రయోగం తమిళనాడు, కేరళలకే పరిమితం అయ్యింది. ఈ రెండు రాష్ట్రాల్లో 1960 దశకం -80 దశకాలకు సంబంధించిన సమాచారాన్ని సేకరించారు.

స్టేటస్ పేపర్

దక్షిణాది నాలుగు రాష్ట్రాలకు సంబంధించిన గ్రామీణ అధ్యయనాలపై స్టేటస్ పేపర్ తయారు చేయటంలో 1961 జనాభా గణాంకాల ప్రాతిపదికన గ్రామాల వారీ మోనోగ్రాఫ్లు తయారు చేయటం కూడా ఉంది. ఈ మోనోగ్రాఫ్లలో జనాభా గణాంకాల సమాచారంతో పాటు కాలేజీలు, విశ్వవిద్యాలయాలు, హైదరాబాద్లోని ఇక్రికాట్, బెంగళూరులోని ఐఎస్ఐఎస్, చెన్నయ్లోని మెడ్స్ వంటి ఇతర పరిశోధనా సంస్థలు నిర్వహించిన పరిశోధనలు కూడా ఇమిడి ఉంటాయి. 1970 దశకానికి సంబంధించి సస్సెక్స్ విశ్వవిద్యాలయం రూపొందించిన ఆధారిత పత్రాలు, పుస్తకాల జాబితాను అనంతరం జరిగిన పరిశోధనల ఆధారంగా సవరించటం, తాజాపర్చటం ఈ కార్యక్రమంలో భాగంగానే సాగుతుంది.

గ్రామాల పునరధ్యయనం

కేరళ పరిశోధనలోని ఈ భాగం రెండు రకాల గ్రామీణ పునరధ్యయనాలను కలిగి ఉంటుంది. లోతయిన పునరధ్యయనాలు మొదటి అంశం కాగా అంశాల ప్రాతిపదికన గ్రామీణ అధ్యయనాలు రెండవ అంశంగా ఉంటాయి.

లోతయిన పునరధ్యయనాలు : 1998లో కేరళ పరిశోధనలో ఈ విభాగాన్ని ప్రారంభించేటప్పుడు కేరళ నుండి ఎనిమిది గ్రామాలు, ఆంధ్రప్రదేశ్, తమిళనాడుల

తిరువనంతపురంలోని అభివృద్ధి అధ్యయనాల కేంద్రం డచ్ ప్రభుత్వం సహాయంతో కేరళలో స్థానిక స్థాయి అభివృద్ధిపై పరిశోధన కార్యక్రమం (కేరళ పరిశోధన)

దాదాపు ఏడేళ్లు కొనసాగింది. 1996లో కేరళ పరిశోధన కార్యక్రమం గ్రామీణ అధ్యయనంపై ఒక పరిశోధనను

ప్రారంభించింది. ఈ పరిశోధన ఆంధ్రప్రదేశ్, తమిళనాడు, పాండిచ్చేరి, కేరళ, కర్ణాటక రాష్ట్రాల్లో వస్తున్న గ్రామీణ మార్పులను విశ్లేషించటం ఉద్దేశ్యంగా పెట్టుకున్నది.

నుండి రెండేసి గ్రామాలు ఈతరహా పునరధ్యయనాల కోసం ఎంపిక చేయబడ్డాయి. ఈ గ్రామాలు 1961 జనాభా గణాంకాల ప్రాతిపదికన మోనోగ్రాఫ్లు తయారు చేసిన గ్రామాలలో ఉపాంగాలుగా ఉన్నాయి. ఈ అధ్యయనాలు ప్రారంభ దశలో ఎంపిక చేసిన గ్రామాలలో 1961 నుండి తాజా పరిశోధన జరిగే సమయం వరకు గల సామాజిక, ఆర్థిక సాంస్కృతిక పరిస్థితుల్లో వచ్చిన మార్పులను కూడా విశ్లేషించాలని ప్రతిపాదించారు. రెండవ దశలో ఆయా గ్రామాల్లో మార్పులకు దోహదం చేస్తున్న కారణాలు, కారకాల గురించికూడా సమగ్ర సర్వే చేయాలని నిర్ణయించారు.

అంశాలప్రాతిపదికన గ్రామీణ అధ్యయనాలు : ఈ విభాగంగా గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో ప్రధానంగా మూడు అంశాలకు సంబంధించి మూడు కోణాలను విశ్లేషించాలని ప్రతిపాదించారు. కులాల పొందికలు, భూమిపైహక్కు, ఉత్పత్తి ఈవిధంగా ఎంపిక చేసిన మూడు అంశాలు. ఈ తరహా అధ్యయనాల కోసం దక్షిణాదిలో గల ఐదు రాష్ట్రాల నుండి 12కు పైగా గ్రామాలను ఎంపిక చేసుకున్నారు.

ఈ రెండురకాల గ్రామీణ అధ్యయనాలు ప్రధానంగా ఈ క్రింది లక్ష్యాలను నిర్దేశించుకున్నాయి. - కులానికి, ఆర్థిక పరిస్థితికి మధ్య గల సంబంధాలు విశ్లేషించటం, గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో గల అధికార నిర్మాణం తీరును, దీనికి స్థూల, సూక్ష్మ రాజకీయ చట్రానికి గల అనుబంధాన్ని పరిశీలించటం, కులం, ఆస్తిహక్కులు, వ్యవసాయక వ్యవస్థల తీరుతెన్నులు, వృత్తిపరంగా వస్తున్న మార్పులు వాటితో వ్యవసాయక వ్యవస్థలకు గల సంబంధాలను అధ్యయనం చేయటం కేరళ పరిశోధన ప్రాజెక్టు లక్ష్యం.

పరిశోధకులకు ఉపయోగం కలిగేలా పరిశోధనల వివిధ దశల్లో వెల్లడయిన వివరాలు, తయారు చేసిన నోట్సులు, ప్రశ్నల తయారీ తీరు తదితర విషయాలను పరస్పరం తెలుసుకునేందుకు తిరువనంతపురం, చెన్నై, హైదరాబాద్, వరంగల్లో వర్కుషాపులు నిర్వహించారు. 2002 ఆగస్టు 29-31 మధ్య చివరిసారిగా మద్రాస్ అభివృద్ధి అధ్యయనాల సంస్థ సహకారంతో వర్క్ షాపు నిర్వహించారు.

కేరళ పరిశోధనలో వెల్లడయిన విషయాలు

రెండున్నర రోజులపాటు జరిగిన ఈ వర్క్ షాపులో కేరళ పరిశోధనలోని మూడు అంశాలపైనా నిపుణులు తమ అభిప్రాయాలను వెల్లడించారు. గణాంకాలను విశ్లేషించటం, నాలుగు దక్షిణాది రాష్ట్రాలకు సంబంధించి ఎంపిక చేసిన గ్రామాలపై స్టేటస్ పేపర్లు, గ్రామీణ అధ్యయనాలపై పునరధ్యయనాలు చైన్నయ్ వర్క్ షాపులో చర్చకు వచ్చిన మూడు అంశాలు.

1960, 70, 80 దశకాల్లో తమిళనాడు, కేరళ గ్రామాల్లో చోటు చేసుకున్న పరిణామాలు, మార్పులకు సంబంధించిన విలువైన సమాచారం గణాంకాలపై జరిగిన చర్చలో వెల్లడయ్యింది. ఈ సమాచారం ద్వారా వెల్లడయిన సామాజిక, ఆర్థిక మార్పులకు సంబంధించిన పరిస్థితిని చిత్రపటాల రూపంలోను, సమాచార పట్టికల రూపంలోను పొందుపర్చటం జరిగింది.

తిరువనంతపురంలోని కేరళ పరిశోధన సచివాలయంలో ఈ సమాచారానికి సంబంధించిన కోడ్లను వివరించి భద్రపర్చారు. భవిష్యత్ పరిశోధకులకే కాక ఆసక్తి కలిగిన సామాన్య ప్రజలకుకూడా ఈ సమాచారం అందుబాటులో ఉన్నది. ఆంధ్రప్రదేశ్, తమిళనాడు, కేరళ, కర్ణాటక రాష్ట్రాలకు చెందిన గ్రామాలపై రూపొందించిన స్టేటస్ పేపర్లు ప్రధానంగా గణాంకాల మోనోగ్రాఫ్లో ప్రత్యేకించి కులం, ఆర్థిక వ్యవస్థ మధ్య సంబంధాలగురించి చేపట్టిన సర్వేలు, అంశాలవారీగా జరిగిన గ్రామీణ అధ్యయనాలు, గ్రామాల్లో వస్తున్న సామాజిక, ఆర్థిక మార్పులు తదితర అంశాలకు సంబంధించిన సమాచారాన్ని కలిగి ఉన్నాయి. ప్రత్యేకించి షెడ్యూల్డ్ కులాలు, వారి జీవనపరిస్థితులు, అక్షరాస్యత, సాంప్రదాయ వృత్తులు, వ్యవసాయేతర ఆర్థిక కార్యకలాపాలు వంటి సామాజిక అంశాలపై దృష్టి సారించటం జరిగింది. సంస్కృత మౌలిక వనరుల విషయంలోను, భూ వినియోగం, భూ యాజమాన్యం తదితర కోణాల్లోను, జనాభా, వలసలు, లైంగిక సమానత్వం, సామాజిక, సాంస్కృతిక, పర్యావరణ పరిస్థితులు, ఆర్థిక కార్యకలాపాల వైవిధ్యం, ఆదాయ స్థాయి తదితర అంశాలలో వస్తున్న మార్పుల గురించిన అధ్యయనంపై ఈ పత్రాలు దృష్టిసారించాయి. అయితే ఈ స్టేటస్ పత్రాలు పైనుదహరించిన మార్పుల్లో గ్రామాలు, ప్రాంతాలు, రాష్ట్రాల మధ్య అంతరాలు ఉన్నట్లు గుర్తించాయి.

ఈ వర్క్ షాపులో మొత్తం 32 గ్రామాలకు సంబంధించిన అధ్యయన పత్రాలు సమర్పించారు. ఇందులో ఎనిమిది గ్రామాలకు సంబంధించి లోతయిన అధ్యయనం కాగా 24 గ్రామాలకు సంబంధించి ఎంపిక చేసిన అంశాల వారీ జరిగిన అధ్యయనాలు ఉన్నాయి. లోతయిన అధ్యయనం జరిగిన గ్రామాల్లో ఆంధ్రప్రదేశ్, తమిళనాడుల నుండి రెండేసి గ్రామాలు, కేరళలో మూడు గ్రామాలు, కర్ణాటక నుండి ఒక గ్రామం ఉన్నాయి.

ఆంధ్రప్రదేశ్లోని తెలంగాణా ప్రాంతానికి చెందిన నిజామాబాద్ జిల్లా కోట ఆర్మూరు, పశ్చిమగోదావరి జిల్లా ఉంగటాల గ్రామాలను ఈ అధ్యయనానికి ఎంపిక చేసుకున్నారు. హైదరాబాద్ కేంద్రీయవిశ్వవిద్యాలయానికి చెందిన డి. నర్సింహారెడ్డి, జి.పార్థసారథి, అన్నే కె. నిర్మల, ఎం.మాలిని ఈ పరిశోధనలు నిర్వహించారు.

కోట ఆర్మూరు గ్రామానికి సంబంధించిన అధ్యయనంలోని ప్రధాన అంశాలు ఇలా ఉన్నాయి. కులాల మధ్య భూయాజమాన్యం పరిస్థితులు గణనీయంగా మారిపోతున్నాయి. ఈ మార్పులో ప్రధానంగా షెడ్యూల్డ్ కులాల వారు, వెనకబడిన తరగతుల వారు లబ్ధిపొందారు. పంటల విధానం కూడా మారింది. ధాన్యం, పప్పు ధాన్యాల నుండి వాణిజ్యపంటలు కూరగాయలు, పసుపుతోటలు దిశగా పంటల తీరు మారింది. గతంలో కాలువలు ప్రధాన సాగునీటి సరఫరా సాధనాలుగా ఉంటే ప్రస్తుతం బోరు బావులు, ఊటబావులు వాటి స్థానాన్ని ఆక్రమించాయి. అహారధాన్యాలు పండించినప్పటి కంటే వాణిజ్యపంటలు పండించిన తర్వాత వ్యవసాయం

కోట ఆర్మూరు గ్రామానికి
సంబంధించిన
అధ్యయనంలోని ప్రధాన
అంశాలు ఇలా ఉన్నాయి.
కులాల మధ్య
భూయాజమాన్యం
పరిస్థితులు గణనీయంగా
మారిపోతున్నాయి. ఈ
మార్పులో ప్రధానంగా
షెడ్యూల్డ్ కులాల వారు,
వెనకబడిన తరగతుల వారు
లబ్ధిపొందారు. పంటల
విధానం కూడా మారింది.
ధాన్యం, పప్పు ధాన్యాల
నుండి వాణిజ్యపంటలు
కూరగాయలు,
పసుపుతోటలు దిశగా
పంటల తీరు మారింది.
గతంలో కాలువలు ప్రధాన
సాగునీటి సరఫరా
సాధనాలుగా ఉంటే ప్రస్తుతం
బోరు బావులు, ఊటబావులు
వాటి స్థానాన్ని
ఆక్రమించాయి.

మరింత లాభసాటిగా మారింది. మొత్తం మీద స్థూల గ్రామీణ ఆర్థిక జీవన పరిస్థితులు గణనీయంగా మెరుగయ్యాయి. శ్రమశక్తి మార్కెట్ కూడా విస్తరించింది. వైవిధ్యంతో కూడుకున్నదిగా తయారయ్యింది. వేతనాలధరలు ప్రాంతాన్ని బట్టి కాక కాలాన్ని బట్టి మారుతూ వచ్చాయి. కార్మికులను దినసరి ప్రాతిపదికన భర్తీ చేసుకోవటం సాధారణ విషయంగా మారింది. ఇతర ప్రాంతాలకు, ఇతర దేశాలకు వలసలు పెరిగాయి. ఈ విధంగా వలస వెళ్లుతున్న వారిలో అభివృద్ధి చెందిన కులాల వారే కాక వెనకబడిన, షెడ్యూల్డ్ కులాల వారు కూడా ఉన్నారు. అధిక వినిమయ విలువలు, ఉన్నత జీవన శైలి కలిగిన మధ్య తరగతి ఆవిర్భవించింది. అయితే దారిద్ర్యరేఖకు దిగువన ఉన్న జనాభా మాత్రం 25-35 శాతం కొనసాగుతూనే ఉన్నది. కులానికి ఆర్థిక అధిపత్యానికి మధ్యగల సాంప్రదాయక సంబంధం బాగా దెబ్బతిన్నది.

పశ్చిమగోదావరి జిల్లాలో మెట్ట ప్రాంతంగా ఉన్న ఉంగటాల బెల్లం పరిశ్రమకు ప్రసిద్ధి గాంచిన గ్రామం. ఈ గ్రామం క్రమంగా నల్లబెల్లం పరిశ్రమ నుండి వ్యవసాయానికి మారింది. గ్రామం విద్యుదీకరణ, బోరుబావుల వినియోగం ఈ మార్పుకు దోహదం చేశాయి. పంటల తీరు కూడా ధాన్యం నుండి చెరకు పంటకు మారింది. ప్రస్తుతం యాభయిశాతం పొలంలో చెరకుపంట పండిస్తున్నారు. బోరు బావులు వేసుకోలేని చిన్న సన్నకారు రైతులు స్వంత బోరు బావులు ఏర్పాటు చేసుకున్న పెద్ద రైతుల నుండి నీళ్లు కొనుక్కుంటున్నారు. కొబ్బరి, జీడిపప్పు తోటలకు బదులు పామాయిలు తోటలు దర్శనం ఇస్తున్నాయి. వ్యవసాయం అభివృద్ధితో గ్రామీణ కార్మికులు కూడా నల్లబెల్లం పరిశ్రమ నుండి సేద్యానికి మారారు. ఉపాధి వెతుక్కుంటూ పట్టణ ప్రాంతాలకు వలస పోవటం సాధారణ దృశ్యం. స్థూలంగా గ్రామీణ జీవన విధానంలో ప్రగతి కనిపిస్తున్నా మెజారిటీ వ్యవసాయ కార్మికులు దారిద్ర్యరేఖకు దిగువనే ఉన్నారు. గ్రామంలోని ఒక ప్రాంతంలో సామాజిక, ఆర్థిక అంతరాలు విపరీతంగా పెరిగాయి. పెద్దఎత్తున భూములు కలిగిన రైతులు మరింత ధనవంతులుగా మారుతుండగా గ్రామానికి రెండో వైపున ఉన్న షెడ్యూల్డ్ కులాలు, భూమి లేని పేదలు నేటికీ భూమిలేని పేదలుగానే ఉన్నారు. జీవనోపాధి కోసం వ్యవసాయకార్మికులుగా పనిచేస్తున్నారు. సామర్థ్యానికి మించి భూగర్భ జలాలు వినియోగించుకోవటంతో ఈ గ్రామంలో పర్యావరణ సమస్యలు తలెత్తాయి.

పరిణామం తీరు తెన్నులు: కేరళ - తమిళనాడు

తమిళనాడులో రెండు గ్రామాల పునరధ్యయనాలు చేపట్టారు. అవి, విల్లుపురం జిల్లాలోని ఆర్కవడి, తంజావూరు జిల్లాలోని ఇల్లుపక్కోరాయి గ్రామాలు. ఆర్కవడి గ్రామాన్ని ఆర్.రుక్మణి అధ్యయనం చేశారు. పరిమితమైన జనాభా కలిగిన ఈ గ్రామంలో గతంలో భూమిపై ఆధిపత్యం కలిగిన కులాలు పప్పు ధాన్యాలు, వేరుశన పంటలు పండించేది. క్రమంగా బావుల కింద సేద్యం అభివృద్ధి చెందటంతో గ్రామస్తులు పప్పు ధాన్యాల నుండి చెరకు పంటకు మారిపోయారు. పక్క గ్రామంలో ఒక చెరకు మిల్లు కూడా వచ్చింది.

కాలక్రమంలో జనాభా పెరగటంతో భూమి చిన్న కమతాలుగా మారిపోయింది. విశేషమేమంటే గణనీయమైన ఆర్థిక మార్పు వచ్చినప్పటికీ కుటుంబ భానిస విధానంలో మాత్రం ఎటువంటి మార్పు రాలేదు. భూమిపై పెత్తనం కలిగిన ఉన్నత కులాలు సంఖ్యాపరంగా కూడా తమ పట్టు బిగించాయి. ప్రస్తుత గ్రామ జనాభాలో నాలుగింట మూడు వంతులు ఉన్నత కులాలకు చెందినవారే ఉన్నారు. షెడ్యూల్డ్ కులాలకు చెందిన వారు వ్యవసాయ కార్మికులుగానే ఉండిపోయారు. బానిసత్వం, పేదరికం నుండి తప్పించుకోవటానికి వీరికి వలసపోవటం ఒక మంచి మార్గంగా కన్పించింది. కొంతమంది ఉన్నత కులాలకు చెందిన వారు వ్యవసాయాన్ని వదిలిపెట్టి దిశగా మొదట తమ పొలాలను కౌలుకు ఇవ్వటం ప్రారంభించారు.

జె.జెయరాజన్ ఇల్లుపక్కోరాయ్ గ్రామంలో అధ్యయనం చేపట్టారు. ఈ గ్రామంలో 1965-80 మధ్య కాలంలో గల తొలిదశలో ధాన్యం పండించటం సంక్షోభంలో పడిపోయింది. కావేరి జల వివాదంతో వ్యవసాయానికి అవసరమైన నీటి కొరత ఏర్పడటం, ధాన్యం సేకరణ కేవలం ప్రభుత్వ రంగంలోనే ఉండటం, వ్యవసాయ కార్మికుల్లో సమరశీలత వంటివి ఈ సంక్షోభానికి కారణాలుగా ఉన్నాయి. దీంతో క్రమంగా ధాన్యం పండించటం నుండి మారిపోయి చెరకు, అరటితోటల దిశగా గ్రామం మళ్లింది. ఈ పంటలకు మారటంతో వ్యవసాయరంగంలో పనిదినాలు తగ్గిపోయి వ్యవసాయ కార్మికులకు గడ్డుకాలం దాపురించింది. వ్యవసాయంలో యంత్రాల వాడకం కూడా మొదలయ్యింది. అయితే పంటకు కావల్సిన పెట్టుబడుల కోసం అప్పుల పాలవుతున్న చిన్న సన్నకారు రైతులకు యంత్రాలు కలిగిఉండటం అన్నది కలగానే మిగిలిపోయింది. కొంత కాలం తర్వాత మారిన పరిస్థితులు, నీటిపారుదల కారణంగా చెరకు, అరటితోటల పెంపకం లాభదాయకం కాకపోవటంతో తిరిగి రైతులు ధాన్యం పండించటం ప్రారంభించారు. ఈ మధ్యలో భూకమతాల యాజమాన్యంలో కాస్తంత మార్పులు వచ్చాయి. పెద్ద కమతాలు తగ్గిపోయి చిన్న, మధ్య తరహా కమతాలు పెరిగాయి. అంతకు ముందు వ్యవసాయ కార్మికులుగా ఉన్న మెజారిటీ ప్రజల్లో కొందరు నేడు సన్నకారు రైతులుగా మారారు. సేవారంగం గణనీయంగా పెరగటం, పెద్ద సంఖ్యలో కార్మికులు పశ్చిమాసియాకు వలస వెళ్లటంతో వృత్తులో కూడా వైవిధ్యం వచ్చింది. వడ్డీ వ్యాపారమే వృత్తిగా కలిగిన ఒక వర్గం ఆవిర్భవించింది. వినిమయ సంస్కృతి చోటు చేసుకున్నది. మొత్తం జనాభాలో మూడింట రెండువంతుల ఇళ్లకు టెలివిజన్లు ఉన్నాయి. సగానికిపైగా కుటుంబాలకు గ్యాస్ కనెక్షన్లు, ద్వీచక్రవాహనాలు ఉన్నాయి. నాలుగోవంతు జనాభాకు రెఫ్రిజిరేటర్లు ఉన్నాయి.

ఆంధ్రప్రదేశ్, తమిళనాడుల్లో గ్రామాల్లో వచ్చిన మార్పుల కంటే భిన్నమైన మార్పులను కేరళలోని గ్రామాలు చవిచూశాయి. ఉదాహరణకు కోజికోడ్ జిల్లాలోని నడువానూర్ గ్రామంలో సనల్ మోహన్ నిర్వహించిన అధ్యయనాలను పరిశీలిద్దాం. ఈ గ్రామంలో 1961లో ధాన్యం, కొబ్బరితోటలు ప్రధాన వ్యవసాయంగా ఉంటే

పశ్చిమగోదావరి జిల్లాలో మెట్ట ప్రాంతంగా ఉన్న ఉంగటాల బెల్లం పరిశ్రమకు ప్రసిద్ధి గాంచిన గ్రామం. ఈ గ్రామం క్రమంగా నల్లబెల్లం పరిశ్రమ నుండి వ్యవసాయానికి మారింది. గ్రామం విద్యుదీకరణ, బోరుబావుల వినియోగం ఈ మార్పుకు దోహదం చేశాయి. పంటల తీరు కూడా ధాన్యం నుండి చెరకు పంటకు మారింది. ప్రస్తుతం యాభయిశాతం పొలంలో చెరకుపంట పండిస్తున్నారు. బోరు బావులు వేసుకోలేని చిన్న సన్నకారు రైతులు స్వంత బోరు బావులు ఏర్పాటు చేసుకున్న పెద్ద రైతుల నుండి నీళ్లు కొనుక్కుంటున్నారు. కొబ్బరి, జీడిపప్పు తోటలకు బదులు పామాయిలు తోటలు దర్శనం ఇస్తున్నాయి. వ్యవసాయం అభివృద్ధితో గ్రామీణ కార్మికులు కూడా నల్లబెల్లం పరిశ్రమ నుండి సేద్యానికి మారారు.

నేడు ధాన్యం పండించటం పూర్తిగా మానేశారు. నేటికీ కొబ్బరి ప్రధాన పంటగా ఉన్నప్పటికీ దిగుబడి మాత్రం బాగా తగ్గింది. సాంప్రదాయక వృత్తులయిన చేనేత, కుండల తయారీ దాదాపుగా మాయమయ్యాయని చెప్పవచ్చు. ఈ గ్రామంలో గుర్తించిన మరికొన్ని మార్పులు ఇలా ఉన్నాయి. గ్రామంలో నిరక్షరాస్యులు లేరు. ఉన్నత విద్య అర్జించినవారు గణనీయంగా ఉన్నారు. ఉన్నత విద్యను అర్జించినవారిలో ఉన్నత కులాలకు చెందిన వారే ఎక్కువ మంది ఉన్నారు. మెజారిటీ వ్యవసాయ కార్మికులు వ్యవసాయేతర వనరుల ద్వారానే జీవనోపాధి పొందుతున్నారు. కేవలం 10శాతం మంది కార్మికులు మాత్రమే వ్యవసాయంపై ఆధారపడుతున్నారు. ఉన్నత కులాల వారి భూములు వెనకబడిన కులాల వారి స్వంతమయ్యాయి. మొత్తం మీద భూమి లేని వారు లేనేలేరు. గృహవసతిలో నాణ్యత పెరిగింది. ఇళ్లలో సౌకర్యాలు, వినియోగవస్తువులు గణనీయంగా పెరిగాయి.

త్రిసూర్కు చెందిన అంతిక్యడ్ గ్రామంలో జి.కె.రాజేంద్రన్ పునరధ్యయనం చేపట్టారు. బయటికి, లోపలికి వలసలు భారీగా జరగటంతో గ్రామంలో సామాజిక పొందిక మారిపోయింది. భూమిలేని పేదలంటూ లేరు. కొబ్బరి, ధాన్యం ప్రధాన పంటలు. పీచి సాగునీటి ప్రాజెక్టు వచ్చాక రెండు పంటలు పండించే ప్రాంతంలో ధాన్యం ఉత్పత్తి గణనీయంగా పెరిగింది. ఈ మధ్యకాలంలో వ్యవసాయానికి అయ్యే ఖర్చుపై గటం, కూలీల ఖర్చు పెరగటం, ధాన్యం రేటు పడిపోవడం, వ్యవసాయేతర రంగాల నుండి భూమికి గిరాకీ పెరగటం వంటి పరిణామాల వలన మెజారిటీ ప్రజలు తమ వ్యవసాయ భూములను ఖాళీగా పెట్టటమో లేక తోటలుగా మార్చటమో జరుగుతోంది. రవాణా, సమాచార సాంకేతిక రంగం వంటి మౌలిక సదుపాయాల కల్పనలో పెద్దఎత్తున విస్తరణ కనిపిస్తోంది. గ్రామ ప్రజల్లో విద్యాస్థాయి కూడా బాగా అభివృద్ధి చెందింది. పేదలు, నైపుణ్యం లేని కార్మికుల కుటుంబాలకు కూడా ఉన్నత విద్య అందుబాటులోకి వచ్చింది. ఉపాధిలో పెద్దఎత్తున వైవిధ్యం కనిపిస్తోంది. గల్ఫ్ దేశాలకు వలసలు సాధారణ లక్షణంగా మారగా ప్రజల జీవన ప్రమాణాలు కూడా గణనీయంగా పెరిగాయి. గ్రామంలో దారిద్ర్యరేఖకు దిగువన ఉన్నవారి సంఖ్య కేవలం మూడుశాతానికి పరిమితం అయ్యింది.

కడక్కాపుర్ గ్రామంలో పి.శివానందన్ గతంలో చేసిన సర్వేలను ఆధారంగా చేసుకుని పునరధ్యయనం చేశారు. ఈ గ్రామంలో భూయాజమాన్య రూపాలు, శ్రమశక్తి వలస, వృత్తి పరమైన వైవిధ్యం, ఆవాస పరిస్థితులు, విద్యాపరమైన విస్తరణ వంటి అన్ని సామాజిక పార్శ్వాల్లో విపరీతంగా మార్పులు వచ్చాయి ఈ గ్రామ జనాభాలో మెజారిటీ ప్రజలు వెనకబడిన తరగతులకు చెందిన ఎజవాలు, ముస్లింలు. మొత్తం మీద గ్రామ జనాభాలో ఈ రెండు కులాలకు చెందిన వారు 90శాతం మంది ఉన్నారు. గత నాలుగు దశాబ్దాల్లో ఎజవ కులస్తుల జనాభా గణనీయంగా తగ్గిపోయింది. ముస్లింల జనాభా పెరిగింది. ఉపాధి కోసం గల్ఫ్ దేశాలకు వలస పోవటం నిత్యకృత్యంగా మారింది. కడక్కాపుర్ గ్రామ కుటుంబాల్లో

ఐదింట రెండువంతుల మంది గల్ఫ్ దేశాలకు వలస వెళ్లినవారే. రాష్ట్రప్రభుత్వం రూపొందించి, అమలు చేసిన భూసంస్కరణల చట్టం వలన గ్రామంలో భూమి లేని పేదలంటూ లేరు. వలస పోయిన వారినుండి కూడా భూమిని ప్రభుత్వం కొని లేనివారికి పంపిణీ చేసింది. విదేశాల నుండి వస్తున్న పొదుపు మొత్తాలు, వ్యాపార వాణిజ్యాల్లో పెరుగుదల, రవాణా, సమాచార సాంకేతిక రంగాల్లో అభివృద్ధి వలన గ్రామంలో జీవన ప్రమాణాలు గణనీయంగా పెరిగాయి. సాంప్రదాయ వృత్తులు కొబ్బరిపీచు తయారీ, కోక ఉత్పత్తి, చేపలు పట్టటం వంటివి తెరమరుగవుతున్నాయి.

గ్రామంలోని 90శాతానికి పైగా ప్రజలు అక్షరాస్యులు. విద్య, వైద్య సదుపాయాలు బాగా అభివృద్ధి చెందాయి. విస్తరించిన రోడ్లు రవాణా సౌకర్యాల వలన గ్రామ ప్రజలకు తిరువనంతపురం మహానగరం మరింత చేరువయ్యింది. ఏ అవసరం వచ్చినా గ్రామ ప్రజలు నగరానికి వెళ్లే సౌలభ్యం ఉన్నది.

అయితే పనిలో భాగస్వామ్యం రేటు మాత్రం తక్కువగానే ఉన్నది. ఉపాధిలో మహిళల పాత్ర గణనీయంగా పడిపోతూ వచ్చింది. స్థానిక ఆర్థిక వ్యవస్థలో ప్రధాన వంట అయిన కొబ్బరికి ప్రాధాన్యత తగ్గిపోవటంతో వ్యవసాయరంగం స్తబ్ధతకు గురయ్యింది. ఆధునిక వస్తుతయారీ పరిశ్రమ గ్రామం పొలిమేరలకు చేరలేదు.

కర్ణాటకకు చెందిన గుల్బర్గా జిల్లాలోని హడనూరు గ్రామంలో నిర్వహించిన సర్వేలో ఈ మార్పులు చాలా నిదానంగా జరుగుతున్నాయని పరిశోధన నిర్వహించిన చాయా దిగ్గంకర్ చెప్తున్నారు. భూమిపై యాజమాన్యం చాలా అసమృతల్యంతో ఉన్నది. గ్రామంలోని ఉన్నత కులాల వారు మొత్తం భూమిలో 80శాతంపై యాజమాన్యపుహక్కును కలిగి ఉన్నారు. విద్య, వైద్య సదుపాయాలు ఇంకా గ్రామానికి అందుబాటులోకి రాలేదు. గ్రామంలో 70 శాతం మంది ప్రజలు నిరక్షరాస్యులు. ఉన్నత, మధ్య తరగతులకు చెందిన విద్యార్థులు గ్రామానికి పొరుగున ఉన్న పాఠశాలల్లో చదువుకుంటున్నారు. ఎగువ కృష్ణ సాగునీటి ప్రాజెక్టు ప్రారంభించటంతో నీటి వసతి పెరిగింది. ఫలితంగా పంటలతీరులో కొద్దిపాటి మార్పు కనిపిస్తోంది. కొంత పొలం పత్తి ఉత్పత్తి నుండి పప్పుధాన్యాలకు మారింది. జనాభా పెరిగిపోవటంతోపాటు ఆర్థిక కార్యకలాపాల్లో వైవిధ్యం లోపించటం, ఇతర ఆదాయ మార్గాలు అందుబాటులోకి రాకపోవటం, కార్మికులు మెజారిటీ నైపుణ్యం లేని కార్మికులుగా మిగిలిపోవటంతో నిరుద్యోగం కూడా పెరుగుతూ వచ్చింది. వ్యవసాయానికి అవసరం అయిన రుణాలలో మెజారిటీ రుణాలు అనధికార వనరుల ద్వారా అధిక వడ్డీలకు ముడుతున్నదే. క్లుప్తంగా చెప్పాలంటే మార్పు గాలులు ఈ గ్రామాన్ని ఇంకా తాకలేదు. గ్రామపు ఆర్థిక సామాజిక నిర్మాణం ఇంకా స్తబ్ధతకు లోనయ్యింది.

పునరధ్యయనం చేసిన గ్రామాలు

ఇంతకు ముందు చెప్పినట్లు మొత్తం 32 గ్రామాల్లో పునరధ్యయనాలు జరగగా అందులో ఎనిమిది

కడక్కాపుర్ గ్రామంలో
పి.శివానందన్ గతంలో
చేసిన సర్వేలను ఆధారంగా
చేసుకుని పునరధ్యయనం
చేశారు. ఈ గ్రామంలో
భూయాజమాన్య రూపాలు,
శ్రమశక్తి వలస, వృత్తి పరమైన
వైవిధ్యం, ఆవాస పరిస్థితులు,
విద్యాపరమైన విస్తరణ వంటి
అన్ని సామాజిక పార్శ్వాల్లో
విపరీతంగా మార్పులు
వచ్చాయి ఈ గ్రామ జనాభాలో
మెజారిటీ ప్రజలు వెనకబడిన
తరగతులకు చెందిన
ఎజవాలు, ముస్లింలు. మొత్తం
మీద గ్రామ జనాభాలో ఈ
రెండు కులాలకు చెందిన
వారు 90శాతం మంది
ఉన్నారు. గత నాలుగు
దశాబ్దాల్లో ఎజవ కులస్తుల
జనాభా గణనీయంగా
తగ్గిపోయింది. ముస్లింల
జనాభా పెరిగింది. ఉపాధి
కోసం గల్ఫ్ దేశాలకు వలస
పోవటం నిత్యకృత్యంగా
మారింది.

గ్రామాల్లో లోతయిన అధ్యయనాలు జరిగాయి. 24 గ్రామాల్లో ఎంపిక చేసిన అంశాలవారీ ప్రాతిపదికన పునరధ్యయనాలు జరిగాయి. మొత్తం ఐదు రాష్ట్రాల్లో ఈ అధ్యయనాలు జరిగాయి. ఆంధ్రప్రదేశ్ లో 12 గ్రామాలు, తమిళనాడులో 12 గ్రామాలు, కేరళలో నాలుగు గ్రామాలు, పాండిచ్చేరి, కర్ణాటకల్లో ఒక్కో గ్రామం చొప్పున పునరధ్యయనాలు జరిగాయి. పై రాష్ట్రాల్లో పునరధ్యయనానికి ఎంపిక చేసుకున్న గ్రామాల సంఖ్యలో అనంతాల్వం ఉండటం గమనించవచ్చు. తిరువనంతపురం వర్కషాపులో ఆంధ్రప్రదేశ్, తమిళనాడుల నుండి అత్యధికంగా 26 పరిశోధనా పత్రాలు సమర్పించారు. ఆంధ్రప్రదేశ్ నుండి మొత్తం 14 పరిశోధనా పత్రాలు సమర్పించగా అందులో రెండు పరిశోధనా పత్రాలు బహుముఖ కోణాలను ప్రస్తావించాయి. ఎనిమిది పత్రాలు తెలంగాణా గ్రామాల అధ్యయనానికి సంబంధించినవి, నాలుగు పత్రాలు దక్షిణ కోస్తా గ్రామాలకు సంబంధించినవి ఉన్నాయి. తెలంగాణా ప్రాంతంలోని ఎనిమిది గ్రామాల్లో ఐదింటిని వరంగల్ జిల్లా నుండి ఎంపిక చేశారు. అదిలాబాద్, నిజామాబాద్, కరీంనగర్ నుండి ఒక్కో గ్రామాన్ని పునరధ్యయనం కోసం ఎంపిక చేశారు. ఉత్తర కోస్తా, రాయలసీమ జిల్లాల గ్రామాలను ఈ సర్వేలకోసం ఎంపిక చేయలేదు. దక్షిణ కోస్తానుండి పశ్చిమగోదావరి, కృష్ణా, నెల్లూరు జిల్లాల నుండి రెండేసి గ్రామాలను ఎంపిక చేశారు.

తమిళనాడులో పత్రాలు కుడిఎడంగా 10 జిల్లాలకు ప్రాతినిధ్యం వహించేలా సమానంగా ఎంపిక చేశారు. ఈ విధంగా వర్కషాపులో సమర్పించిన పత్రాల వరకు ఆయా రాష్ట్రాల మధ్య, ఒకే రాష్ట్రంలో సమతూకం లేకపోవటం గుర్తించవచ్చు. ఈ పరిమితి ఉన్నప్పటికీ వర్కషాపులో దాదాపు 60 మంది పరిశోధకులు పత్రాలు తయారు చేసినవారు, చర్చల్లో పాల్గొన్నవారు పాల్గొని తమతమ అభిప్రాయాలు, అవగాహనలు, అనుభవాలను పరస్పరం పంచుకున్నారు.

పరిశోధనకు యూనిట్ గా తీసుకున్న కాలపరిమితిని దృష్టిలో ఉంచుకుంటే మొత్తం వర్కషాపులో సమర్పించిన 32 పత్రాలలో దీర్ఘకాల (30 ఏళ్లకు పైబడినవి) మధ్యంతర కాల (30-10 ఏళ్ల మధ్యకాలానికి చెందినవి) స్వల్పకాల 10 ఏళ్ల కంటే తక్కువ వ్యవధికి చెందినవి) వ్యవధికి పరిమితం అయి జరిగిన పరిశోధనలు ఉన్నాయి.

వర్కషాపులో సమర్పించిన పత్రాల్లో 19 పత్రాలు పరిశోధనకు 30-115 సంవత్సరాలను యూనిట్ గా తీసుకున్నవి ఉన్నాయి. 11 పత్రాలు 1961 గణాంకాల ప్రాతిపదికన జరిగిన సర్వేలను పునరధ్యయనం చేయగా సుమారు 32 పత్రాలు తమ పరిశోధనకు 10 ఏళ్ల కంటే తక్కువ కాలపరిమితిని యూనిట్ గా తీసుకున్నాయి.

ఈ పరిశోధనలు జరిగిన గ్రామాల్లో కుల పొందికలు గమనిస్తే తమిళనాడుకు చెందిన రెండు గ్రామాలు పూర్తిగా షెడ్యూల్డ్ కులాల జనాభాయే ఉన్నది. మొత్తం పరిశోధనలకు నాలుగు గిరిజన గ్రామాలను ఎంపిక చేయగా అందులో మూడు ఆంధ్రప్రదేశ్ కు చెందిన

గ్రామాలు, ఒకటి కేరళ గ్రామం. మిగిలిన గ్రామాల్లో బహుళ కులాలకు ప్రాతినిధ్యం వహించే జనాభా ఉన్నది. వర్కషాపులో ప్రారంభోపన్యాసం చేసిన ఎ.వైద్యనాథన్ చెప్పినట్లుగా ఈ అధ్యయనాల విస్తృతి, పరిధి ఎక్కువగా ఉన్నప్పటికీ కొన్ని గ్రామాలపై జరిగిన అధ్యయనాలకు ఎంపిక చేసిన అంశాల్లో ఐక్యత కనిపిస్తోంది. ఈ పరిశోధనలు కులం, భూమి, అధికారం వంటి మూడు ప్రధాన అంశాల చుట్టూ తిరిగాయి. ఈ అధ్యయనాలు గ్రామసీమల్లో పరిస్థితులు మారిపోతున్నాయని, ఈ మార్పులు మహిళలు, పురుషులపై ప్రభావం చూపుతున్నాయని జాతి, కుల పొందికల్లో కూడా సమతౌల్యాన్ని మారుస్తున్నాయని రుజువు చేశాయి.

ఈ పరిశోధనలు, తదనంతర చర్చల్లో వెల్లడయిన ముఖ్య అంశం ఏమిటంటే భూమికి సంబంధించిన అర్థం, విలువ క్రమంగా మారిపోతూ వస్తోంది. ఉదాహరణకు కేరళలో 1980ల నుండి అంతరాల చిహ్నంగా భూమి కనిపించటం లేదు. దీనికి కారణం ఈ కాలంలో వ్యవసాయ రంగంలో నెలకొన్న సంక్షోభం, గృహ ఆదాయాల్లో వస్తున్న వైవిధ్యం గ్రామాల బాహ్య దృక్పథం పెరగటం వంటి కారణాల వలన భూమి విలువ, అర్థం మారిపోతున్నాయి. అందువలన మారుతున్న పరిస్థితుల్లో కె.నాగరాజ్ అభిప్రాయపడినట్లు ఆధిపత్యం, అధికారానికి చిహ్నంగా పెద్దకమతాలు కలిగిన వారిని చెప్పలేము. ఇదే పరిస్థితి దక్షిణాదిలోని మిగతా రాష్ట్రాలకు కూడా వర్తిస్తోంది. నాగరాజ్ చెప్పినట్లు భూయోజమాన్యం పట్ల ఉన్న ప్రత్యేక అభిప్రాయం నేపథ్యంలో ఈ తేడాను స్పష్టీకరించాల్సిందే.

ఆంధ్రప్రదేశ్, తమిళనాడులలో గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో అధికార సమీకరణాలు వెనకబడిన కులాల వారికి అనుకూలంగా మారటం ఉమ్మడి లక్షణంగా గుర్తించవచ్చు. ఈ రాష్ట్రాల్లో వృత్తిపరమైన వైవిధ్యం స్పష్టంగా చూడవచ్చు. ఉన్నత కులాలకు చెందిన వారు వట్టణ ప్రాంత వాతావరణంలో అంతకంతకూ పెట్టుబడులు పెట్టడం, ఇతర వృత్తిపరమైన కార్యక్రమాల దిశగా మొగ్గటాన్ని గమనించవచ్చు. వ్యవసాయరంగంలో వీళ్లు వదిలిపెట్టిన ఖాళీని వెనకబడిన కులాలకు చెందిన వారు, కొన్ని ప్రాంతాల్లో షెడ్యూల్డ్ కులాల వారు భర్తీ చేస్తున్నారు. వ్యవసాయరంగంలోగానీ, వ్యవసాయేతర రంగంలో గానీ ఈ తరగతుల ప్రజలు సంపాదిస్తున్న అదనపు ఆదాయం, విదేశాల నుండి వస్తున్న పొదుపుమొత్తాలు వంటి వాటివలన సామాజికంగా వెనకబడిన తరగతుల వారు ఈ స్థానం ఆక్రమించటం సాధ్యమవుతోంది. మరో విషయాన్ని ఇక్కడ ప్రస్తావించాలి. గ్రామంలోని దిగువస్థాయి ప్రజానీకంలో ఉపాధి కల్పన కొరత కూడా ఈ రకమైన వృత్తి వైవిధ్యానికి దారితీస్తోంది. చిన్న కమతాలు ఎక్కువ మందికి ఉపాధి కల్పించలేకపోవటం వల్ల కూడా అనివార్యంగా ప్రజలు ఇతరవృత్తులవైపు మళ్లుతున్నారు.

ఆంధ్రప్రదేశ్, తమిళనాడుల్లో మొత్తంతో పోల్చినపుడు చిన్న కమతాల వాటా పెరిగిపోతుంది. ఈ రాష్ట్రాల్లో భూసంస్కరణల చట్టం మరింతగా భూమిని అదనంగా సంపాదించకుండా ఉండేలా ఒత్తిడి చేసిందని

వర్కషాపులో ప్రారంభోపన్యాసం చేసిన ఎ.వైద్యనాథన్ చెప్పినట్లుగా ఈ అధ్యయనాల విస్తృతి, పరిధి ఎక్కువగా ఉన్నప్పటికీ కొన్ని గ్రామాలపై జరిగిన అధ్యయనాలకు ఎంపిక చేసిన అంశాల్లో ఐక్యత కనిపిస్తోంది. ఈ పరిశోధనలు కులం, భూమి, అధికారం వంటి మూడు ప్రధాన అంశాల చుట్టూ తిరిగాయి. ఈ అధ్యయనాలు గ్రామసీమల్లో పరిస్థితులు మారిపోతున్నాయని, ఈ మార్పులు మహిళలు, పురుషులపై ప్రభావం చూపుతున్నాయని జాతి, కుల పొందికల్లో కూడా సమతౌల్యాన్ని మారుస్తున్నాయని రుజువు చేశాయి.

చెప్పవచ్చు. కొన్ని గ్రామాల్లో చిన్న కమతాల యజమానులు తమ కమతాలను అమ్ముకున్నారు. తద్వారా మిగిలిన కమతాలపై తమ అధికారాన్ని సుస్థిరం చేసుకున్నారు. భూకమతాల మార్కెట్లో ఆసక్తికరమైన విషయం ఏమిటంటే భూమి కొనుగోళ్లు, అమ్మకాలు సమీప బంధువర్గంలోనే జరుగుతున్నాయి. తద్వారా కొన్ని అసంగత పరిణామాలకు కూడా దారితీస్తున్నాయి.

మరికొన్ని గ్రామాల్లో వనరుల విషయంలో విప్లవాత్మక మార్పులు కనిపిస్తున్నాయి. నీటివిధానంలో మార్పులు, విద్యుత్, సాగునీటి వసతి అందుబాటులోకి రావటం వంటివి ఈ పరిణామానికి కారణాలు. కె.నాగరాజ్ ప్రస్తావించినట్లు ఈ మార్పులు అంతిమంగా పంటల విధానంలో మార్పులకు, వ్యాపారం, వృత్తుల్లో వైవిధ్యానికి, సామర్థ్యం కలిగిన వారు బయటకు వచ్చి వేతన ఉపాధిలో భాగం పంచుకునేందుకు దోహదం చేస్తోంది. ఈ పరిశోధనల్లో కులం-వర్గంకు సంబంధించిన మార్పులను అవకాశం ఉన్నంతగా పరిశీలించలేదన్న ఆరోపణ ఉన్నది.

గిరిజన గ్రామాల్లో జరిగిన పరిశోధనలు మార్పుకు సంబంధించిన మరింత ఆసక్తికరమైన చిత్రాన్ని ముందుంచుతున్నాయి. గిరిజనేతర గ్రామాల్లో బయటికి వలస వెళ్లటం గణనీయంగా ఉంటే గిరిజన గ్రామాల్లో గిరిజనేతరులు చొరబడటం, అటవీ అధికారులు, కాంట్రాక్టర్లు - రాజకీయ నాయకుల మధ్య బంధం ఏర్పడటం వంటి లక్షణాలు చోటుచేసుకుంటున్నాయి. ఈ విషయాన్ని ఎం.కొండారామి రెడ్డి అదిలాబాద్ జిల్లా బూర్సూరు గ్రామంలో నిర్వహించిన సర్వేలో స్పష్టంగా వెలుగులోకి తెచ్చారు. అభివృద్ధికి బదులుగా ఈ ప్రాంతంలో గిరిజన గ్రామాలు తిరోగమనంలో ఉన్నాయి. కేరళ, ఆంధ్రప్రదేశ్ లో గిరిజనులు తమ భూమిపై హక్కు కోల్పోవటం సాధారణ అంశంగా కనిపిస్తోంది.

మరికొన్ని అధ్యయనాల్లో ప్రధానంగా పరిమితమయిన వనరులు, విదేశాలకు వలస వెళ్లటం వంటి కారణాలవలన సాపేక్షంగా సంపద పెరగటం, స్కూల అభివృద్ధి అన్న లక్షణాలు కనిపిస్తున్నట్లు తెలుపుతున్నాయి. ఈ తరహా అధ్యయనాలు సామాజికంగా బలహీనమైన వర్గాలు, సమూహాల ప్రజలు ఈ అభివృద్ధిలో వ్యత్యాసాల వలన ఎంతగా నష్టపోయిందో వివరించటంలో అధ్యయనాలు విఫలం అయ్యాయి. వలసల వలన కనిపిస్తున్న అభివృద్ధి, దాని మన్నికల గురించి పలు సందేహాలు లేవనెత్తారు.

కేతు విశ్వనాథరెడ్డి సమర్పించిన పత్రం 1980-90 మధ్య ప్రచురితం అయిన రెండు నవలలు, ఆరు చిన్న కథల ఆధారంగా తయారు చేయబడింది. “పరిణామంలో గ్రామాలు : తెలుగు సాహిత్య వనరుల ఆధారంగా ఒక అధ్యయనం, అంచనా” అన్న ఈ పత్రంలో రచయిత లోతయిన విశ్లేషణ చేశారు. విలువయిన వాఖ్యానాలు అందచేశారు. ఈ కథలను రాష్ట్రంలోని అన్ని ప్రాంతాలకు ప్రాతినిధ్యం వహించేలా ఎంపిక చేశారు. ఈ పత్రం ప్రకారం ఆంధ్రప్రదేశ్ లోని గ్రామాలు ప్రధానంగా మూడు కులాలకు ప్రాతినిధ్యం వహిస్తాయి.

భూమిపై పెత్తనం కలిగిన కులాలు: కమ్మ, రెడ్డి, కాపు, రాజులు. చిన్న సన్నకారు రైతులు, మధ్యంతర కులాలుగా చెప్పుకోదగిన యాదవులు, తెలగలు, కళింగలు, మూడవ తరగతికి చెందిన కులాలు షెడ్యూల్డ్ కులాలు. వీరే ప్రభుత్వాలు అమలు చేస్తున్న సంక్షేమ పథకాల వలన ప్రయోజనాలు పొందిన వారిగా చెప్పబడుతున్నారు. అయితే ఈ అధ్యయనంలో గిరిజనుల ప్రస్తావన కనిపించదు. స్వప్రయోజనాల్లో కూడిన శతృత్వ వైఖరి, అధికారులనుసరించిన మోతుబరుల అనుకూల వైఖరి, రుణసౌకర్యం నామమాత్రంగా ఉండటం వంటి పరిస్థితుల నేపథ్యంలో చిన్న సన్నకారు రైతులు తమ కమతాలపై పెత్తనాన్ని నిలుపుకోగలుగుతారా లేదా అన్నది కీలకమైన ప్రశ్న. ప్రతికూల వాణిజ్యం, వాణిజ్యపంటలకు మళ్లిన వ్యవసాయం, ఎగుడుదిగుడులకు లోనవుతున్న సరుకుల మార్కెట్, ఆధునిక సాంకేతిక పరిజ్ఞానం ప్రవేశించటం, తరుగుతున్న భూగర్భ జలాలు, దిగజారుతున్న వ్యవసాయ ఉత్పాదకతలు రాష్ట్రంలో చోటుచేసుకుంటున్న వ్యవసాయక వ్యవస్థాగత మార్పుల్లో ముఖ్యమయిన అంశాలు. కులాలు, వర్గాల మధ్య నూతన సమీకరణాలు మారుతున్నాయి. ఫలితంగా దళితులు తమ గుర్తింపు కోసం ప్రయత్నించటం, అది సామాజిక ఘర్షణలకు దారితీయటం గమనించవచ్చు. అస్తిహక్కులు - లైంగిక అంశాలు

ఈ వర్క్ షాపులో నమర్పించిన పలు పరిశోధనా పత్రాలలో ఉమ్మడిగా కనిపించే అంశం లైంగిక సమస్యకు సంబంధించిన విమర్శ. ప్రవీణ కోడోత్ అభిప్రాయంలో మెజారిటీ అధ్యయనాలు అప్పటివరకు స్వంత భూమిలేని కుటుంబాలు భూమిని సంపాదించటం లేదా కొన్ని ప్రత్యేక కులాలు, సామాజిక తరగతులు భూమిపై హక్కు సాధించటం వంటి మార్పుల సందర్భంలో స్త్రీలు, పురుషుల అభిప్రాయాలు, స్పందనలు వేర్వేరుగా నమోదు చేయటంలో విఫలం అయ్యాయి. మొత్తం పరిశోధనా పత్రాల్లో కేవలం డి.బి.ఎన్. శ్రీనివాస్ కోస్తా ఆంధ్రప్రదేశ్ కు చెందిన గ్రామంపై చేసిన అధ్యయనంలో మాత్రమే కుటుంబాల్లో మహిళల అస్తి హక్కుల గురించిన చర్చ కనిపిస్తుంది.

పద్మిని స్వామినాథన్ వంటి విమర్శకులు ఈ అధ్యయనాలు రాజకీయ దృక్పథంతో జరిగినవి కాదని అభిప్రాయపడ్డారు. పైనుదహరించిన పరిశోధనా పత్రాల్లో నిర్దిష్టంగా అధికారం, రాజకీయాలకు సంబంధించిన కోణం కనిపించదని ఎన్.సి నారాయణ్ పేర్కొన్నారు. కేవలం భూమిపై పెత్తనం కలిగి ఉండటమే అధికారంగా తరచు ప్రస్తావించటం జరిగింది. అదేసమయంలో సామాజిక ఉద్యమాల పాత్రను ప్రముఖంగా ప్రస్తావించారు. ప్రత్యేకించి కేరళ గురించిన అధ్యయనాల్లో ఇది కనిపిస్తోంది. ఆంధ్రప్రదేశ్ కు సంబంధించి తెలంగాణా ప్రాంత గ్రామాలపై జరిగిన అధ్యయనంలో నక్సలిజం ఉద్యమం వలన గ్రామీణ ఆర్థికవ్యవస్థ, సామాజిక వ్యవస్థ ఎంతమేర ప్రభావితం అయ్యిందన్న కోణంలో చర్చ జరిగింది. ఆసక్తికరమైన విషయం ఏమిటంటే నక్షలైట్ల కార్యకలాపాలకు కేంద్రంగా ఉన్న వరంగల్ జిల్లా నుండి ఐదు గ్రామాలపై ఇటువంటి అధ్యయనాలు జరిగాయి. తెలంగాణా

గిరిజన గ్రామాల్లో జరిగిన పరిశోధనలు మార్పుకు సంబంధించిన మరింత ఆసక్తికరమైన చిత్రాన్ని ముందుంచుతున్నాయి. గిరిజనేతర గ్రామాల్లో బయటికి వలస వెళ్లటం గణనీయంగా ఉంటే గిరిజన గ్రామాల్లో గిరిజనేతరులు చొరబడటం, అటవీ అధికారులు, కాంట్రాక్టర్లు - రాజకీయ నాయకుల మధ్య బంధం ఏర్పడటం వంటి లక్షణాలు చోటుచేసుకుంటున్నాయి. ఈ విషయాన్ని ఎం.కొండారామి రెడ్డి అదిలాబాద్ జిల్లా బూర్సూరు గ్రామంలో నిర్వహించిన సర్వేలో స్పష్టంగా వెలుగులోకి తెచ్చారు.

ప్రాంతంలోని కాకతీయ విశ్వవిద్యాలయానికి చెందిన పబ్లిక్ అడ్మినిస్ట్రేషన్ డిపార్ట్మెంట్ ఇటువంటి అధ్యయనాలకు చొరవ చూపటం హర్షించదగిన విషయం. ఇందులో కొన్ని అధ్యయనాలు వర్క్ షాపులో కూడా ప్రస్తావనకు వచ్చాయి.

పరిశోధకులు ఎంచుకున్న అంశాలు, కోణాలకు సంబంధించి కూడా వ్యాఖ్యలు వచ్చాయి. ఉదాహరణకు జి.ఎన్.రావు, ఎం.ఎ.ఆలంలు తమ పత్రాల్లో మార్పు, పరిణామం పదాల మధ్య స్పష్టమైన అంతరం ఉన్న విషయాన్ని గుర్తించటం అవసరమని ప్రతిపాదించారు. స్వాతంత్ర్యానంతరం జనాభా పెరుగుదల, అక్షరాస్యత స్థాయి, జనాభా పెరుగుదల రేటు తదితర అంశాలకు సంబంధించి వివరించేందుకు మార్పు అన్న పదాన్ని సాధారణంగా ఉపయోగించారన్నది వీరి వాదన. పరిణామం అన్నది నిర్దిష్ట సంస్థాగత మార్పునుద్దేశించి ఉపయోగిస్తున్న పదం. ఈ సంస్థాగత మార్పు గ్రామాన్ని నూతన అభివృద్ధి పథంవైపు తీసుకెళ్లుతుందని అయితే ఈతరహా మార్పు అన్ని సందర్భాల్లో పైనుదహరించిన సాంప్రదాయక అర్థంలోని మార్పును అనుసరించే ఉండాలన్నది ఏమీ లేదని వీరు వాదిస్తారు. తెలంగాణా ప్రాంత గ్రామాలను అధ్యయనం చేసిన కొద్దిమంది రచయితలు మాత్రమే ఈ తరహా అంతరాన్ని పాటించినట్లు అర్థమవుతోంది. ఈ రచయితల పరిశోధనల్లో తెలంగాణా గ్రామాలు అర్థభూస్వామ్య గ్రామీణ ఆర్థిక సంబంధాల నుండి పెట్టుబడిదారీ వ్యవసాయక సంబంధాల దిశగా గ్రామీణ ఆర్థిక వ్యవస్థలు పరిణామం చెందాయని ప్రతిపాదించారు.

దీర్ఘకాలంలో ఒక ప్రాంతంలో గల సామాజిక అసమానతలు తగ్గించటంలోను, అధికారదొంతరల అంతరాలు తొలగించటంలోను సామాజిక సంస్కరణోద్యమాలు, కొన్నిచోట్ల వామపక్ష ఉద్యమాలు ప్రభావితం చేస్తున్నవిషయం గుర్తించవచ్చు. కేరళలో నేడు మనం చూస్తున్న బ్రహ్మాండమైన సామాజిక మార్పుకు ఆ రాష్ట్రంలో ఎంతో కాలం క్రితం మొదలయిన ఈ రెండురకాల ఉద్యమాలే కారణం. తమిళనాడులో కులాలు, వర్గాలు, సామాజిక తరగతుల మధ్య పొందికలు, అంతరాలు మార్చటంలో ద్రవిడ ఉద్యమం విశేషకృషి చేసింది. అయితే రాష్ట్రంలోని దళితుల ఆగ్రహవేశాలను చల్లార్చటంలో మాత్రం ఈ ఉద్యమం ఇంకా మరింత కృషి చేయాల్సి ఉన్నది. ఆంధ్రప్రదేశ్ లో బలమైన వామపక్ష ఉద్యమం ప్రభావం చూపగా ఈ మధ్య కాలంలో కర్ణాటకలో రైతాంగ ఉద్యమం ఈ దిశగా సాగింది.

ఈ సందర్భంలోనే గ్రామీణ సమాజంలో మార్పు, పరిణామాలకు దోహదం చేస్తున్న అంతర్గత అంశాలు, బహిర్గత కారకాలు గురించి కూడా ప్రస్తావించటం అవసరం. బహిర్గత కారకాలుగా భూసంస్కరణలు, వ్యవసాయ సాంకేతిక పరిజ్ఞానం, ఆర్థిక మౌలికసదుపాయాలు (విద్యుత్, సాగునీటివసతి, రవాణా, సమాచార సాంకేతిక పరిజ్ఞానం మొ॥)

గ్రామాలకు అందుబాటులో వ్యవసాయోత్పత్తులతో నడిచే ప్రాసెసింగ్ పరిశ్రమలు ఏర్పాటు చేయటం, విద్యాసంస్థల ఏర్పాటు, స్కూలదిశతో సాగుతున్న రైతాంగ ఉద్యమాలు, సామాజిక సంస్కరణోద్యమాలను చెప్పుకోవచ్చు.

అంతర్గత కారకాలుగా గ్రామం పరిధిలోని ఆర్థిక, సాంస్కృతిక సంస్థలు, నేల ఉత్పాదకత, (సారవంతమైన నేలలు) వర్షాల తీరు, గ్రామీణ పరిశ్రమలు, వ్యవసాయోత్పత్తి ఉపాధి అవకాశాల పెరుగుదల, వ్యవసాయ వ్యవస్థలు, పంటల తీరు, శ్రామికుల అవసరం, వనరుల వినియోగానికి సంబంధించిన స్థానిక విజ్ఞానం, ఔషధాలు, సేద్యపు పద్ధతులు, మురాకక్షలు, కులాల మధ్య, వర్గాల మధ్య రాజకీయ ఆర్థిక సంబంధాలను చెప్పవచ్చు.

ఈ సాధారణ నిర్వచనంలో వర్క్ షాపులో నమర్పించిన మెజారిటీ గ్రామాల అధ్యయన, పునరధ్యయన పత్రాలు ఇమిడిపోతాయి. అన్ని కోణాలు అన్ని ప్రత్యేక అధ్యయనాలకు వర్తించవు కూడా. అయితే ఈ రెండు రకాలయిన అంశాలు అన్ని సర్వేలకు ఉపకరించేవే.

వర్క్ షాపు ముగిస్తూ ఎ.వైద్యనాథన్ ఇలా పేర్కొన్నారు. “ఈ పరిశోధనలు గణనీయమైన సంఖ్యలో పరిశోధకులను కళాశాలలు, విశ్వవిద్యాలయాలు, పరిశోధనా సంస్థలు, మరి ఇతర సంస్థలకు చెందిన వారిని ఒకచోట చేర్చేందుకు దోహదంచేశాయి. వీరందరు గ్రామీణ సామాజిక, ఆర్థిక మార్పుల గురించి పరిశీలించేలా చేశాయి. దక్షిణ భారతదేశంలోని గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో చోటు చేసుకుంటున్న సామాజిక మార్పుల పరిధి, తీరుతెన్నులు, వైవిధ్యం గురించి విలువయిన సమాచారాన్నిపోగు చేయటానికి ఉపయోగపడ్డాయి. చర్చల్లో వెల్లడయినట్లుగా ఈ సర్వేలు గ్రామీణ జీవితంలో మరికొన్ని కోణాలపై వెలుగులు ప్రసరించాల్సిన అవసరాన్ని ముందుకు తెచ్చాయి. భవిష్యత్తు అధ్యయనాలు పరిశోధనలకు సంబంధించి కూడా ఈ సర్వేలు విలువయిన లక్ష్యాలను ముందుకుతెచ్చాయి. ఈ మొత్తం సమాచారాన్ని సేకరించటానికి మనం వెచ్చించిన మొత్తంతో పోల్చితే ఈ ఫలితాలు మరింత ఆసక్తికరంగా ఉన్నాయని చెప్పవచ్చు.” అని ఆయన అభిప్రాయపడ్డారు.

ఆయన అభిప్రాయంలో, భూయోజ మాన్యంలో సామాజిక పొందికలు, శ్రమశక్తి వినియోగం తీరు, వ్యవసాయోత్పత్తి ఉపాధి అవకాశాలు, వలసలు, భూవినియోగంపై జనాభాపరమైన, ఆర్థిక, సాంకేతిక మార్పుల ప్రభావం, సాంస్కృతిక మార్పులు, మహిళలపై ఈ మార్పుల ప్రభావం, గ్రామీణ నాయకత్వం, బయటి నాయకత్వంతో వారికి గల సంబంధాలు, స్థానిక వివాద పరిష్కార పద్ధతులు, విధానాలు వంటివి భవిష్యత్తులో మరింత లోతయిన అధ్యయనం కోసం దృష్టి సారించాల్సిన కోణాలు, అంశాలు.

(ఎకనమిక్ అండ్ పాలిటికల్ వీక్లీ నుండి)

దీర్ఘకాలంలో ఒక ప్రాంతంలో
గల సామాజిక అసమానతలు
తగ్గించటంలోను,
అధికారదొంతరల అంతరాలు
తొలగించటంలోను
సామాజిక
సంస్కరణోద్యమాలు,
కొన్నిచోట్ల వామపక్ష
ఉద్యమాలు ప్రభావితం
చేస్తున్నవిషయం
గుర్తించవచ్చు. కేరళలో నేడు
మనం చూస్తున్న
బ్రహ్మాండమైన సామాజిక
మార్పుకు ఆ రాష్ట్రంలో ఎంతో
కాలం క్రితం మొదలయిన ఈ
రెండురకాల ఉద్యమాలే
కారణం. తమిళనాడులో
కులాలు, వర్గాలు, సామాజిక
తరగతుల మధ్య పొందికలు,
అంతరాలు మార్చటంలో ద్రవిడ
ఉద్యమం విశేషకృషి చేసింది.
అయితే రాష్ట్రంలోని దళితుల
ఆగ్రహవేశాలను
చల్లార్చటంలో మాత్రం ఈ
ఉద్యమం ఇంకా మరింత కృషి
చేయాల్సి ఉన్నది.
ఆంధ్రప్రదేశ్ లో బలమైన
వామపక్ష ఉద్యమం ప్రభావం
చూపగా ఈ మధ్య కాలంలో
కర్ణాటకలో రైతాంగ ఉద్యమం
ఈ దిశగా సాగింది.

పశ్చిమాసియాలో రగులుతున్న కొలిమి పాలస్తీనా

కె. వీరయ్య

1917-1947

దాదాపు నూటయాభయి సంవత్సరాలుగా కొనసాగుతున్న పాలస్తీనా వివాదం చరిత్రను ప్రధానంగా ఐదు భాగాలుగా విభజించవచ్చు. ప్రపంచ యూదుల సంఘం ఏర్పాటైన 1917ను మొదటి భాగంగా, 1917-1947 మధ్య కాలాన్ని రెండవ భాగంగానూ చెప్పవచ్చు. 1947 - 1977 మధ్య కాలం మూడవ భాగంగానూ, 1977-1993 మధ్య కాలాన్ని నాలుగవ భాగంగానూ, 1993 నుండి నేటివరకు కొనసాగుతున్న కాలాన్ని ఐదవ భాగంగానూ విభజించవచ్చు. మొదటి ప్రపంచ యూదుల మహాసభ 1897 ఆగస్టులో జరిగింది. అయితే పాలస్తీనా చరిత్ర 1897 నుండే మొదలయిందని భావించటం పొరపాటు అవుతుంది. పాలస్తీనాకు దాదాపు నైలు నాగరికత, సింధు నాగరికతలతో పోల్చదగిన సుదీర్ఘ చరిత్ర ఉన్నది. రికార్డులకెక్కుని చరిత్ర ఇది. ముస్లిం, యూదు, క్రైస్తవ మత గ్రంథాలలో ఇమిడి ఉన్న చరిత్రను పక్కన పెడితే క్రీస్తు పూర్వం 332లో గ్రీకు వీరుడు అలెగ్జాండర్ తన జైత్రయాత్రలో భాగంగా పాలస్తీనాను ఆక్రమించాడు. తర్వాత క్రీస్తు పూర్వం 62లో పాలస్తీనా రోమన్ సామ్రాజ్యం పరిపాలన కిందకు వచ్చింది. నాటి నుండి క్రీస్తు శకం 313 వరకు పలు దఫాలుగా జరిగిన యుద్ధాల్లో భాగంగా రోమన్ సామ్రాజ్యం పాలస్తీనాపై దాడి చేసింది. 313 నుండి 638 వరకు రోమన్ చక్రవర్తి కాన్స్టాంటిన్ పీల్ రాజు పాలనలో ఉన్న పాలస్తీనా 638లో ముస్లిం అరబ్బుల దండయాత్ర నందర్బంగా టర్కీ సామ్రాజ్యంలో అంతర్భాగమయ్యింది. క్రీస్తుశకం 11వ శతాబ్దంలో మొదలయిన క్రూసేడు (పవిత్ర మత) యుద్ధాల ఫలితంగా మధ్యలో కొంతకాలం పాలస్తీనా లాటిన్ రాజ్యంగాను, తర్వాత తిరిగి 1229-1239 మధ్య జర్మనీ పాలన కిందకు వచ్చింది. ఈ కొద్ది విరామం మినహా మిగిలిన కాలమంతా పాలస్తీనా ముస్లిం అరబ్బుల పాలనలోనే కొనసాగింది. 1517 -1917 నుండి ఒట్టోమన్ సామ్రాజ్యంలో అంతర్భాగంగా పాలస్తీనా ఉన్నది. ఆధునిక చరిత్ర ప్రకారం పాలస్తీనా భూభాగాన్ని మొదటి ప్రపంచ యుద్ధానంతర కాలం వరకు జెరూసలేం కేంద్రంగానే గుర్తించారు. జెరూసలేం ముస్లిం, క్రైస్తవ, యూదు మతాలకు నిలయంగా ఉండటంతో దీనిపై పట్టు సాధించేందుకు క్రైస్తవ, ముస్లిం మతాలు పెద్దఎత్తున ప్రయత్నాలు చేశాయి. అయితే ఈ కాలమంతా ఎక్కడా ఎన్నడూ యూదుల రాజ్యంగా పాలస్తీనా దేశం ఉందన్న వాదనకు ఆధారాలు లేవు. అక్టోబర్

మొదటి ప్రపంచ యుద్ధం సమయంలో టర్కీ - బ్రిటన్లు ప్రత్యర్థులు. టర్కీకి వ్యతిరేకంగా అరబ్బులు బ్రిటన్కు మద్దతు ఇస్తే యుద్ధానంతరం అరబ్బు దేశాలు స్వతంత్ర దేశాలుగా రూపొందేందుకు సహకరిస్తామని బ్రిటన్ ప్రభుత్వం రాయబారాలు వంపింది. రాయబారంలో భాగంగా కైరో బ్రిటిష్ రాయబారిగా ఉన్న మెక్మోహన్ ను పంపి మక్కా షరీఫ్ గా ఉంటున్న హుస్సేన్ తో ఒప్పందం కుదుర్చుకున్నది. ఈ ఒప్పందం, ప్రకారం అరబ్బులు టర్కీతో యుద్ధంలో మునిగి ఉండగా మరోవంక బ్రిటన్ రహస్యంగా అరబ్బు దేశాల భవిష్యత్తు గురించి రష్యా-ఫ్రాన్స్ లతో సంప్రదింపులు సాగించింది. ఈ సంప్రదింపుల ఫలితంగా కుదిరిన ఒప్పందమే సైకెస్ -పికోట్ ఒప్పందం. ఈ ఒప్పందం ప్రకారం ఎడారి ప్రాంతంలో సౌదీ అరేబియా, యెమెన్ దేశాలుగా గుర్తింపు పొందిన ప్రాంతాలకు విముక్తి ప్రకటించటం, లెబనాన్, పశ్చిమ సిరియాలను ఫ్రాన్స్ ఆధీనంలోకి తేవటం వంటివి ఉన్నాయి. నేడు ఇరాక్, జోర్డాన్ గా పిలువ బడుతున్న ప్రాంతాలు, పాలస్తీనాలోని కొంత భూభాగం బ్రిటన్ ఆధీనంలో వచ్చాయి. దీంతో పాలస్తీనా సమస్య మొదటి ప్రపంచ యుద్ధం ముగింపు నాటికి అంతర్జాతీయ సమస్యగా తయారయ్యింది. తదనంతర కాలంలో పాలస్తీనా తప్ప మిగిలిన అరబ్బు దేశాలన్నీ విముక్తి పొంది స్వతంత్ర రాజ్యాలుగా అవతరించాయి. పాలస్తీనా ప్రాంతాన్ని యూదుల మాతృభూమిగా రూపొందించాలన్నది 1917లో బాల్ ఫోర్ ప్రకటన సారాంశం. మొదటి ప్రపంచ యుద్ధంలో యూదులు బ్రిటన్ - మిత్ర దేశాల కూటమికి సహకరించిన ఫలితంగా బాల్ ఫోర్ ప్రకటన అవతరించిందని తరువాతి పరిశోధనలు రుజువు చేశాయి. ఈ ప్రకటనను సరించి బ్రిటిష్ వలసవాద ప్రభుత్వం 1922-47 మధ్య కాలంలో విదేశాల నుండి భారీ ఎత్తున యూదుల వలసలను ప్రోత్సహించిందని తెలుస్తుంది.

1920-29 మధ్య కాలంలో బ్రిటన్ అనుసరించిన విధానాల ఫలితంగా సుమారు లక్షమంది యూదులు పాలస్తీనాకు వలస వచ్చి అస్తులు కొనుగోలు చేసి స్థిరపడ్డారు. 1946 చివరి నాటికి ఈ విధంగా వలస వచ్చిన వారి సంఖ్య ఆరులక్షలకు పెరిగింది. బ్రిటన్ ఆధీనంలో ఉన్న ఈ భూభాగంలో వలస వచ్చిన యూదులను నియంత్రించే పేరుతో వారికి అవసరమైన రాజ్యాంగయంత్రాంగాన్ని నిర్మించేందుకు బ్రిటన్ విశేషంగా కృషి చేసింది. దీంతో 90శాతంగా ఉంటున్న పాలస్తీనా అరబ్బులకు సంబంధించి ఎటువంటి విధివిధానాలు లేకుండానే బ్రిటన్ సైనిక బలంతో వారిని

క్రీస్తు పూర్వం 332లో గ్రీకు వీరుడు అలెగ్జాండర్ తన జైత్రయాత్రలో భాగంగా పాలస్తీనాను ఆక్రమించాడు. తర్వాత క్రీస్తు పూర్వం 62లో పాలస్తీనా రోమన్ సామ్రాజ్యం పరిపాలన కిందకు వచ్చింది. నాటి నుండి క్రీస్తు శకం 313 వరకు పలు దఫాలుగా జరిగిన యుద్ధాల్లో భాగంగా రోమన్ సామ్రాజ్యం పాలస్తీనాపై దాడి చేసింది. 313 నుండి 638 వరకు రోమన్ చక్రవర్తి కాన్స్టాంటిన్ పీల్ రాజు పాలనలో ఉన్న పాలస్తీనా 638లో ముస్లిం అరబ్బుల దండయాత్ర సందర్భంగా టర్కీ సామ్రాజ్యంలో అంతర్భాగమయ్యింది. క్రీస్తుశకం 11వ శతాబ్దంలో మొదలయిన క్రూసేడు (పవిత్ర మత) యుద్ధాల ఫలితంగా మధ్యలో కొంతకాలం పాలస్తీనా లాటిన్ రాజ్యంగాను, తర్వాత తిరిగి 1229-1239 మధ్య జర్మనీ పాలన కిందకు వచ్చింది.

నియంత్రించసాగింది. ప్రధానంగా 1930 దశకంలో జర్మనీ, తూర్పు యూరప్ దేశాలల్లో నాజీయజం ప్రభావం వలన యూదుల వలసలు అధికం అయ్యాయి. ఈ విధంగా పాలస్తీనా అరబ్బుల మాతృభూమిలోకి అక్రమ వలసలను ప్రోత్సహించటాన్ని వ్యతిరేకిస్తూ 1937లో అరబ్బులు తొలిసారి వలస వచ్చిన యూదుల నివాసాలపై పెద్దఎత్తున దాడులకు పాల్పడ్డారు. అప్పటికే అమెరికా, బ్రిటన్, ఫ్రాన్స్ లలో సంఘటితమైన శక్తిగా ఆవిర్భవించిన యూదు సంస్థలు ఆయా ప్రభుత్వాలను ప్రభావితం చేయటం, పాలస్తీనాలోని యూదులకు సామ్రాజ్యవాద దేశాలు అండగా నిలవటంతో మొదలయిన ఘర్షణలు చిలికిచిలికి సాయుధ పోరాటం రూపం తీసుకున్నాయి. రెండవ ప్రపంచ యుద్ధం కాలంలో ఈ సాయుధ ఘర్షణలు తారాస్థాయికి చేరాయి. చివరికి 1947లో బ్రిటన్ ఈ సమస్యను అప్పుడే ఏర్పడి బాలారిష్టాలనెదుర్కొంటున్న ఐక్యరాజ్యసమితి ముందుకు నెట్టింది.

యూదులు సంఘటితం కావటం -

పాలస్తీనా అరబ్బుల తిరుగుబాటు

మధ్యలో పాలస్తీనా వివాదం ముదరటానికి దారితీసిన మరో పరిణామం గురించి ప్రస్తావించాలి. అదే యూదుల ఉద్యమం (జియోనిస్టు ఉద్యమం). 1897లో జరిగిన తొలి ప్రపంచ యూదు మహాసభ ద్వారా యూదుల ఉద్యమం ఒక రాజకీయ ఉద్యమంగా మొదలయినప్పటికీ 1861 నుండే యూదులను ఐక్యం చేసేందుకు ప్రయత్నాలు ప్రారంభమయ్యాయి. ఐరోపాలో యూదుల వ్యతిరేక ఉద్యమం ఫలితంగా యూదులు ఎదుర్కొంటున్న ఇబ్బందులను తొలగించే లక్ష్యంతో 1861లో తొలిసారి జర్మన్ యూదుడు హెర్ట్స్ కలిషెర్ “ యూదుత్వం కోసం వెతుకులాట” పుస్తకాన్ని రచించాడు. జాతీయవాద యూదులను సంఘటితం చేయటంలో మరో మైలురాయిగా చెప్పుకోదగినది మోసెస్ హెస్ రచన రోమ్ మరియు జెరూసలేం అన్న రచన. ఈ రచనతో పాటే యూదుల పట్ల వాత్సల్యం అన్న ఉద్యమానికి కూడా ఈయన తెరతీశారు. ఈ ఉద్యమం ఫలితంగా 1882లో తొలిసారి పరిమిత సంఖ్యలో యూదులు పాలస్తీనాకు వలస వెళ్లారు. యూదు ఉద్యమానికి ఒక నిర్మాణాత్మక రూపం ఇచ్చి రాజకీయ కోణం కల్పించిన వాడు థియోడర్ హెర్ట్జల్. హెర్ట్జల్ 1896లో యూదుల రాజ్యం అన్న పుస్తకం రాశారు. ఈ పుస్తకంలో యూదుల మాతృభూమి నివాదం చుట్టూ ప్రపంచ యూదులను సమీకరించేందుకు కావాల్సిన ప్రణాళికను రూపొందించారు. 1897ల ఆగస్టు 27న 204 మంది ప్రతినిధులతో తొలి ప్రపంచ యూదు మహాసభ జరిగింది. ఈ మహాసభ పాలస్తీనాను యూదుల చట్టబద్ధమైన రాజ్యంగా రూపొందించేందుకు కృషి చేయాలన్న తీర్మానంతో ముగిసింది. ఈ మహాసభలో రూపొందిన కార్యాచరణ ప్రణాళిక ఆధారంగా సామ్రాజ్యవాద శక్తుల మద్దతు కూడగట్టేందుకు యూదు ఉద్యమనాయకులు ప్రయత్నాలు ప్రారంభించారు. 1903లో తొలిసారి బ్రిటన్ హెర్ట్జల్ ప్రణాళికను ఆమోదించింది. మొదటి

ప్రపంచ యుద్ధంలో యూదులు బ్రిటన్, అమెరికాల తరపున అందించిన సేవలకు కృతజ్ఞతగా అప్పటి బ్రిటన్ విదేశాంగ మంత్రి బాల్ఫోర్ యూదుల నాయకుడు లార్డ్ రాబ్బిల్డ్ కు రాసిన లేఖ బాల్ఫోర్ డిక్లరేషన్. ఈ విధంగా పాలస్తీనాను యూదుల మాతృభూమిగా మార్చేందుకు సామ్రాజ్యవాదులు చేస్తున్న ప్రయత్నాలకు పాలస్తీనా ప్రజల నుండి సహజ ప్రతిఘటన ఎదురయ్యింది. వలస వచ్చిన యూదుల నివాసాలపై తొలిసారి పాలస్తీనా అరబ్బులు 1920 ఏప్రిల్ నాలుగున మూకుమ్మడి దాడి జరిపారు. ఈ ఘర్షణలో రెండువైపులా 95 మంది మరణించారు. 220 మంది గాయపడ్డారు. ఈ ఘటనతో మొదలయిన రావణకాష్టం శతాబ్దం కావస్తున్నా రగులుతూనే ఉన్నది. వరుసగా బ్రిటన్ చేతిలో మోసపోయిన పాలస్తీనా వాసులు తొలిసారి 1933-39 మధ్య యూదులపై కాక బ్రిటన్ పై తిరుగుబాటు చేయటం ద్వారా తమ సమస్య పరిష్కరించుకోవచ్చని భావించి తిరుగుబాటు మొదలుపెట్టారు. ఈ తిరుగుబాటుకు ఐజుద్దీన్ ఆల్ ఖసమ్ నాయకత్వం వహించారు. ఇదే కాలంలో యూదుల ఆత్మాహుతి దళాలు ఏర్పడి బ్రిటన్ పోలీసుల సహకారంతో పాలస్తీనా ప్రజలపై ప్రతీకారదాడులకు దిగటంతో పరిస్థితి మరింత విషమించింది. ఈ తిరుగుబాటులో దాదాపు 50 వేలమంది పాలస్తీనావాసులు మరణించారు. తర్వాత కాలంలో బ్రిటన్ రెండు సార్లు ప్రత్యేక సమావేశాలు జరిపి ఈ సమస్యకు స్వస్తి పలికేందుకు ప్రయత్నించినా యూదులు ఎదురు తిరగటంతో శాశ్వత పరిష్కారం సాధ్యం కాలేదు. ఫలితంగా సామ్రాజ్యవాద నాయకురాలిగా బ్రిటన్ శకం ముగింపుతోటే పాలస్తీనా సమస్య ఐక్యరాజ్యసమితి ముందుకువచ్చింది.

1947-1977

పాలస్తీనా సమస్యను పరిష్కరించేందుకు ఐక్యరాజ్య సమితి పలు ప్రత్యామ్నాయాలు రూపొందించింది. చివరకు 1947లో ఐక్యరాజ్యసమితి తీర్మానం 181(2) ద్వారా పాలస్తీనాను రెండు స్వతంత్ర రాజ్యాలుగా విభజిస్తూ నిర్ణయించింది. మూడు మత విశ్వాసాలకు నిలయంగా ఉన్న జెరూసలేంను అంతర్జాతీయ కేంద్రంగా ప్రకటించింది. ఈ తీర్మానాన్ని అదనుగా తీసుకుని ఇజ్రాయెల్ స్వతంత్ర దేశంగా ప్రకటించుకున్నది. ఐరాన నిర్ణయం జరిగిన కొద్ది నెలలయినా గడవక ముందే నూతనంగా ఏర్పడిన ఇజ్రాయెల్ దేశం సుశిక్షితులయిన 40 వేల సైన్యంతో పాలస్తీనా భూభాగాలపై దండెత్తి మొత్తం 77శాతం భూభాగాన్ని తన ఆధీనంలోకి తెచ్చుకున్నది. ఈ యుద్ధంలో దాదాపు 10 లక్షలమంది పాలస్తీనా అరబ్బులు నిరాశ్రయులయి పొరుగున ఉన్న జోర్డాన్, సిరియా, ఈజిప్టులలోని శరణార్థి శిబిరాల్లో తలదాచుకున్నారు. 181 తీర్మానం ప్రకారం పాలస్తీనా స్వతంత్ర రాజ్యంగా ఆవిర్భవించకపోవటంతో సిరియా, ఈజిప్టులు విభజన పథకం ప్రకారం తమ పరిధిలోకి వచ్చే ప్రాంతాలను (గాజా, పశ్చిమతీరం, తూర్పు జెరూసలేం) అక్రమించాయి. దీంతో దాదాపు క్రీస్తు

పాలస్తీనా సమస్యను పరిష్కరించేందుకు ఐక్యరాజ్య సమితి పలు ప్రత్యామ్నాయాలు రూపొందించింది. చివరకు 1947లో ఐక్యరాజ్యసమితి తీర్మానం 181(2) ద్వారా పాలస్తీనాను రెండు స్వతంత్ర రాజ్యాలుగా విభజిస్తూ నిర్ణయించింది. మూడు మత విశ్వాసాలకు నిలయంగా ఉన్న జెరూసలేంను అంతర్జాతీయ కేంద్రంగా ప్రకటించింది. ఈ తీర్మానాన్ని అదనుగా తీసుకుని ఇజ్రాయెల్ స్వతంత్ర దేశంగా ప్రకటించుకున్నది.

మార్వం ఐదవ శతాబ్దం నుండి అరబ్బులకు మాతృభూమిగా ఉన్న పాలస్తీనాలో నేడు అదే పాలస్తీనా అరబ్బులు పరాయివారుగా, మాతృభూమి లేనివారుగా మిగిలిపోయారు. ఆధునిక ప్రపంచ చరిత్రలో ఇది అరుదయిన పరిణామం. ఈ కాలంలో ఇజ్రాయేల్ ఒక దేశంగా సంఘటితం అయ్యింది. సైనిక, భద్రతా వ్యవస్థలను పటిష్టపర్చుకున్నది. జోర్డాన్ శరణార్థి శిబిరాల్లో తలదాచుకున్న పాలస్తీనా వాదులు తమ దేశ భద్రతకు ప్రమాదంగా పరిణమించారన్న సాకుతో ఇజ్రాయేల్ 1967లో జోర్డాన్, సిరియా, ఈజిప్టులపై మరోసారి దాడికి దిగింది. అనూహ్యమైన ఈ దాడిలో పై దేశాలు పరాజయం చెందటంతో పశ్చిమతీరం, గాజా, తూర్పు జెరూసలేంలతో సహా మిగిలిన పాలస్తీనా భూభాగాన్ని సైతం ఇజ్రాయేల్ దురాక్రమించుకున్నది. ఈ యుద్ధం ఫలితంగా దాదాపు మరో ఐదు లక్షల మంది పాలస్తీనా పౌరులు పొరుగుదేశాలకు వలస వెళ్లారని స్వయంగా ఐరాస అంచనా వేసింది. 1967 యుద్ధంలో ఆక్రమించుకున్న ప్రాంతాలనుండి ఇజ్రాయేల్ వెనక్కు రావాలని ఐరాస భద్రతా మండలి 1967 నవంబరు 22న తీర్మానం చేసింది. (1967, తీర్మానం నంబరు 242). అనంతరం వివిధ దేశాల్లో తల దాచుకున్న పాలస్తీనా విద్యార్థులు, మేధావులు నమావేశమయి పాలస్తీనా విముక్తి కోసం సాతంత్ర్యపోరాటం నడపక తప్పదని దీనికోసం ఒక రాజకీయ సంస్థ కావాలని నిర్ణయానికి వచ్చారు. ఈ విధంగా ఏర్పడిందే పాలస్తీనా విమోచన సంస్థ (పిఎల్ఓ) క్రమంగా పిఎల్ఓ కార్యక్రమాలు విస్తరించనారంభించాయి. శరణార్థి శిబిరాల్లో తలదాచుకున్న పాలస్తీనా వాసులను సంఘటిత పర్చి ఇజ్రాయేల్ ఆక్రమిత ప్రాంతాల్లోకి తిరిగి వచ్చేలా చర్యలు తీసుకున్నది. ఈవిధంగా తిరిగి వచ్చిన వారి రక్షణ కోసం పిఎల్ఓ సాయుధ సంస్థలను ఏర్పాటు చేసింది. ఈ పరిణామాల ఫలితంగా పశ్చిమాసియా నిత్యం నెత్తురోడే ప్రాంతంగా తయారయ్యింది. పరిస్థితులు చేదాటి పోతున్నాయని భావించిన ప్రపంచ దేశాలు 1974లో ఐరాస ఏర్పాటు చేసిన ప్రత్యేక సమావేశంలో ఐరాస సర్వప్రతినిధి సభ పాలస్తీనా భూభాగంపై పాలస్తీనా పౌరులకు నిరాకరించలేని హక్కులున్నాయని తీర్మానించింది. సార్వభౌమాధికారం, జాతీయ విముక్తి, స్వయంపాలనకు, ఇజ్రాయేల్ ఆక్రమిత మాతృభూమికి తిరిగి వచ్చేందుకు పాలస్తీనా పౌరులకు హక్కు ఉన్నదనేది ఈ తీర్మానం సారాంశం. ఈ తీర్మానం అమలు కోసం సర్వప్రతినిధి సభ ఒక కమిటీని కూడా నియమించింది. ఈ కమిటీ సూచనల మేరకు పాలస్తీనా విమోచన సంస్థకు ఐరాస సమావేశాల్లో పరిశీలకురాలి హోదాలో పాల్గొనేందుకు అవకాశం కల్పించింది. నాటి నుండి పిఎల్ఓ పాలస్తీనా ప్రజల నిజమైన, అధికార ప్రతినిధిగా ప్రపంచ వ్యాప్తంగా గుర్తింపు పొందింది.

1977-1990

పరిస్థితులు సంక్లిష్టంగానే ఉన్నాయి. పాలస్తీనా విమోచన సంస్థకు మద్దతు ఇస్తుందన్న నెపంతో 1982లో ఇజ్రాయేల్ లెబనాన్పై యుద్ధానికి దిగింది. లెబనాన్ అక్టోబర్

కూడా గత్యంతరం లేని పరిస్థితుల్లో ఇజ్రాయేల్ డిమాండ్లకు తలొగ్గటంతో కాల్పుల విమరణ కుదిరింది. శరణార్థి శిబిరాల్లోని పాలస్తీనా పౌరులకు తగిన రక్షణ కల్పించాలన్న డిమాండ్తో పిఎల్ఓ లెబనాన్ నుండి నిష్క్రమించింది. అనంతరం ప్రధాన శరణార్థి శిబిరాలు షబ్ర, షాటియాల్లో దారుణ ఊచకోత జరిగింది. 1983లో పాలస్తీనా సమస్యకు శాశ్వత పరిష్కారం కనుగొనేందుకు మరోసారి ఐరాస ఆధ్వర్యంలో మరో సమావేశం జరిగింది. ఈ సమావేశానికి దాదాపు అన్ని దేశాలు తమ ప్రతినిధులను పంపాయి. ఈ సమావేశంలో మరోతీర్మానం ఆమోదించారు. దీన్నే జెనీవా డిక్లరేషన్ అంటున్నారు. ఇజ్రాయేల్ ఆక్రమిత నివాస ప్రాంతాల్లో విస్తరణ చర్యలు చేపట్టరాదని, జెరూసలేం సరిహద్దులను మార్చే ఇజ్రాయేల్ ప్రయత్నాలను వ్యతిరేకించాలని, పశ్చిమాసియా ప్రాంతంలోని అన్నిదేశాల అంతర్జాతీయ సరిహద్దులను పరస్పరం గుర్తించి గౌరవించాలని, పాలస్తీనా ప్రజల నిరాకరించలేని హక్కులు కాపాడాలని జెనీవా డిక్లరేషన్ ఆదేశిస్తోంది. కానీ అమెరికా సామ్రాజ్యవాదం అండ చూసుకున్న ఇజ్రాయేల్ తన ఇష్టానికి వ్యతిరేకంగా ఉన్న ఏ ఐరాస తీర్మానాన్ని అంగీకరించి అమలు చేసేందుకు సిద్ధంకాలేదు. ఇజ్రాయీల అణచివేత, దురాక్రమణ కొనసాగటంతో 1987లో మరోసారి పాలస్తీనా ప్రజలు పిఎల్ఓ, హమస్ నాయకత్వాన ఇంటిఫాదకు (రాళ్లతో ప్రతిఘటన) దిగారు. ఆధునిక ఇజ్రాయీల సైనిక శక్తి ముందు పాలస్తీనా పౌరుల ప్రయత్నం ఆటవికంగా కనిపించినప్పటికీ ఈ పోరాటం వారిలో మనోనిబ్బరాన్ని, నైతిక బలాన్ని, సంఘభావాన్ని పెంచేందుకు ఉపయోగపడింది. పాలస్తీనా పరిష్కారానికి ఆంక్షలు విధించేందుకుగాను తొలిసారి 1991 అక్టోబరు 30న స్పెయిన్ రాజధాని మాడ్రిడ్లో పశ్చిమాసియా దేశాల సమావేశాన్ని అమెరికా ఏర్పాటు చేసింది. ఇజ్రాయేల్ అరబ్బు దేశాల మధ్య, ఇజ్రాయేల్ పాలస్తీనాల మధ్య నేరుగా చర్చలు జరపటం ద్వారా సమన్వయం వరిష్కరించుకోవాలన్నది అమెరికా ప్రతిపాదన. అయితే ఈ చర్చలకు ప్రాతిపదికగా మాత్రం ఇజ్రాయేల్ పట్ల పక్షపాతం చూపే ఐరాస తీర్మానాలనే పేర్కొన్నారు. ప్రపంచం మొత్తం ఆమోదించిన పాలస్తీనా ప్రజల హక్కుల తీర్మానం ప్రాతిపదికగా ఉండాలన్న పిఎల్ఓ డిమాండ్ను అమెరికా, ఇజ్రాయేల్ తోసిపుచ్చాయి. మారిన అంతర్జాతీయ పరిస్థితుల్లో పరిమితమైన పరిష్కారంతోనైనా మాతృభూమిని సాధించుకోవాలన్న పిఎల్ఓ నేత అరాఫత్ నిర్ణయం ఫలితంగా మాడ్రిడ్లో ఒప్పందం కుదిరింది. దఫదఫాలుగా జరిగిన చర్చల్లో ఇజ్రాయేల్-పాలస్తీనాలు పరస్పరం గుర్తించుకున్నాయి. 1992లో ఇజ్రాయేల్లో లేబర్ పార్టీ అధికారంలోకి వచ్చింది. ఇజ్రాయేల్లో ఉన్న రెండు పార్టీల్లో లికుడ్ పార్టీ పూర్తిగా హెర్ట్ ఆలోచనలకు ఆచరణ రూపం ఇవ్వాలన్న తత్వం కలిగింది కాగా, లేబర్ పార్టీ 1947 ఐక్యరాజ్యసమితి తీర్మానం ప్రకారం చారిత్రకంగా పాలస్తీనాగా గుర్తింపు పొందిన ప్రాంతంలో యూదు, పాలస్తీనా అరబ్బుల దేశాలు ఉనికిలో ఉండాలన్న ఉదారవాద సిద్ధాంతంతో

1983లో పాలస్తీనా సమస్యకు శాశ్వత పరిష్కారం కనుగొనేందుకు మరోసారి ఐరాస ఆధ్వర్యంలో మరో సమావేశం జరిగింది. ఈ సమావేశానికి దాదాపు అన్ని దేశాలు తమ ప్రతినిధులను పంపాయి. ఈ సమావేశంలో మరోతీర్మానం ఆమోదించారు. దీన్నే జెనీవా డిక్లరేషన్ అంటున్నారు. ఇజ్రాయేల్ ఆక్రమిత నివాస ప్రాంతాల్లో విస్తరణ చర్యలు చేపట్టరాదని, జెరూసలేం సరిహద్దులను మార్చే ఇజ్రాయేల్ ప్రయత్నాలను వ్యతిరేకించాలని, పశ్చిమాసియా ప్రాంతంలోని అన్నిదేశాల అంతర్జాతీయ సరిహద్దులను పరస్పరం గుర్తించి గౌరవించాలని, పాలస్తీనా ప్రజల నిరాకరించలేని హక్కులు కాపాడాలని జెనీవా డిక్లరేషన్ ఆదేశిస్తోంది.

వని చేస్తున్నది. 1991లో మొదలయిన శాంతి ప్రయత్నాలు లేబర్ పార్టీ నాయకత్వంలో ఒక కొలిక్కి వచ్చి 1993 సెప్టెంబరు 13న ఓస్లోలో మొదటి సారి ఇజ్రాయిల్-పాలస్తీనా విమోచన సంస్థలు రాతపూర్వక ఒప్పందాన్ని కుదుర్చుకున్నాయి. ఓస్లో ఒప్పందం పట్ల లికుడ్ పార్టీ బహిరంగంగానే వ్యతిరేకత వ్యక్తం చేసింది. ఈ ఒప్పందానికి వ్యతిరేకంగా ఇజ్రాయిల్ లోను, అమెరికాలో విధాన నిర్ణాయక స్థానాల్లో గల మితవాద శక్తులను కూడగట్టసాగింది. ఓస్లో ఒప్పందం పర్యవసానంగానే పాలస్తీనాలోని ఆక్రమిత ప్రాంతాల నుండి ఇజ్రాయిల్ పాక్షికంగా తన దళాలు ఉపసంహరించుకున్నది. పాలస్తీనా మండలి పేరుతో పాలస్తీనా ప్రజలను పరిపాలించేందుకు పాలస్తీనా అధారిటీ ఏర్పడింది. దీనికి ఎన్నికలు కూడా జరిగాయి. పాలస్తీనా స్వయంపాలిత ప్రాంతాల్లో స్వతంత్ర పరిపాలన యంత్రాంగం ఏర్పాటు, ఇజ్రాయిల్ ఆధీనంలో ఉన్న పాలస్తీనా పౌరులలో కొంతమందిని విడుదల చేయటం, వంటి సానుకూల పరిణామాలు చోటుచేసుకున్నాయి. ఓస్లో ఒప్పందం పట్ల ప్రపంచ దేశాలు హర్షం ప్రకటించాయి. కానీ ఇజ్రాయిల్ రాజకీయాల్లో తిరిగి మితవాద లికుడ్ పార్టీ అధికారంలోకి రావటం, కాలక్రమంలో లేబర్ పార్టీ కూడా లికుడ్ పార్టీతో మిలాఖత్ అయి అధికారం పంచుకోవటం వంటి పరిణామాలతో ఓస్లో ఒప్పందం అమలు సాధ్యం కాని అంశంగా మారింది.

1993 నుండి నేటివరకు

ఓస్లో ఒప్పందం ఫలితంగా ఐదు సంవత్సరాల్లో పూర్తి స్థాయి స్వతంత్రం వస్తుందని ఆశించిన పాలస్తీనా పౌరులకు ఆ ఆశ అడియాశగానే మిగిలింది. 2000 సంవత్సరంలో ఇజ్రాయిల్ ప్రధాని ఏరియల్ షరోన్ ముస్లింలకు పవిత్రస్థలంగా భావిస్తున్న తూర్పు జెరూసలేంలోని హరం అల్ షరీఫ్ ను సాయుధ బలగాలతో సందర్శించటంతో ఓస్లో ఒప్పందం వైఫల్యం పూర్తిస్థాయికి చేరింది. ఈ పదేళ్లలో ఇజ్రాయిల్, పాలస్తీనా ప్రజల మధ్య సంబంధాలు, సంయుక్త పరిశోధనలు, ప్రజలను ఐక్యం చేసే కార్యక్రమాలు అనేకం జరిగాయి. ఈరకమైన అసాధికార ట్రాక్ 2 శాంతిక్రమం కొనసాగుతున్నప్పటికీ అధికారికంగా ఇజ్రాయిల్ మాత్రం తన వైఖరిని విడనాడలేదు. పైగా 1978లో అప్పటి వ్యవసాయ శాఖ మంత్రిగా ఉన్న షరోన్ సమర్పించిన పత్రం “శతాబ్దాంతానికి ఇజ్రాయిల్ వ్యూహం” అన్న ప్రణాళిక ఆధారంగా వెస్ట్ బ్యాంకు, గాజాల్లో పెద్దఎత్తున ఇజ్రాయిల్ వలసలతో కూడిన సెటిల్ మెంట్ లు ఏర్పాటు చేశారు. ఓస్లో తర్వాత కూడా ఇజ్రాయిల్ మితవాద ప్రభుత్వాలు పాలస్తీనా ఆక్రమిత ప్రాంతాల్లోకి మరిన్ని వలసలను ప్రోత్సహించాయి. ఓస్లో ఒప్పందం అమలుపై ప్రధాన మధ్యవర్తి అమెరికా ఇజ్రాయిల్ ను కట్టుదిట్టం చేసేందుకు ప్రయత్నించలేదు. పర్యవసానంగా ఓస్లో ఒప్పందానికి శాశ్వతంగా సమాధికట్టారు. 2000లో షరోన్ హరం అల్ షరీఫ్ దర్గాను సందర్శించటాన్ని నిరసిస్తూ పాలస్తీనా పౌరులు పెద్దఎత్తున నిరసన ప్రదర్శనలకు దిగారు. వీరిపై షరోన్ వెంట వచ్చిన

వెయ్యిమంది సాయుధ సైనికులు కాల్పులకు దిగారు. ఈ సంఘటనలకు నిసరనగా పాలస్తీనా ప్రజలు హమస్, పిఎల్ఓ నాయకత్వాన ఆత్మాహుతి దాడులకు దిగారు. వీరిని అణచివేసే పేరుతో ఇజ్రాయిల్ దళాలు గత ఒప్పందాలను తుంగలో తొక్కి ఆక్రమిత ప్రాంతాల్లో తిష్ట వేశాయి. ఫలితం నిత్యం నెత్తురోడుతున్న పాలస్తీనా వీధులు... గత మూడేళ్ల పరిణామాలు పరిశీలిస్తే షరోన్ ఒక పథకం ప్రకారమే హరం షరీఫ్ ను సందర్శించి పిఎల్ఓ లోని అతివాదులను రెచ్చగొట్టటం ద్వారా గాజా, వెస్ట్ బ్యాంకులను శాశ్వతంగా ఆక్రమించే ప్రయత్నం చేసినట్లు కనిపిస్తోంది. ఈ పరిణామాల నేపథ్యంలో అమెరికా అధ్యక్షులు జూనియర్ బుష్ మరో శాంతి ప్రణాళిక ప్రతిపాదించారు. ఈ పథకం ప్రకారం మూడు దశలుగా పాలస్తీనా ఇజ్రాయిల్ వివాదానికి శాశ్వత ప్రణాళిక అమలు చేయాలి. మొదటి దశలో పాలస్తీనా ఉగ్రవాదులకు వ్యతిరేకంగా చర్యలు తీసుకోవాలి, పశ్చిమదేశాల తరహా ప్రజాస్వామిక వ్యవస్థను అనుసరించాలి, హమస్ తో మిలాఖత్ అయిన అరాఫత్ ను పాలస్తీనా అధారిటీ అధ్యక్షునిగా తొలగించాలి. దీనికి బదులుగా ఇజ్రాయిల్ 2001 నుండి పాలస్తీనా ఆక్రమిత ప్రాంతాల్లో నిర్మించిన ఇజ్రాయిల్ కాలనీలను ఉపసంహరించుకోవాలి. రెండవ దశలో పాలస్తీనా తమ రాజకీయ, పరిపాలన సంస్థలను సంస్కరించాలి. దీనికి బదులుగా పాలస్తీనా భౌగోళిక సరిహద్దులు తాత్కాలికంగా నిర్ధారిస్తారు. చివరిగా కీలకమైన జెరూసలేం సమస్య, పాలస్తీనా రాజ్యం ఏర్పాటు, పాలస్తీనా శరణార్థుల సమస్య, ఇజ్రాయెల్ కాలనీలకు శాశ్వత పరిష్కారం గురించి చర్చించి ఒక అంగీకారానికి వస్తారు. ఈ మొత్తం క్రమం 2005 నాటికి పూర్తికావాలి. ఇది 2002 జూన్ లో అధ్యక్షులు బుష్ ప్రకటించిన శాంతి ప్రణాళిక. దీని అమలుపై మొదటి నుండి శాంతి ప్రణాళిక పాలస్తీనా ప్రజల ప్రాథమిక హక్కులను తిరస్కరించేదిగా ఉంది. ఎవరిని అధ్యక్షునిగా ఎన్నుకోవాలో కూడా అమెరికాయో నిర్దేశిస్తోంది. అరాఫత్ స్థానంలో నూతన నాయకత్వం ఉండే అమెరికా బేరాలు త్వరగా కుదుర్చుకోవచ్చన్నది బుష్ వ్యూహంగా ఉన్నది. 2003 శాంతి ప్రణాళికలో సైతం ఓస్లో ఒప్పందం నాటి లోపాలే కొట్టవచ్చినట్లు కనిపిస్తున్నాయి. కీలకమైన సమస్యలను చివరి దశకు వదిలివేసి పాలస్తీనా ప్రజల హక్కులను మరింతగా లాగేసుకునే వ్యూహమే ఈ ప్రణాళికలో కనిపిస్తోంది. మరోవంక ఇజ్రాయిల్ తన ఆక్రమణ ప్రయత్నాలు యధాతథంగా కొనసాగిస్తూ ఉండేందుకు అవకాశాలు ఇందులో కల్పిస్తున్నారు. ఫలితంగా అమెరికా ప్రతిపాదించే పక్షపాత వైఖరితో కూడుకున్న పథకం వలన పశ్చిమాసియాలో శాంతి నెలకొనే పరిస్థితి ఇప్పుడప్పుడే కనిపించటం లేదు.

పశ్చిమాసియాలో శాంతికి అమెరికా ఆటంకం

పశ్చిమాసియాలో శాశ్వత శాంతి నెలకొనటం అమెరికా రాజకీయ, ఆర్థిక, భౌగోళిక భద్రతా వ్యూహాల ప్రయోజనాలకు విరుద్ధం. స్వాతంత్ర్యం సంపాదించిన తర్వాత అమెరికా దాదాపు వంద సంవత్సరాల పాటు దేశీయంగా స్థానిక తెగల

ఓస్లో ఒప్పందం ఫలితంగా ఐదు సంవత్సరాల్లో పూర్తి స్థాయి స్వతంత్రం వస్తుందని ఆశించిన పాలస్తీనా పౌరులకు ఆ ఆశ అడియాశగానే మిగిలింది. 2000 సంవత్సరంలో ఇజ్రాయిల్ ప్రధాని ఏరియల్ షరోన్ ముస్లింలకు పవిత్రస్థలంగా భావిస్తున్న తూర్పు జెరూసలేంలోని హరం అల్ షరీఫ్ ను సాయుధ బలగాలతో సందర్శించటంతో ఓస్లో ఒప్పందం వైఫల్యం పూర్తిస్థాయికి చేరింది. ఈ పదేళ్లలో ఇజ్రాయిల్, పాలస్తీనా ప్రజల మధ్య సంబంధాలు, సంయుక్త పరిశోధనలు, ప్రజలను ఐక్యం చేసే కార్యక్రమాలు అనేకం జరిగాయి.

ప్రతిఘటనను, బ్రిటన్ సామ్రాజ్యవాద ప్రభావాన్ని అధిగమించటంలోనే గడిపింది. 20వ శతాబ్దం తొలినాళ్ల నాటికి సంఘటితపడిన అమెరికా పెట్టుబడిదారీ వర్గం తన సహజ స్వభావాన్ని ప్రదర్శిస్తూ నూతన వలసల కోసం, అమెరికా పెట్టుబడిదారీ వ్యవస్థ పురోగమనానికి ఊతమిచ్చే వనరులు సంపాదన కోసం సన్నాహాలు ప్రారంభించింది. అప్పటికే ఆర్థికంగా తీరోగమనంలో ఉన్న బ్రిటన్, ఫ్రాన్స్ లు ఇంటిని చక్కదిద్దుకోవటంలో మునిగి ఉండగా అమెరికా పశ్చిమాసియాలో తన ప్రభావాన్ని పెంచుకుంటూ వచ్చింది. 1939లో సౌదీ రాజు 4లక్షల 44 వేల చదరపు కిలోమీటర్ల వైశాల్యంలో ఉచితంగా చమురు వెలికి తీసి వాడుకునేందుకు అమెరికాకు హక్కు కల్పించాడు. ఈ మధ్య కాలంలో 1938లో కువైట్ లో చమురు వెలికితీతకై అమెరికా చేసిన ప్రయత్నాలు ఫలించాయి. 1948లో మరో ఒప్పందం కుదుర్చుకోవటం ద్వారా మొత్తం పశ్చిమాసియా చమురు వ్యాపారంలో అమెరికా గుత్తాధిపత్యం సంపాదించింది. 1954లో ఇరాన్ లో నూతనంగా ఎన్నికైన మోస్సాద్ ప్రభుత్వం తన వ్యూహాత్మక ప్రయోజనాలకు ముప్పుగా భావించిన అమెరికా సిఐఏ కుట్ర ద్వారా మోస్సాద్ ను కూలదోసింది. దీనికి నజరానాగా అమెరికాలోని నాలుగు ప్రధాన చమురు కంపెనీలకు ఇరాన్ చమురు నిల్వల్లో 40శాతం వాటాలు అప్పగించబడ్డాయి. రెండవ ప్రపంచ యుద్ధానంతరం పశ్చిమాసియాలో అమెరికా ప్రభావాన్ని ఎలాగైనా నియంత్రించాలని ప్రయత్నించిన బ్రిటన్-ఫ్రాన్స్-ఇజ్రాయిల్ ప్రభుత్వాలకు చమురు ఉత్పత్తులు కారుచౌకగా రవాణా అయ్యే సూయజ్ కాలువను మూసివేస్తూ ఈజిప్టు అధ్యక్షులు నాజర్ తీసుకున్న నిర్ణయం వరంగా కనిపించింది. నాజర్ సేనలపైకి తొలుత దండెత్తిన బ్రిటన్ - ఫ్రాన్స్ సేనలు అంతిమంగా పరాజయం పాలవటంతో 1956 డిశంబరులో ఈ సేనలు వెనుతిరిగాయి. దీంతో ఈ ప్రాంతంలో సామ్రాజ్యవాదం ప్రయోజనాలు కాపాడే బృహత్ కర్తవ్యాన్ని అమెరికా తన భుజానికెత్తుకున్నది. ఈవిధంగా 1960 నాటికి పశ్చిమాసియాలో 65 శాతం చమురు నిల్వలపై అమెరికా పెత్తనం సాధించింది. చమురు నిల్వలపై పెత్తనాన్ని నిలుపుకునేందుకు అమెరికాకు కాపలాదారుగా పనిచేసే ప్రభుత్వం అవసరం కన్పించింది. అందువల్లే ప్రపంచమంతటా ప్రజాస్వామ్యం కావాలని కొంగజపం చేసే అమెరికా పశ్చిమాసియాలో మాత్రం తన ప్రయోజనాలు కాపాడే తొత్తు ప్రభుత్వాలను ప్రతిష్ఠించేందుకు శాయశక్తులా ప్రయత్నిస్తోంది. తమ మాట వినని ప్రభుత్వాలను కూలదోయటానికి, నాయకులను యమపురికి పంపటానికి కూడా అమెరికా వెనకాడలేదు. ఈ క్రమంలో అరబ్బులతో పోరాడుతున్న ఇజ్రాయిల్ అమెరికాకు అందివచ్చిన స్నేహితుడయ్యాడు. అరబ్బుల్లో అనైక్యతను పెంచి పోషిస్తూనే మరో వంక అరబ్బులకు బద్ధ శతృవైన ఇజ్రాయిల్ తో జట్టు కట్టింది. యాంకీపుర్ యుద్ధం ఫలితంగా ఇజ్రాయిల్ ఆర్థిక వ్యవస్థ పతనావస్థకు

చేరటంతో దానిని ఆదుకునే పేరుతో అమెరికా ముందుకువచ్చింది. అప్పటివరకు పశ్చిమాసియా వివాదాల్లో పరోక్ష పాత్ర వహించిన అమెరికా ప్రత్యక్ష పాత్ర పోషించే స్థితికి చేరింది. ప్రచ్ఛన్న యుద్ధ నమయంలో సోషలిస్టు దేశాల కూటమి పశ్చిమాసియాలో ప్రజాస్వామిక ఉద్యమాలకు సహాయం చేయకుండా అడ్డుకునేందుకు ఇజ్రాయిల్ అమెరికాకు వ్యూహాత్మక కేంద్రంగా ఉపయోగపడింది. దీనికి గాను ఇజ్రాయిల్ పాలస్తీనా వివాదంలో అమెరికా ఇజ్రాయిల్ పక్షం వహించింది.

ఇజ్రాయిల్ పట్ల భారత్ అమితాసక్తి

ఈ కాలంలో భారతదేశం ఇజ్రాయిల్ పట్ల అమితమైన ఆసక్తి చూపుతోంది. ఇజ్రాయిల్ ను 1950లోనే గుర్తించినప్పటికీ ఆ దేశం పాలస్తీనాను ఆక్రమించు కున్నదన్న అవగాహనతో 1992 వరకు దౌత్య సంబంధాలు నెలకొల్పుకోలేదు. 1992 వరకు ఇదే వైఖరితో ఉన్న భారత్ విధానాలు సోవియట్ రష్యా పతనం తర్వాత అమెరికాకు జూనియర్ భాగస్వామిగా మారేక్రమంలో సాగాయి. పివి సరసింహారావు ప్రభుత్వం 1992లో న్యూఢిల్లీలో ఇజ్రాయిల్ రాయబార కార్యాలయాన్ని ఏర్పాటు చేసేందుకు అనుమతించారు. నాటి నుండీ రెండు దేశాల మధ్య సంబంధాలు విస్తరించనారంభించాయి. ప్రస్తుతం ఉన్న పరిస్థితుల్లో ఇజ్రాయిల్ కు అమెరికా తప్ప ఎవ్వరు అండగా నిలవటం లేదు. బిజెపి కేంద్రంలో అధికారానికి వచ్చింది మొదలు అరబ్బు దేశాల కంటే ఇజ్రాయిల్ తో దోస్తీ పైనే ఆసక్తి కనబరుస్తోంది. యూదు దురహంకారం- మతోన్మాదం మధ్య గల సైద్ధాంతిక సాన్నిహిత్యం కూడా దీనికి తోడయ్యింది. ఈ సాన్నిహిత్యంతోనే మొట్టమొదటిసారిగా ఇజ్రాయిల్ అధ్యక్షులు ఏరియల్ షరోన్ ను బిజెపి ప్రభుత్వం భారత్ కు అహ్వానించింది. 1947 నాటికి, నేటికీ ఇజ్రాయిల్ మౌలిక స్వభావంలో ఏమాత్రం మార్పు రాలేదు. పాలస్తీనా ప్రజలను అణచివేయటం, అంతర్జాతీయ న్యాయసూత్రాలు, ఐరాస తీర్మానాలను ఉల్లంఘించటంలో ఎటువంటి మార్పు రాలేదు. ఈ ఉల్లంఘనలను మానవత్వం ఉన్నవారెవ్వరు అంగీకరించలేని స్థితిలో ఉన్నాయి. అయినప్పటికీ ఇజ్రాయిల్ స్వభావంతో మనకు సంబంధం లేదనే ఆ దేశం సాధించిన శాస్త్ర సాంకేతిక అభివృద్ధిని వినియోగించుకోవాలంటే ఆదేశంతో జట్టుకట్టక తప్పదని బిజెపి నేతలు సమర్థించుకుంటున్నారు. అంతర్జాతీయంగా సంబంధాలు విస్తరించే కొద్దీ ఇజ్రాయిల్ మొండితనం మరింతగా పెరిగిపోతున్నదని అక్టోబరు నాలుగవ తేదీనాటి సిరియాపై దాడి రుజువు చేస్తుంది. పరస్పర సహకారం పేరుతో ఇటువంటి తల పొగరు విధానాలను ఎంతవరకు సమర్థించాలన్నది మనలను మనం ప్రశ్నించుకోవాల్సి ఉంది. అంతర్జాతీయ ప్రజాభిప్రాయానికి వ్యతిరేకంగా వెళ్లాలనుకోవటం దీర్ఘకాలంగా భారత్ పెంచుకుంటూ వచ్చిన గౌరవాన్ని ఫణంగా పెట్టటమే అన్న వాస్తవాన్ని గుర్తించాలి.

ప్రస్తుతం ఉన్న పరిస్థితుల్లో ఇజ్రాయిల్ కు అమెరికా తప్ప ఎవ్వరు అండగా నిలవటం లేదు. బిజెపి కేంద్రంలో అధికారానికి వచ్చింది మొదలు అరబ్బు దేశాల కంటే ఇజ్రాయిల్ తో దోస్తీ పైనే ఆసక్తి కనబరుస్తోంది. యూదు దురహంకారం- మతోన్మాదం మధ్య గల సైద్ధాంతిక సాన్నిహిత్యం కూడా దీనికి తోడయ్యింది. ఈ సాన్నిహిత్యంతోనే మొట్టమొదటిసారిగా ఇజ్రాయిల్ అధ్యక్షులు ఏరియల్ షరోన్ ను బిజెపి ప్రభుత్వం భారత్ కు అహ్వానించింది. 1947 నాటికి, నేటికీ ఇజ్రాయిల్ మౌలిక స్వభావంలో ఏమాత్రం మార్పు రాలేదు.

అధికారానికి అంటకాగుతున్న అమెరికన్ జర్నలిజం

మేక్ చెస్స్ ఫాస్ట్

ఐరాక్ యుద్ధ దురాక్రమణ నుండి మనం ఏమీ నేర్చుకోకనపోయినప్పటికీ అమెరికా పాలకవర్గాలు మాత్రం మిలిటరీ ఆర్థిక యుద్ధాలు ఎంత ముఖ్యమో సైద్ధాంతిక యుద్ధం కూడా అంతముఖ్యమని నేర్చుకొన్నది. ఈ సైద్ధాంతిక యుద్ధంలో ప్రధానమైన అంశం ప్రసార సాధనాలు వామపక్షాలకు అనుకూలంగా వివక్షత పాటిస్తున్నాయని ఆరోపిస్తూ, ఆ వివక్షకు వ్యతిరేకంగా చేపట్టిన ప్రచార కార్యక్రమం. దీని లక్ష్యం పాలక వర్గాలను, వారి ప్రయోజనాలను కాపాడే వ్యవస్థని విమర్శించే వార్తా రచనల్ని తగ్గించటం, లేకుండా చేయటం 2001-02లో అమెరికా ప్రచార ప్రసార సాధనాలు వామపక్షాలవైపు మొగ్గుచూపుతున్నాయని ఆరోపిస్తూ మూడు గ్రంథాలు ప్రచురింపబడ్డాయి. అలాంటి ఆరోపణలు వార్తా రచనలపై చాలా ప్రభావం చూపాయి. జర్నలిస్టులు మితవాద రాజకీయాలపై అంతకు ముందు అరకొరగా చేస్తున్న విమర్శల్ని బాగా తగ్గించారు. మానేశారు. ఫలితం: ప్రసారసాధనాలలో అంతకుముందే వున్న మితవాద వివక్ష పటిష్ట పరచబడింది.

ప్రపంచ వ్యాప్తంగా వార్తల్ని అదుపు చేసే రూఫ్ట్ మర్డోచ్ న్యూస్ కార్పొరేషన్ 1990 దశాబ్దంలో సి.ఎన్.ఎన్., ఎ.బి.సి., యస్.బి.సి., సి.బి.ఐ. సంస్థలకు కన్సర్వేటివ్ ప్రత్యర్థిగా ఫాక్స్ న్యూస్ ఛానల్ ని ప్రారంభించింది. ఈ ఛానల్ లో వార్తలు చదివేటప్పుడు టి.వి. తెరపై అమెరికా జెండా రెపరెపలాడుతుంటుంది. అమెరికా, బ్రిటిషు సైన్యాల్ని గురించి మనం, మన సైన్యం, విముక్తి దళాలు అని పేర్కొన్నది. అమెరికా బ్రిటిషు సైన్యాలకు ఎదురు దెబ్బలు తగిలినప్పుడు యితర ఛానల్స్ ఆ వార్తల్ని ప్రసారం చేశాయి. కాని ఫాక్స్ వ్యాఖ్యాత మాత్రం యితర ఛానల్స్ యుద్ధంలో ఎదురవుతున్న యిబ్బందుల్ని అతిశయించి చెపుతున్నాయని, అమెరికా ప్రజల సహనాన్ని పరీక్షిస్తున్నాయని ఆగ్రహం వ్యక్తం చేశారు.

ప్రసార సాధనాలపై కన్సర్వేటివ్ విమర్శకులు సాగిస్తున్న దాడి యొక్క స్వరూప స్వభావాలు అర్థం చేసుకొనేందుకు 20 శతాబ్దం ప్రారంభంలో వృత్తి పరమైన వార్తారచన నిర్వహించిన పాత్రని గురించి కొంత అవగాహన అవసరం.

1900 సం॥కి పూర్వం పత్రికలో యజమాని యొక్క రాజకీయ దృక్పథానికి అనుకూలమైన వార్తలు వచ్చేవి. కాని పత్రికలు వాణిజ్య సంస్థల క్రిందకి వచ్చిన తరువాత, వార్తా పత్రికల మార్కెట్లు గుర్తాధిపత్యం కిందకి వచ్చిన తరువాత వార్తలలో పాక్షిక వైఖరి సమస్యాత్మకమైనది. కాస్త అభివృద్ధి కరంగా పరిగణింపబడే ఈ కాలంలో పత్రికలు పెట్టుబడిదారీ యజమానుల చేతుల్లో

పనిముట్లుగా మారి శ్రామిక వ్యతిరేక ప్రచారాన్ని చేపట్టాయని విమర్శల వెల్లువ వెరిగింది. అంతేగాక పత్రికల లాభాలు తగ్గుతాయి. అందువలన పాక్షిక వైఖరి వ్యాపారానికి మంచిది కాదు. కాబట్టి పత్రికలు నిష్పాక్షికంగా వార్తలు ప్రచురించాలి. అనే ధోరణి ప్రబలింది. దీని నుండి యజమానికి సంపాదకునికి మధ్య గల సంబంధాన్ని తెగగొట్టే వృత్తిపరమైన జర్నలిజం పుట్టింది. వృత్తిపరమైన జర్నలిజాన్ని అనుసరించి వార్తలు వృత్తిపరమైన నిపుణులచే నిర్ధారంపబడతాయి. యజమాని రాజకీయాలు సంపాదకీయ పేజీలకు పరిమితమవుతాయి. వార్తల్ని అదుపు చేసేందుకు గణనీయమైన స్వయం ప్రతిపత్తి జర్నలిస్టులకు యివ్వబడుతుంది. వృత్తిపరమైన తటస్థత పాటించే విధంగా జర్నలిస్టులకు శిక్షణ యివ్వబడుతుంది. పత్రికల యజమానులు వేరైనా, వారి రాజకీయాలు వేరైనా, అన్నింటిలో వృత్తిపరమైన జర్నలిస్టులు పనిచేస్తారు గనుక ఒకే రకమైన వార్తలు వస్తాయి. అందువలన వార్తా పత్రికల విశ్వసనీయత పెరుగుతుంది. వార్తా రచన వాస్తవాలకు కట్టుబడి వుండాలి: ప్రధానంగా ప్రజలకు విధేయంగా వుండాలి: నిజానిజాలు సరిచూసుకోవడానికి వీలుగా వుండాలి" లాంటి వృత్తిపరమైన సూత్రాలు రూపొందింపబడ్డాయి.

కాని డబ్బు అన్నింటినీ అదుపు చేసే నమాజంలో సూత్రాలు ఆదర్శాలుగా మిగులుతాయి. పత్రికాధిపతులయొక్క, వారు ప్రాతినిధ్యం వహించే వర్గం యొక్క వ్యాపార రాజకీయ అవసరాల కనుగుణంగా పత్రికలు నడపబడతాయి.

వృత్తిపరమైన జర్నలిజం ఒక విధానంగా నిలదొక్కుకొన్నతరువాత జర్నలిస్టులు తమ రాజకీయ ప్రయోజనాల కనుకూలంగా వార్తల్ని వక్రీకరిస్తున్నారని, వృత్తిపరమైన సూత్రాల్ని పాటించడం లేదని కన్సర్వేటివ్ విమర్శకులు దాడి ప్రారంభించారు.

వారి విమర్శలలో ప్రధానంగా 4 అంశాలు వున్నాయి. 1) వార్తలపై నిర్ణయాత్మకశక్తి జర్నలిస్టులకు వుంటుంది. యజమానులకు, అడ్వర్టైజ్ మెంట్లు యిచ్చేవారికి ఎలాంటి ప్రాధాన్యతలేదు. 2) జర్నలిస్టులు రాజకీయ ఉదారవాదులు. 3) జర్నలిస్టులు వృత్తిపరమైన సూత్రాల్ని అతిక్రమిస్తూ తమ విచక్షణాధికారాన్ని ఉదారవాద రాజకీయాల కనుకూలంగా ఉపయోగిస్తున్నారు. 4) వస్తుగతమైన జర్నలిజం సమకాలీన అమెరికా కన్సర్వేటివ్లు చూస్తున్న విధంగా ప్రపంచాన్ని చూపెట్టాలి.

మొదటి అంశం ఏది వార్తో ఏది కాదో నిర్ణయించబడంతో పాటు, ఏ వార్తకి ఎలాంటి ప్రాధాన్యత యివ్వాలి - అనేది నిర్ణయించేది జర్నలిస్టులు. కాని వ్యాపార పరమైన మాధ్యమంలో యజమానులు 'హైర్ అండ్ ఫైర్' పద్ధతిని పాటిస్తారు. అంటే అవసరమైనంతవరకు ఉపయోగించుకొని

నెట్టివేసే పద్ధతిని పాటిస్తారు. అందువలన వృత్తిపరంగా ఎదగదలచిన జర్నలిస్టులు యజమానుల యొక్క అభిప్రాయాల్ని విలువల్ని జీర్ణించుకొంటారు. వంట బట్టించుకొంటారు. తదనుగుణంగా వార్తా కథనాల్ని అల్లుతారు.

వాస్తవంగా జర్నలిస్టులకు వృత్తిపరమైన విలువల్ని నిర్ణయించి, శిక్షణ యిప్పించేది వాణిజ్యపరమైన ఒత్తిడులే. అందువలన జర్నలిస్టులు వృత్తిపరమైన సూత్రాల్ని నిక్కచ్చిగా పాటిస్తున్నట్లు కనపడుతూనే, యజమాన్యాలకు అనుకూలంగా వనిచేసే విధంగా శిక్షణా విధానం రూపొందింపబడుతుంది.

వృత్తిపరమైన జర్నలిజం ప్రారంభకాలంలో ప్రత్యేకించి 1930-40 దశాబ్దంలో జార్జిసెల్డెన్, హేవుడ్ బ్రూన్ లాంటి జర్నలిస్టులు 'న్యూస్ పేపర్ గిల్డ్' అనే వారి సంఘం ద్వారా అధికార చట్రం వెలుపల వున్నవారి ప్రయోజనాల్ని కాపాడే అభివృద్ధికరమైన జర్నలిస్టు సూత్రాల్ని అమలుజరిపేందుకు కృషి చేశారు. వార్తల ప్రచురణలో పత్రికాధిపతుల్ని దూరంగా వుంచటానికి ప్రయత్నించారు. కాని వారి ప్రయత్నాలు విఫలమయ్యాయి. ఈ సంఘటన ప్రసారసాధనాలు గుర్తపెట్టుబడిదారుల యజమాన్యంలో పనిచేస్తున్న వ్యవస్థలో చాలా శక్తివంతమైన శ్రామిక ఉద్యమం యొక్క ఆవశ్యకతను, పటిష్టమైన జర్నలిస్టు యూనియన్ల ఆవశ్యకతను సృష్టించేస్తున్నది.

వృత్తిపరమైన జర్నలిజంలోని లోపాలు అమెరికా విదేశాంగ విధానానికి, మిలిటరీ చర్యలకు సంబంధించిన వార్తల ప్రచురణలో చాలా స్పష్టంగా కనిపిస్తాయి. అమెరికా జర్నలిజానికి సంబంధించిన చర్చ అమెరికా పాలకవర్గాలలో మాత్రమే జరుగుతోంది. అందువలన ఏదేశంపైనా ఏకారణంతోనైనా అమెరికా దాడిచేసే హక్కుని పత్రికలు ప్రశ్నించవు. అది సామ్రాజ్యానికి స్వతసిద్ధంగా వున్న హక్కుగా పాలకవర్గాలు భావిస్తాయి. అలాగే పెట్టుబడిదారీ విధానం ప్రజాస్వామ్య మనీ యింకా స్పష్టంగా చెప్పాలంటే అమెరికా ఆధిపత్యం అంటే ప్రజాస్వామ్యమనీ పాలకవర్గాలలోనూ జర్నలిస్టులలోనూ నాటుకుపోయిన అభిప్రాయం. కాబట్టి అలాంటి విషయాల్ని గురించి ప్రశ్నించడం అంటే జర్నలిస్టులు పాక్షికవైఖరి నవలంబించడమవుతుంది. వృత్తిపరమైన నిబంధనల్ని అతిక్రమించడమవుతుంది. అందుకే ప్రశ్నించరు. ఈ ప్రశ్నించలేని పరిస్థితి జర్నలిజం ఒక ప్రజాస్వామ్యశక్తిగా పనిచేయటానికి గల పరిమితుల్ని తెలియజేస్తున్నది.

వార్తా ప్రసారాలు ప్రపంచవ్యాప్తంగా ప్రారంభమైన తరువాత సిఎన్ఎన్ లాంటి సంస్థలు కొత్త సమస్యని ఎదుర్కోవలసివచ్చింది. అమెరికాలో ప్రసారం చేసే వార్తల్ని అమెరికా వెలుపల చేస్తే

కేవలం ప్రచారంగా కొట్టివేయబడుతుంది. విప్లవణాత్మక వార్తా కథనాల్ని అమెరికాలో ప్రసారం చేయడం జర్నలిస్టుల వృత్తి నియమాల్ని అతిక్రమించడమవుతుంది. అందుకే ఇరాక్ యుద్ధం ఆక్రమణకాలంలో సిఎన్ఎన్, రెండవ కాల వార్తలు ప్రసారం చేసింది. ఒకరకం వార్తలు అమెరికా ప్రజలకు, మరొకరకం వార్తలు బయటిప్రపంచానికి. వృత్తిపరమైన జర్నలిజం జర్నలిస్టులకు యాజమాన్యం నుండి ఒక మేరకు స్వేచ్ఛని కల్పించింది. 1950 నుండి 1970 వరకు ఆ స్వేచ్ఛని అనుభవించారు. గత 25 సంవత్సరాల నుండి ఈ స్వేచ్ఛపై యాజమాన్యదాడులు పెరిగాయి. తరువాత వచ్చిన యాజమాన్యాలు వృత్తిపరమైన జర్నలిజం నిబంధనలు వారి ప్రయోజనాలను యిక ఏమాత్రం కాపాడేవిగా లేవని గుర్తించాయి. జర్నలిజానికి నిధుల్ని తగ్గించాయి. జర్నలిస్టుల్ని సాదాసీదా వార్తల సేకరణకి పరిమితంచేశాయి. ప్రత్యేకించి వ్యాపారపరంగా లాభదాయకంగాని, ఖర్చుతో కూడిన పరిశోధనాత్మక వార్తల సేకరణ, అంతర్జాతీయ వార్తల సేకరణ మూర్తిగా రద్దుచేయబడినప్పటికీ బాగాతగ్గించబడింది. కాబట్టి కన్సర్వేటివ్ విమర్శకులు కోరేది జర్నలిస్టులకు గల పరిమితమైన స్వేచ్ఛని హరించటం, వార్తాప్రసార సాధనాల్ని యాజమానుల కనుకూలంగా నడపటం. అందుకే వారు వార్తా ప్రసారాలు వ్యాపార సూత్రాలపై జరగాలి అంటారు. మార్కెటు శక్తులు సమర్థవంతంగా ఎలాంటి సెన్సార్షిప్ అవసరం లేకుండా ప్రసారం చేయగలవు అంటారు.

కన్సర్వేటివ్లు చేసే విమర్శలోని రెండవ అంశం : జర్నలిస్టులు ఉదారవాదులు అని. ఉదారవాదులని నిరూపించేందుకు చాలా ఆధారాలు వున్నాయంటారు. సాధారణ ప్రజలకంటే ఎక్కువగా జర్నలిస్టులు డెమోక్రటిక్ పార్టీకి ఓట్లు వేస్తారని సర్వేలుచెపుతున్నాయి. 1992 ప్రెసిడెంటు ఎన్నికలో వాషింగ్టన్ విలేజ్ లలో 90 శాతం బిల్ క్లింటన్ కి ఓట్లు వేశారని ఒక సర్వే తెలియజేసింది. ఈ సాక్ష్యం చాలంటారు. కన్సర్వేటివ్ విమర్శకులు, వార్తా పత్రికల యజమానులు, సంపాదకవర్గాలు అత్యధికంగా రిపబ్లికన్ పార్టీకి ఓట్లు వేశారు. కాని బిల్ క్లింటన్ కి గాని అల్ గోరే కి గాని వేసిన ఓట్లు వామపక్ష రాజకీయాల్ని ప్రతిబింబిస్తున్నట్లుగా ఎందుకు పరిగణించాలి ?

ఈ వాదనతో ఒక విషయం స్పష్టం. ఇక్కడ ఉదారవాదులు, వామపక్షవాదులు అనే పదాలు పర్యాయపదాలుగా వాడబడుతుంటాయి. అమెరికా రాజకీయాలలో కన్సర్వేటివ్ లకు వామపక్షవాదులకు మధ్య విభజనరేఖ గీయబడుతుంది. అంటే కన్సర్వేటివ్ విమర్శకుల దృష్టిలో కన్సర్వేటివ్లు కాని వారంతా వామపక్ష వాదులే. బిల్ క్లింటన్, అల్ గోరే, రాల్ఫ్ నేడర్, నెల్సన్ మండేలా, నోమ్ చోమ్ స్కీ అందరూ వామపక్షవాదులే ! సామాజిక సంక్షేమం కొరకు ఎలాంటి రాయితీ యిచ్చినా సోషలిజం వస్తున్నట్టే ! కన్సర్వేటివ్లు వామపక్షానికి యిస్తున్న నిర్వచనాన్ని బట్టి క్లింటన్ డెమోక్రాట్లు, వామపక్ష అక్టోబర్

రాజకీయవాదులూ ఒకటే! స్త్రీల హక్కులు గర్భప్రావహక్కులు, పౌరహక్కులు - లాంటి సామాజిక సమస్యలపై తీసుకొనే వైఖరిని బట్టి కూడా ఈ విభజన చేస్తారు. జర్నలిస్టులలో గణనీయమైన శాతం ఈ హక్కులపట్ల సానుకూలత వ్యక్తం చేస్తారు.

గడచిన రెండు దశాబ్దాలలో అమెరికా దినపత్రికలలో శ్రామికులవార్తలు తొలగించబడ్డాయి. 1940-50, 50-60 దశాబ్దాలలో అమెరికా దినపత్రికలలో శ్రామికవార్తల్ని సేకరించి ప్రచురించేందుకు వేలాదిమంది విలేజ్ లు, ఎడిటర్లు పనిచేసేవారు. ఈనాడు అలాంటి వార్తలకొరకు పనిచేసేవారిని వేళ్లమీద లెక్కించవచ్చు. వ్యాపార వార్తలకు రాజకీయవర్గాలకు సమానమైన ప్రాధాన్యత లభిస్తున్నది. వ్యాపార విషయాలపై పెరిగిన శ్రద్ధకారణంగా పరిశోధనాత్మకమైన జర్నలిజం పెరగాలి. కాని అదీ పెరగలేదు. ఈనాడు పేదప్రజల, వలసవచ్చిన వారి, మైనారిటీజాతుల, శ్రామికుల బతుకుల వెతలు పత్రికల కవసరమైన సమాచారంగా జర్నలిస్టులు భావించడంలేదు. వారికి బడాపెట్టుబడిదారుల ప్రయోజనాలు ప్రాధాన్యతగా శాలుగా కనిపిస్తున్నాయి.

గడచిన రెండు తరాల నుండి మధ్యతరగతిలో పై స్థాయికి చెందిన విద్యార్థులు కోరుకొనే వృత్తి జర్నలిజం అయింది. 1929లో స్టాక్ మార్కెటు కుప్పకూలటాన్ని జర్నలిస్టులు స్వాగతించారు. 1987లో అలాంటి వార్తరాగానే జర్నలిస్టులు ఎంతో అతృప్తతో బ్రోకర్లకు ఫోన్లు చేస్తూ కనిపించారు. 1971 తరువాత జర్నలిస్టులలో సగానికి పైగా కాలేజీ డిగ్రీలున్నవారు. 2002 నాటికి డిగ్రీలున్నవారు 90 శాతం మంది. ఆరోగ్యభీమా లేకపోవడం, మంచి ఇల్లు లేకపోవడం, వసతులులేని పాఠశాలల్లో బిడ్డల్ని చదివించడం, బంధువులు జైలులో వుండడం, పేదరికంతో బాధపడడం లాంటివి ఎందుకు సంభవిస్తాయో అర్థంకాని దశకి చేరుకొన్నారు జర్నలిస్టులు. జర్నలిస్టులు అత్యధిక ప్రజానీకం నివసించే ప్రపంచంలో గాక భిన్నమైన ప్రపంచంలో నివసిస్తున్నారు. కొన్ని విషయాలలో వారు ఉదారంగా వుండవచ్చు. కాని ముఖ్యమైన రాజకీయ ఆర్థిక విషయాలలో వామపక్ష ధోరణులు వారిలో మచ్చుకైనా కనిపించవు. జర్నలిస్టుల శిక్షణలో భాగంగా ప్రజాదరణ పొందే భావాలు నిషిద్ధాలు. వారు కోరుకొనేది యధాతథ స్థితి. వారినేపథ్యం, అలవరచుకున్న విలువలు వార్తల స్వభావాన్ని నిర్ధారిస్తున్నాయి.

మూడవ అంశం : జర్నలిస్టులు స్వయం ప్రతిపత్తిని ఉదారవాద రాజకీయాల కనుకూలంగా ఉపయోగిస్తారు. అందుకు చూపే ఆధారాలు సమర్థనీయంగా లేవు. జర్నలిస్టులు తాము ఉదారవాదులమైనప్పటికీ విముక్త పాటించటంలేదని, వృత్తిపరమైన సూత్రాల్ని పాటిస్తున్నామని ప్రదర్శించుకొనేందుకు కన్సర్వేటివ్ లకు అనుకూలంగాపనిచేస్తూ వృత్తిపరమైన నిజాయితీని నిరూపించుకుంటున్నారు.

కన్సర్వేటివ్ లకు వ్యతిరేకంగా వార్తలురాస్తున్నారని చేసే ఆరోపణ-జర్నలిస్టుల జీవనోపాధికి వ్యతిరేకంగా చేసే పెద్ద బెదిరింపు, కాబట్టి జర్నలిస్టులు తమ సామాజిక స్థాయిని గమనంలో పెట్టుకొని కన్సర్వేటివ్ లకు అనుకూలంగా విధేయతతో వార్తా కథనాలు అల్లుతుంటారు.

నాల్గవ అంశం : వస్తుగత జర్నలిజం. సమకాలీన అమెరికా కన్సర్వేటివ్లు చూస్తున్న విధంగా ప్రపంచాన్ని చూపెట్టాలి.

కన్సర్వేటివ్ ల కనుకూలంగానూ, ఉదారవాదులకు వామపక్షాలకు ప్రతికూలంగానూ వార్తలుంటున్నాయని విమర్శ ఏ పత్రికలలోనూ కనిపించదు. టీవి వార్తలలోనూ చెప్పబడదు. పత్రికలు యితర ప్రసారసాధనాలు కన్సర్వేటివ్ ల కనుకూలంగా పనిచేస్తున్నాయి. అంతా 'వన్ వే ట్రాఫిక్'గా సాగుతున్న అమెరికా రాజకీయ ప్రసార మాధ్యమాలలో కన్సర్వేటివ్ విమర్శలకు అంతప్రాచుర్యం ఎలా లభించింది?

ఉదారవాద జర్నలిజానికి వ్యతిరేకంగా కన్సర్వేటివ్ ఉద్యమం 1970 -80 దశాబ్దంలో ప్రారంభమయింది. ఉదారవాద పత్రికల కారణంగానే వియత్నాం యుద్ధంలో పరాజయం పాలయ్యామని కన్సర్వేటివ్ విమర్శకులు ఆరోపించారు. అమెరికా ప్రజలలో ప్రత్యేకించి మధ్యతరగతి యువకులలో వ్యాపార వ్యతిరేక భావాలు పెరుగుతున్నాయని వ్యాపారసంస్థలు ఆందోలన చెందాయి. ఆ దశలో మితవాద రాజకీయపక్షాలు సంపన్నుల విరాళాల మద్దతుతో వార్తాపత్రికల్ని తమ కనుగుణంగా మార్చుకొనడానికి యూనివర్సిటీలలో జర్నలిస్టులకు శిక్షణ యిచ్చేందుకు పెద్ద మొత్తాలు ఖర్చు పెట్టాయి. పత్రికల ద్వారా తమ భావజాలాన్ని ప్రచారంచేయడం వలన రాజకీయాధికారం లభిస్తుందని గుర్తించాయి. కన్సర్వేటివ్ ల కనుకూలంగా ప్రసార మాధ్యమాలు పనిచేయించేందుకు సంఘటితమైన పెద్దమొత్తాల నిధులుగలచురుకైన యంత్రాంగం పనిచేస్తున్నది.

'జర్నలిస్టులు ఉదారవాదులు, ప్రభుత్వ వ్యతిరేక వైఖరి కలిగివుంటారు' లాంటి ప్రచారాలు ప్రజలలో వ్యవస్థపై విశ్వసనీయతని పెంచుతాయి. 'జర్నలిస్టులకు ధనదాహం ఎక్కువ, సామాజిక స్థాయి పట్ల మోజు ఎక్కువ' లాంటి ప్రచారాలు స్వయం ప్రతిపత్తిగల ప్రజాస్వామ్యశక్తిగా చూడబడుతున్న పత్రికలపట్ల విశ్వసనీయతని తగ్గిస్తాయి. అందుకే కన్సర్వేటివ్లు జర్నలిస్టులపై చేసే విమర్శలు కూడా పొగడ్తలుగానే వుంటాయి.

. అమెరికాలో జర్నలిజం చాలా క్లిష్టపరిస్థితులలో చిక్కుకొని వుంది. అభివృద్ధి కరమైన ఆలోచనలతో ప్రారంభమైన వృత్తిపరమైన జర్నలిజం అధికారాన్ని ప్రశ్నించటానికి బదులుగా అధికారానికి అంటకాగింది. ప్రజాస్వామ్యానికి బలాన్ని చేకూర్చటానికి బదులుగా అణచివేతకు తోడ్పడింది. కాబట్టి, ఈ ప్రసార సాధనాల వ్యవస్థ స్థానంలో ప్రజాస్వామ్య విలువలతో పనిచేసే నూతన వ్యవస్థని నిర్మించుకొనేందుకు పోరాటం ప్రారంభించాలి.

కష్టజీవుల వెంటనడచిన కెహో

(2వ పేజీ తరువాయి)

ప్రాంతంలోని అతిపెద్ద భూస్వామి కౌంట్ బాటూ బ్రెయాండ్కి న్యాయ సలహాదారుగా పనిచేసేవాడు. అదే భూస్వామికి వ్యతిరేకంగా అతని క్రింద పనిచేసే కౌల్చర్ల తరపున కెహో కేసులు నడపబూనడమే ఇక్కడి విశేషం. బడుగు ప్రజలకు తనయుడు బాసటగా నిలిస్తే బలిమి గలవారికి అండగా తండ్రి బరిలోకి దిగటం గమనిస్తే ఆ తండ్రి కొడుకులు పయనించిన పరస్పర విరుద్ధజీవిత పంథాలు మనకవగత మౌతాయి. అతికొద్ది కాలంలోనే శాంటా-ఫె ప్రాంతంలోని పారిశ్రామిక కార్మికులు, బక్కరైతులు, వ్యవసాయ కూలీలు, ఇతర పేద ప్రజానీకానికి ఆప్తుడుగా, శ్రేయోభిలాషిగా అందరి మన్ననలను పొందగలిగాడు. సూక్ష్మపరిశీలన, తార్కికపటిమ, అనర్గళవాదనా నైపుణ్యంతో న్యాయవాదవృత్తిలో అరివీర భయంకరుడిగా, పేదలపాలిట పెన్నిధిగా ప్రశంసలందుకున్నాడు.

న్యాయవాదిగా నిష్ణాతుడిననిపించుకుని, దాంతునే సంతృప్తిపడి ఊరుకోవడం కెహో నైజానికే విరుద్ధం. అన్యాయం ఎక్కడ జరిగినా ఆర్తుల కన్నీళ్ళకు వెంటనే ప్రతిస్పందించేవాడు. దేశంలో రాజకీయ పరిణామాలకు దూరంగా ఏనాడూ లేడు. మొదట ఒక రాడికల్ పార్టీలో చేరి కొంతకాలంపాటు యువజనోద్యమంలో పనిచేశాడు. కాని శ్రమజీవుల శ్రేయస్సు మాటలద్వారా కాక చేతలద్వారా మాత్రమే సాధ్యమౌతుందని, ఆ బాటలో కృషిచేస్తున్నది ఒక్క కమ్యూనిస్టులేనని అచిరకాలంలోనే గుర్తించి అరైంటీనా కమ్యూనిస్టుపార్టీలో చేరాడు. 1936 నుంచి విద్యార్థి యువజనోద్యమాల నిర్మాణంలో చురుకుగా పాల్గొన్నాడు. అంతర్జాతీయ శాంతి, సంఘీభావ ఉద్యమాల ప్రచారంలో కెహో అగ్రపీఠాన నిలిచాడు.

దేశంలో దారిద్ర్యం, నిరుద్యోగం లాంటి ప్రాథమిక సమస్యలను పరిష్కరించడంలో పూర్తిగా విఫలమవడమేగాక, చివరికి ప్రజాతంత్ర హక్కులనే కాలరాయడానికి పీఠస్థ ప్రభుత్వం, దాని సరసన నియంతృత్వ శక్తులు సకల సన్నాహాలు చేస్తున్న తరుణంలో పౌరహక్కుల పరిరక్షణ సంస్థ నిర్మాణాని కువక్రమించి కెహో చేసిన కృషి అద్భుతీయం. తప్పుడు కేసుల బనాయింపు మీద ఆరెస్టయిన వాళ్ళకోసం, విచారణలేకుండా సంవత్సరాల తరబడి జైళ్ళలో మగ్గుతున్న వాళ్ళ తరపున రాజీలేని అవిరామ పోరాటం సాగించాడు. రాజకీయ విభేదాల నిమిత్తం లేకుండా వేలాదిమంది పౌరహక్కుల ఉద్యమంలో కెహో నాయకత్వం క్రింద సమీకృతమయ్యారు.

త్వరలో పాలకవర్గం, దాన్ని నడిపే దేశ, విదేశీ గుత్త పెట్టుబడిదారుల విద్వేషాగ్నికి కెహో గురికావాల్సి వచ్చింది. నిలువెల్లా మోసం, దగాతోకూడిన వారి నగ్న స్వరూపాన్ని కోర్టులో కెహో తన వాగ్దాటితో బట్టబయలు చెయ్యడం వాళ్ళకు కంటగింపు గావడంలో ఆశ్చర్యమేముంది?

ఈ విధంగా తమ ప్రయోజనాలకు వ్యతిరేకంగా వీడిత తాడిత వ్రజల తరపున వకాల్తా పుచ్చుకోవడం మానాలని నయనా, భయానా నచ్చజెప్పి చివరికి డబ్బు ఎరచూపి కెహోను లొంగదీసుకోవడానికి ఎన్నో ప్రయత్నాలు నిత్యం జరిగేవి. మధ్యవర్తుల సలహాలు, బెదిరింపు పుత్తరాల ద్వారా ఎలాంటి ఫలితం దక్కక పోవడంతో ఆఖరికి భౌతికంగానే కెహో పైకి దాడికి దిగారు. మొదట గుర్తుతెలియని కొందరు అగంతకులు కెహో ఇంటిపైన కాల్పులు జరిపారు. ఆ తరువాత ఆయన ఆఫీసుమీద బాంబు విసిరారు. అదృష్టవశాత్తూ, ఈ రెండు హత్యాప్రయత్నాల్లోను ఎవరికీ ప్రమాదం జరగలేదు. తనపైన, యితర ప్రజాతంత్ర వాదులపైన నిత్యం జరుగుతున్న పాశవిక దాడుల గురించి పోలీసు డిపార్టుమెంటుకు, ప్రభుత్వానికి ఎన్ని ఫిర్యాదులుచేసినా నిమ్మకు నీరెత్తినట్లు కూర్చుని, ఎలాంటిచర్య తీసుకోలేదు. నిలువునా ప్రాణాలు తీసేయమని హంతకులను పోలీసులే పురికొల్పుతున్నప్పుడు వాళ్ళ నరికట్టడం ఎలా సాధ్యమౌతుంది?

కెహో తన జీవితకాలంలో ఎన్నిసార్లు అరెస్టులయ్యాడో లెక్కించడం కష్టం. అంతులేని ఆయన శక్తి ఉత్సాహాలు, మొక్కువోని ధైర్యం, భావిమీద విశ్వాసం, హాస్యోక్తి, చెరగని చిరునవ్వు - అన్నీ శత్రువుల్ని నైతికంగా పరాజితంచేసి మరింత రెచ్చగొట్టేవి. నిరాధారంగా ఒకసారి ఆయన్ని అరెస్టు చేసినప్పుడు, కారణమడిగితే "ఈ లాయరుగారు నన్నుచూసి నవ్వాడు" అని సమాధానమిచ్చాడు ఒక పోలీసు. కెహో ప్రాణాలను బలిగొన్న గలార్జుకూడా సరిగ్గా ఇలాంటిసాకునే హత్యకు కారణంగా పేర్కొన్నాడు.

1955 జూన్ లో అప్పటి 'పీఠస్' ప్రభుత్వానికి వ్యతిరేకంగా అరైంటీనాలో సైనిక తిరుగుబాటు జరిగింది. బ్యూనస్ ఎయిర్స్ నగరం పైన తిరుగుబాటుదారులు దారుణమైన విమానదాడి జరిపారు. విపరీత పరిమాణంలో జన, ధన నష్టం సంభవించింది. ఈ మిలిటరీ నియంతృత్వ శక్తుల తిరుగుబాటువెనుక దురుద్దేశాలను, దాని పర్యవసానాన్ని అరైంటీనా కమ్యూనిస్టుపార్టీ ప్రజలకు తేటతెల్లం చేసింది. రాజ్యాధికారం మిలిటరీ నియంతృత్వ పాలకుల చేతిలోచిక్కితే, ప్రజలపని పెనంమీదనుంచి పోయిలో పడ్డట్టవుతుందనీ, అలా జరగకుండా నర్వశక్తులూ కేంద్రీకరించి నిరోధించాలనీ విజ్ఞప్తి చేసింది. అదే వారు చేసిన నేరం. జూన్ 17వ తారీఖు రాత్రి కమ్యూనిస్టు నాయకులందరినీ కట్టగట్టి, వారంట్ కూడా లేకుండా లాకప్ లో బంధించారు. మిలిటరీ నియంతలు. ఇక్కడ విద్యూరమేమంటే కమ్యూనిస్టులను అరెస్టుచెయ్యడంలో పీఠస్ ప్రభుత్వం కూడా మిలిటరీ పాలకులతో చేతులు కలిపింది. ఇకపోతే బందీలలో గిలర్మోకెహో ఒకరిని వేరే చెప్పక్కర్లేదు.

ఆ కాళరాత్రి, గిలర్మోకెహో రిజారియో స్పెషల్ పోలీసు సెల్ లో భయంకరమైన చిత్రహింసలకు గురయ్యాడు. చేతి లారీలు విరిగిపోయేదాకా కొట్టారు. ఎలక్ట్రిక్ షాక్ లతో హింసించారు.

విశేషమేమంటే, ఈ చిత్రహింసలన్నీ గిలర్మోకెహో ఒక నాటి సహ విద్యార్థి ప్రాన్సిస్ లోజోన్ (ఇప్పటి పోలీసు కమిషనర్) స్వయం సారధ్యంలో జరిగినవే. ఎంత అమానుషంగా హింసించినా, లోజోన్ ఎంతగా బెదిరించినా కెహో పెదవి విప్పకుండా నిశ్శబ్దంగా సహించాడు. చివరికి కిరాతకుడు లోజోన్ కూడా నివ్వెరపోయి 'గుండె గల నిజమైన మనిషిలా ప్రవర్తించావు' అని వ్యాఖ్యానించాడు. ఎలాంటి సాక్షాధారాలు దొరకనందున కొద్ది రోజుల తరువాత విడుదల చెయ్యక తప్పలేదు.

విడుదలకాగానే అధికారుల ఆంక్షలు, బెదిరింపులు లెక్క చెయ్యకుండా అమాయక ప్రజలను బంధించి పోలీసులెలా చిత్రహింసలు పెడుతున్నారో, వారి ప్రాణాలతో ఎలా చెలగాటమాడుతున్నారో వివరిస్తూ కెహో గొంతు గంభీరంగా, నిర్భయంగా దేశమంతటా ప్రతిధ్వనించింది. జైల్లో రాక్షసు కృత్యాలు దైనందిన చర్యగా చేసుకున్న లోజోన్ లాంటి దుర్మార్గులు, అనేకమంది అమాయకులతోపాటు, ప్రముఖ కమ్యూనిస్టు నేత డా॥ జువాన్ ఇంగాలినెల్లా ప్రాణాలు హరించిన నేరాన్ని వెలికితీసి ప్రజల ముందుంచడంలో కెహో ప్రధానపాత్ర వహించాడు. ఫలితంగా ఉవ్వెత్తున చెలరేగిన ప్రజాందోళన కారణంగా లోజోన్ వగైరా పోలీస్ అధికారుల న్యాయ విచారణ నెదుర్కొని కటకటాల వెనక్కి చేరుకోవలసివచ్చింది.

కెహో ప్రస్తానం అంతటితో ఆగలేదు. బూర్జువా న్యాయవ్యవస్థ నిజాయితీలో వీనమెత్తు కూడా విశ్వాసం లేకపోయినా, పోలీసులు, పాలకయంత్రాంగం దురాగతాలను బయట పెట్టటానికి వచ్చిన ప్రతి అవకాశాన్ని సద్వినియోగం చేసుకున్నాడు. వాళ్ల నెదిరించి శ్రమజీవుల పక్షాన పోరాడితే, ప్రాణాలను ఫణంగా ఒడ్డువలసి వస్తుందని తెలిసి కూడా కెహో రవ్వంత కూడా చలించలేదు, వెనక్కు తగ్గనూలేదు. ఇతరుల బ్రతుకుల మొగుకోసం తన జీవితాన్నే ప్రమిదలా వెలిగించడమే ఆయన ఏకైకలక్ష్యం.

మరణం కెహోకు అమరత్వాన్నే వ్రసాదించింది. అరైంటీనా శ్రామికవర్గ ఎర్రబావుటాపైన ఆయన పేరు శాశ్వతంగా నిలిచి వుంటుంది. విప్లవోద్యమాన్ని మున్ముందుకు తీసుకుపోతున్న యోధులందరికీ ఆదర్శంగా, మొక్కువోని ఆత్మస్ఫూర్తిని, త్యాగదీక్షకు గుర్తుగా కామ్రేడ్ కెహో ఏ నాటికీ మిగిలి ఉంటాడు. కెహో లేని లోటును తీర్చేందుకు వేలాది మంది యువకులు ముందుకు వస్తున్నారు. అరైంటీనా కమ్యూనిస్టు పార్టీ 'కామ్రేడ్ కెహోను బలిగొన్న హంతకుల బుల్లెట్లూనీ, ప్రగతి నిరోధకుల విద్వేషంగానీ, సుభిక్షమైన విశాల అరైంటీనా విముక్తి సాధనకోసం, కార్మిక వర్గం, రైతాంగం, విద్యార్థిలోకం ప్రగతిశీల మేధావులు - వేయేల యావత్ప్రజానీకంలో నానాటికి బలపడుతున్న ఐక్యతను, పోరాట ఉద్యతిని అద్దుకోలేవు' అంటూ కెహో స్మృతిలో చేసిన ప్రతిజ్ఞను వాళ్ళు మననం చేసుకుంటూ వుంటారు.

“ర్యాలీలు, ప్రదర్శనలను నిషేధిస్తూ కోర్టు ఇచ్చిన ఆదేశాలను ధిక్కరించి జైలుశిక్షను అనుభవించేందుకు లెఫ్టెనంట్ నేతలు సిద్ధంగా ఉన్నారు. ఆచరణ సాధ్యంకాని కోర్టు ఆదేశాలను ఫ్రంట్ అంగీకరించబోదు. రాజకీయ పార్టీలు ఎన్నో కష్టనష్టాలకోర్పు సాధించుకున్న హక్కులను కోర్టు ఒక్క కలంపోటుతో రద్దుచేసింది. ఈ ధోరణి చూస్తుంటే ఏదో ఒక రోజున సిపిఎంను కూడా నిషేధిస్తూ ఆదేశాలు జారీచేసేట్లుగా వుంది.”

-సిపిఎం సీనియర్ నేత ప.బెంగాల్ మాజీ ముఖ్యమంత్రి జ్యోతిబాబు

“భారత న్యాయవ్యవస్థలో ప్రమాదకరమైన అధికారతత్వ ధోరణి చోటుచేసుకుంటోంది. ఇటీవల సమ్మెలు, ప్రజాస్వామ్య ఉద్యమాలకు వ్యతిరేకంగా సుప్రీం కోర్టు, కలకత్తా హైకోర్టు ఇచ్చిన తీర్పులు ఈ విషయాన్నే స్పష్టం చేస్తున్నాయి”

-సిపిఎం ప.బెంగాల్ రాష్ట్ర కార్యదర్శి అనిల్ దిశ్వాన్

“మనం ఒకరినొకరు ద్వేషించుకోవడానికి మతాన్ని ఉపయోగించుకుంటామే తప్ప పరస్పరం ప్రేమించుకోవడానికి కాదని చెప్పిన జొనాథన్ స్విఫ్ట్ రాను రాను సమాజంలో ఏం జరుగుతుందనే దానిని ముందే దర్శించినట్లుగా కనబడుతోంది”

-గ్రాహం స్ట్రెయిన్స్ హత్య కేసులో దాదా సింగ్కు మరణ శిక్ష విధిస్తూ న్యాయమూర్తి ఎం ఎన్ పట్నాయక్

“వార్తా పత్రిక అనేది బలహీనుల వాణిగా వుండాలి. కానీ నేటి ఖరీదైన పత్రికలు, మ్యాగజైన్లలో సామాన్య మానవుడి ఊసే వుండడం లేదు”

-హిందూ పత్రిక 125 వ వార్షికోత్సవంలో ప్రధాని ఎ బి వాకేషియ

“తన కుమారునికి కార్ల రేసంటే ఇష్టం. అందుకే ముఖ్యమంత్రి చంద్రబాబు ఫార్ములా-1 రేస్ ప్రాజెక్టు కోసం ఇటలీ వెళ్ళారు.”

-గవర్నరు వద్ద కాంగ్రెస్ నాయకురాలు సరోజిని పుర్చారెడ్డి

“అభివృద్ధి అనేది అభివృద్ధి చెందిన దేశాలకే పరిమితం కావాలి. అనికి వీలేదు”

-కాంకర్లో భారత వాణిజ్య శాఖ మంత్రి అరుణ్ జైట్లీ

“నేను చెబుతాను, మీరు వినండి అనే ధోరణిలో వాణిజ్య సంప్రదింపులు జరపడానికి వీలేదు”

-కాంకర్లో మరేసీయ వాణిజ్య మంత్రి రమీదా అలీ

“దోహలో మాదిరిగానే ఈ సారి కూడా తీర్మాన పత్రంపై సంతకం చేయడానికి భారత ప్రభుత్వం సిద్ధపడింది. సింగపూర్ అంశాలలో రెండింటిపైన రాజీ పడేందుకు తాము సిద్ధంగా వున్నామన్న సూచనలను జైట్లీ చేసినట్లు ఎకనమిక్ టైమ్స్ పత్రిక పేర్కొన్నది. నిజానికి లొంగుబాటుకే భారత ప్రభుత్వం సిద్ధ పడింది. అయితే అఫ్రికా, అరేబియా దేశాలకు చెందిన ప్రతినిధులు వాకౌట్ చేయడంతో పెద్ద విషాదమే తప్పిపోయింది.”

- సిపిఎం నాయకులు కే వరదరాజన్

“పెట్టుబడి పిరికిది. ప్రమాదమున్నదని భావించిన చోటికి అది వెళ్ళదు. భద్రతలేని ప్రాంతాలకు కంపెనీలు తమ వుద్యోగులను పంపించవు.”

-అమెరికా అర్థిక మంత్రి జాన్ స్పెన్సర్

“సూత్ర బద్ధంగా చూస్తే బహుళపక్ష ఒప్పందాలే లాభదాయకం. అయితే ఒప్పంద స్వభావాన్ని బట్టి అది ఆధారపడి వుంటుంది. డబ్బుటికీ కు సంబంధించినంతవరకు వర్తమాన దేశాలు ఇప్పటికే చాలా రాయితీలు ఇచ్చాయి. అమెరికా ద్వైపాక్షిక ఒప్పందాలకు వెళతానని బెదిరిస్తే మనం సరే అని చెప్పాలి.”

-జనమార్కెట్ నెహ్రూ యూనివర్సిటీ అర్థిక విభాగం ప్రొఫెసర్ అభిజిత్ సేన్

“చంద్రబాబు నాయుడు వందల కోట్ల అక్రమాలకు పాల్పడుతున్నారు. ఇండియా సిమెంట్స్ యాజమాన్యానికి రు. 300 కోట్లు, జివెకె స్పెక్ట్రమ్కు మరో రు. 200 కోట్లు చొప్పున ఇచ్చిన రాయితీలలో ముఖ్యమంత్రి నగం వాటా తీసుకున్నారు.”

- సిపిఎం నేత పై ఎన్ రాజశేఖర్ రెడ్డి

“నిజంగా ఇది నాకు పునర్జన్మ. ప్రజాదీప్తంలే నన్ను ఈ రోజు కాపాడాయి. మిగిలిన నా జీవితమంతా ప్రజలకే అంకితం చేస్తాను”

ఎవరేమన్నారు?

-అరిమిరి ఘటనలో గాయాలతో బయటపడ్డ ముఖ్యమంత్రి ఎన్ చంద్రబాబు నాయుడు

“చంద్రబాబుపై దాడి మా పనే. సంస్కరణల పేరుతో మా పై సాయుధ అణచివేతకు చంద్రబాబు దిగుతున్నాడు. ప్రజల ఆకాంక్షలకనుగుణంగానే ఆయనపై దాడి జరిగింది”

-సిపిఐ(ఎంఎల్) పీపుల్స్ వార్ గ్రూపు ప్రకటన

“ప్రజా ప్రతినిధులను హతమార్చాలన్న పీపుల్స్ వార్ యోచన కనీస ఇంగిత జ్ఞానం వున్నవారెవ్వరికీ ఆమోదయోగ్యం కాదు. నిర్బంధకాండ ద్వారా కాకుండా పీపుల్స్ వార్ ను ప్రజలకు దూరం చేసేందుకు రాజకీయ పరిష్కారం కనుక్కోవాలి”

- సిపిఐ(ఎం) పొలిట్ బ్యూరో సభ్యులు సీతారాం ఏచూరి

“కార్యనిర్వాహక వ్యవస్థ కానీ, ప్రభుత్వ శాసన విభాగాలు గానీ ఒక వేళ రాజ్యాంగ విరుద్ధంగా తమ అధికారాలను వినియోగించినా న్యాయవ్యవస్థ మాత్రం నిగ్రహాన్ని కోల్పోరాదు. మన అధికారాలను మనం సక్రమంగా నిర్వహించగలుగుతున్నామా లేదా అనేది మనం పాటించే స్వయం సంయమనం మీదే ఆధారపడి వుంటుంది”

-అమెరికా సుప్రీం కోర్టు చీఫ్ జస్టిస్ హిల్లరీ థామస్ స్కాన్

“సిమ్లా ఒప్పందంలో సరిహద్దులను కచ్చితంగా నిర్దేశించకపోవడం వల్ల కాగ్లెల్, సియాచిన్ ఘర్షణలు సంభవించాయి.”

- రక్షణ మంత్రి జార్జి ఫెర్నాండెజ్

“ఫెర్నాండెజ్ ప్రకటన పూర్తిగా అర్థరహితం. ఇటువంటి ప్రకటన చేయడానికి ఆయనను మరిగొల్పినదేమిటో నేను అర్థం చేసుకోలేకపోతున్నాను.”

-పాక్లో భారత మాజీ సైన్యమునర్ జి పార్థసారథి

“ఒక వూర్లో ఓ వ్యక్తి ఇంట్లో దొంగతనం జరిగింది. సంబంధిత వ్యక్తి పోలీస్ స్టేషన్కు వెళ్లి ఫిర్యాదు చేశాడు. ఎవరి ఇంట్లో పదని దొంగలు నీ ఇంట్లోనే ఎలా పడ్డారంటూ పోలీసులు ఎదురు ప్రశ్నించి చివరికి అతనికే దొంగతనం నేరాన్ని అంటగట్టారు. బిగ్ బాస్ వ్యవహారంలో చంద్రబాబు ప్రభుత్వ తీరు సరిగ్గా ఇలాగే వుంది.”

-కాంగ్రెస్ సీనియర్ నాయకుడు ఎం వి మైసూరా రెడ్డి

“ఇజ్రాయిల్ సైనిక దళాల విచ్చల విడితనం, అడ్డు అదుపులేని హత్యాకాండకు గత మూడేళ్లలో 380 మంది మహిళలతో సహా 2100 మంది పాలస్తీనీయులు చనిపోయారు. అంతర్జాతీయ మానవహక్కులను, చట్టాలను ఇజ్రాయిల్ పడే పడే వుల్లంఘిస్తున్నది”

-అమ్యుస్మీ ఇంటర్నేషనల్

“రాష్ట్ర ప్రభుత్వం తన అవసరాల కోసం రోడ్లను, నేరస్తులను పెంచిపోషిస్తోంది. ముఖ్యమంత్రి కార్యాలయ జోక్యంతోనే కుంభకోణాలు జరుగుతున్నాయి. రాష్ట్రం కుంభకోణాలతో కుళ్లి కంపుకొడుతుంటే పెట్టుబడులు పెట్టేందుకు ఎవరు వస్తారు.”

-సిపిఎం శాసనసభా పక్షం నాయకుడు నోముల నర్సింహారావు

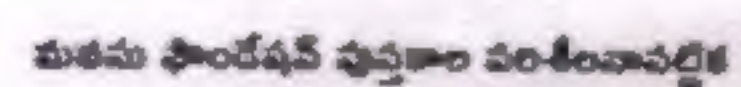
“1995లో స్థాంపులు అమ్ముకోవడానికి తెల్లీకి అనుమతి ఇచ్చిందెవరు? అప్పుడు రెవిన్యూ మంత్రి ఎవరు? అప్పటి పోలీస్ అధికారులు రాజధాని హోటల్లో అతడితో సమావేశమై లక్షలాది రూపాయలు ముదుపులు తీసుకున్న మాట వాస్తవం కాదా? కృష్ణ యాదవ్ చంద్రబాబు మంత్రివర్గంలోనే వుండి తెల్లీతో సంభాషించలేదా?”

- ఎంఐఎం శాసనసభా పక్ష నాయకుడు అసదుద్దీన్ ఒవైసీ సూరీ ప్రశ్న

“నన్ను తెలుగుదేశం పార్టీ నుండి బహిష్కరించడం హాస్యాస్పదంగా వుంది. తెలుగుదేశంలో అందరూ బుద్ధిమంతులేనా? అందరి జాతకాలూ నా దగ్గర వున్నాయి. బయటకు వచ్చాక వాటిని బయటపెడతాను”

-స్థాంపుల కుంభకోణంలో నిందితుడు కృష్ణాయాదవ్

పుస్తకం పంఖ్య	KRSA101M276
పుస్తకం పేరు	ప్రవాశి
తారీఖు	23 February 2025
ముందు లాట్	Yes
మెనుక లాట్	Yes
మొత్తం పేజీలు	29
పెద్ద సైజు పేజీలు	No
ఖాళీ పేజీలు	No
కేట పేజీలు	No
తయారు చేసినది	akshaya
పేజీలు విడదీసినది	akshaya
ప్యాకేట్ చేసినది	ROHITH
పరిశీలించినది	
జైలదేంగు చేసినది	
ప్యాకేట్ చేసినది	
పరిశీలించినది	Good